

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Hodnocení regionálních disparit a regionální politiky ve Francii
Evaluation of Regional Disparities and Regional Policy in France

Student: Karolína Chovancová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Poledníková, Ph.D.

Ostrava 2018

Zadání bakalářské práce

Student: **Karolína Chovancová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Téma: **Hodnocení regionálních disparit a regionální politiky ve Francii**
Evaluation of Regional Disparities and Regional Policy in France
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretická východiska regionálních disparit a regionální politiky
 3. Socioekonomická analýza a regionální struktura Francie
 4. Komparace regionálních disparit a hodnocení realizace regionální politiky ve Francii
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MELECKÝ, Lukáš a Michaela STANÍČKOVÁ. *Soudržnost a konkurenceschopnost vybraných zemí a regionů Evropské unie*. SAEI, vol. 44. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2015. 336 s. ISBN 978-80-248-3838-0.
PASQUIER, Romain. *Regional governance and power in France: the dynamics of political space*. Basingstoke: Palgrave Macmillan UK, 2015. 227 s. ISBN 978-1-137-48445-1.
ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2017. 614 s. ISBN 978-80-7400-527-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Poledníková, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Čestně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zhodnocení regionálních disparit a regionální politiky ve Francii“ vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a prameny, z nichž jsem čerpala, řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury.“

V Ostravě dne _____

Karolína Chovancová

Ráda bych poděkovala vedoucí této bakalářské práce Ing. Evě Poledníkové, PhD. za odbornou pomoc, cenné rady, neskutečnou trpělivost a dlouhý čas, který mi během psaní této práce věnovala.

Také děkuji své rodině a nejbližším přátelům, kteří mi byli oporou a pomohli mi najít čas pro psaní této bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod	5
2	Teoretická východiska regionálních disparit a regionální politiky	7
2.1	Teoretické vymezení regionálních disparit	7
2.1.1	Vymezení pojmu region	7
2.1.2	Disparita a regionální disparity	9
2.1.3	Vznik regionálních disparit	10
2.1.4	Klasifikace regionálních disparit	11
2.2	Regionální disparity v kontextu soudržnosti EU	13
2.2.1	Pojetí regionálních disparit v kontextu soudržnosti EU	13
2.2.2	Hodnocení a měření regionálních disparit v podmínkách Evropské unie	15
2.2.3	Ukazatelé regionálních disparit v EU	17
2.3	Regionální politika na národní a evropské úrovni	18
2.3.1	Teoretické vymezení regionální politiky	19
2.3.2	Regionální politika Evropské unie	21
2.3.3	Vývoj regionální politiky v Evropské unii	22
2.3.4	Regionální politika EU v období 2007–2013	25
2.3.5	Regionální politika EU v období 2014–2020	26
3	Socioekonomická analýza a regionální struktura Francie	28
3.1	Socioekonomická analýza Francie	28
3.1.1	Základní charakteristika Francie	28
3.1.2	Politický systém	30
3.1.3	Obyvatelstvo	30
3.1.4	Ekonomika	33
3.1.5	Trh práce	36
3.1.6	Zahraniční obchod	38
3.1.7	Dopravní infrastruktura	38
3.1.8	Životní prostředí	39
3.2	Regionální struktura Francie	40
3.2.1	Administrativně-správní členění	40
3.2.2	Základní charakteristika Regionů	43

4	Komparace regionálních disparit a hodnocení realizace regionální politiky ve Francii	52
4.1	Regionální disparity Francie	52
4.1.1	Teoretická východiska pro hodnocení regionálních disparit	52
4.1.2	Regionální disparity dle vybraných ukazatelů	54
4.1.3	Souhrnný index regionálních disparit	71
4.2	Regionální politika ve Francii	79
5	Závěr	82
	Seznam použité literatury	84
	Seznam zkratk	93
	Seznam grafů, obrázku a tabulek	95

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

1 Úvod

Regionální politika, která je také nazývána jako politika hospodářské a sociální soudržnosti, je jednou z nejvýznamnějších činností Evropské unie. Význam regionální politiky potvrzuje také fakt, že v tomto programovacím období 2014-2020 zabírá největší část výdajů rozpočtu EU. Některé členské státy v této politice vidí hlavní přínos svého členství v EU. I ve zdánlivě vyspělé Evropské unii stále existují státy, které se vyznačují velkými regionálními disparitami vůči ostatním zemím. I velmi vyspělé země jako Francie a Německo mají na svém území regiony, ve kterých celková socioekonomická úroveň neodpovídá celostátnímu průměru. Tyto rozdíly existují jak na mezinárodní úrovni, tak na národní úrovni a snahou evropské kohézní politiky je tyto rozdíly co nejvíce zmírnit, či úplně potlačit.

V Evropské unii je problematika regionálních disparit velmi aktuálním tématem, zvláště po rozšíření o země východní a střední Evropy, která přineslo prohloubení ekonomických, sociálních a územních rozdílů. Snižování disparit mezi státy a jejich regiony pomáhá k dosažení harmonického rozvoje. S rostoucím vlivem regionální politiky, stoupá také nutnost detailně jí porozumět, a to jak na národní úrovni, tak na úrovni členských států, které ji implementují. S ohledem na sféru svého zájmu si autorka vybrala právě Francii.

Hlavní otázkou je, proč tyto specifické nerovnosti mezi regiony vznikají, a co dále zapříčiňují. Zvolené téma této práce je zajímavé především z toho důvodu, že se Francie považuje za klíčovou velmoc, avšak její regionální nerovnosti byly v minulosti vysoké. Ačkoliv se s postupem času podařilo tyto nerovnosti snížit, problém dominance hlavního města je stále trochu viditelný. Větším problémem však stále zůstávají regiony zámořské. Jejich rozdílnost v sociálních i ekonomických ukazatelích jsou markantní ve srovnání s metropolitní Francií, což je také způsobeno poměrně nízkou životní úrovní.

Cílem této bakalářské práce, nesoucí název *Zhodnocení regionálních disparit a regionální politiky ve Francii*, je zhodnocení regionálních disparit v rámci vybraných ukazatelů sociální, ekonomické a územní soudržnosti v regionech NUTS 2 ve Francii s využitím souhrnného indexu regionálních disparit. Dále budou vysvětlena teoretická východiska a zhodnocena regionální politika ve Francii.

Teoretická část bakalářské práce se zaměří na vymezení teoretických východisek regionálních disparit a regionální politiky ve Francii. Bude vymezen pojem region, disparita a regionální disparita. Podíváme se na historii vzniku a vývoje regionálních disparit a také na jejich klasifikaci v rámci Evropské unie. Přiblížíme si pojetí regionálních disparit v kontextu soudržnosti EU a zaměříme se na hodnocení a měření disparit v podmínkách evropské unie. Stanovíme si také ukazatele regionálních disparit, které se dělí dle sociální, ekonomické a územní soudržnosti. V další části této kapitoly si podrobně rozebereme regionální politiku. Stanovíme si teoretické vymezení regionální politiky na národní i evropské úrovni. Projdeme si všech 7 programovacích období se zvláštním zaměřením na programovací období v letech 2007-2013 a 2014-2020.

Následující kapitola poskytne socioekonomickou analýzu Francie. Kromě základní charakteristiky Francie bude podrobně rozebrán také její politický systém, obyvatelstvo, ekonomika, trh práce, zahraniční obchod, dopravní infrastruktura a životní prostředí. Představíme si také regionální strukturu Francie v kontextu nedávných změn administrativně-správního členění, které je platné od roku 2016. V rámci tohoto členění nových francouzských regionů na úrovni NUTS 1 bude předložena základní charakteristika těchto regionů.

Poslední praktická část srovná regionální disparity a poskytne stručné hodnocení realizace regionální politiky ve Francii. Ke komparaci a zhodnocení regionálních disparit budou vybrány ukazatele z oblasti sociální, ekonomické a územní sféry vždy na desetileté období dle dostupnosti dat. Tyto ukazatele budou dále sloučeny v rámci souhrnného indexu regionálních disparit a rozřazeny do 4 kategorií, dle dosaženého počtu bodů. Tato kapitola také poskytne stručné zhodnocení vývoje a změn regionální politiky v rámci více než 60. let její existence.

Většina statistických dat použitých pro tuto bakalářskou práci je čerpána ze statistického úřadu Evropské unie – Eurostat, jehož data, statistiky, rozborů a vysvětlení jsou dostupné online v anglickém jazyce na adrese www.ec.eurostat.eu. Dalším důležitým zdrojem dat je INSEE – francouzský národní institut pro statistiku a ekonomické studie (Institut national de la statistique et des études économiques), jehož data, statistiky a vysvětlení jsou taktéž dostupné online ve francouzském a anglickém jazyce na adrese www.insee.fr. Z důvodu zajištění co největší komplexnosti

dat a nejaktuálnějšího časového souladu, byla většina informací a dat čerpána z materiálů v anglickém a francouzském jazyce a následně autorkou přeložena.

2 Teoretická východiska regionálních disparit a regionální politiky

Ačkoliv široká veřejnost, samosprávné orgány i vláda věděly o existenci regionálních rozdílů již mnohem dříve, pojmy regionální disparita a regionální politika jsou poměrně nové. Původně byla regionální nerovnováha vnímána pouze jako dočasný problém v rámci ekonomické rovnováhy. Vznik regionálních problémů či rozdílů je způsoben řadou faktorů ekonomické i neekonomické povahy. Ačkoliv jsou regionální nerovnosti důležité pro společenský vývoj, příliš velké rozdíly mají negativní ekonomické, sociální a politické důsledky. Nerovnosti mezi jednotlivci jsou vládou omezovány různými politikami, daňovým systémem či sociálním zabezpečením. Na regionální úrovni se o korigování regionálních rozdílů snaží regionální politika, která představuje určitý projev snahy společnosti o zmírnění regionálních disparit. Nicméně regionální politika toho pokrývá mnohem více než pouze práci s regionálními rozdíly a je nutné ji brát jako část celku ekonomických a sociálních politik, kterými se státy snaží dosáhnout svých cílů. Řada zemí začala regionální politiku uplatňovat kvůli zmírnění či odstranění regionálních rozdílů, které mohly vyvolat sociální nepokoje až politické konflikty, a zároveň se tím snažily zvýšit konkurenceschopnost regionů a národní ekonomiky. Mezi hlavní motivy vzniku regionální politiky patří motivy ekonomické, sociální, ekologické a politické (Wokoun a kol., 2008).

2.1 Teoretické vymezení regionálních disparit

Abychom správně porozuměli regionálním disparitám a regionální politice jako takové, je na začátku velmi důležité si vymezit pojmy jako například region či disparita. Tyto pojmy jsou spolu úzce spojené a jejich znalost je pro další chápání klíčová.

2.1.1 Vymezení pojmu region

Jak ve své knize podotýká například Cabada a kol. (2009), ačkoliv je tento pojem velmi často používán v evropském i globálním měřítku oblastí, jako je politologie či společenské vědy, existuje zde potřeba jej přesně definovat. Při hlubším hledání lze nalézt obrovské množství definic regionu, které se více či méně různí, podle odborné oblasti či autora, který pojem popisuje, ale všeobecně vnímaná určitá definice regionu

zatím nebyla stanovena. „*Hovoříme-li tedy o regionech, měli bychom vždy předem definovat, který význam máme na mysli. Stručný Oxfordský slovník definuje region jako: (1) oblast, pruh země, prostor, místo, která má více či méně jasně stanovené hranice nebo určité vlastnosti, (2) určitá část státu.*“ (Skokan, 2003, s. 11). Z důvodu mnohoznačnosti a četnosti definic se také stává, že si autoři vytyčí vlastní pojetí, s nímž v knize dále pracují.

Jak uvádí Fojtíková a kol. (2014), pojem region tedy můžeme vnímat z hlediska ekonomického, geopolitického, demografického či pohledu regionalismu. „*V aplikovaném ekonomickém myšlení se tedy jedná o relativně homogenní prostor fyzikálně vymezený a určený produkčními funkcemi, zdroji ekonomické aktivity a transportními náklady.*“ (Varadzin a kol., 2005, s. 8).

Pojmu region můžeme také rozumět z hlediska různé infrastruktury, například technické, institucionální, vzdělávací či sociální. Důležité jsou zde také společné zájmy firem, institucí, obyvatel a sociálních skupin, aby se region rozvíjel. V tomto směru nabízí Skokan (2003, s. 12) definici: „*Region je vymezené území s definovanými prvky, ve kterém existuje specifická, funkční a související infrastruktura a prosazuje se společný zájem na rozvoji regionu a na zlepšení blahobytu obyvatel.*“

K dalšímu určení regionu mohou posloužit například fyzikální, klimatické, kulturní a etnické charakteristiky či sdílená historie. Hranicemi regionů jsou nejčastěji hranice přírodní, historické nebo administrativní (Skokan, 2003).

V neposlední řadě se na pojem region musíme podívat z geografického hlediska, kde odborníci rozlišují region umělý, jehož hranice byly vytyčeny člověkem (etnické, politické) a region přirozený. Je to tedy část území se společnými socioekonomickými, přírodními prvky a vnitřními vazbami, jimiž se odlišuje od okolních prostorových jednotek.

Evropský statistický úřad (Eurostat) klasifikuje od roku 1988 územní jednotky NUTS – La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques. Tato klasifikace je důležitá pro přípravu a harmonizaci regionálních statistik členských států, sociálně-ekonomickou analýzu regionů, určování dopadů regionální politiky v rámci EU a směřování zásahů regionální politiky podle jednotlivých cílů při poskytování pomoci ze strukturálních fondů. Klasifikace NUTS má pět úrovní, tři regionální úrovně a dvě lokální úrovně (Skokan, 2003). Regionální úrovně se dělí dle počtu obyvatel, a to následovně:

Tabulka 2.1 Klasifikace regionální úrovně NUTS podle počtu obyvatel

Úroveň	Minimum	Maximum
NUTS 1	3 000 000	7 000 000
NUTS 2	800 000	3 000 000
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: Evropský parlament (2017), vlastní zpracování, 2018

Na území EU-28 se nachází 104 územních jednotek úrovně NUTS 1, dále 281 územních jednotek úrovně NUTS 2. 1348 územních jednotek úrovně NUTS 3 a 99 759 územních jednotek úrovně LAU. Od 1. ledna 2018 je pak platná klasifikace NUTS 2016. (Eurostat web, 2018)

2.1.2 Disparita a regionální disparity

Podobně jako u pojmu region, můžeme při snaze vysvětlit pojem disparita a regionální disparita, nalézt velké množství definic a formulací. Pojem pochází z latinského *disparita(u)s* a znamená rozdělení. Většina slovníků a encyklopedií se shoduje na významu a definují tento pojem jako rozdíl, nerovnost, různost, nesoulad, nepoměr (Kutscherauer a kol., 2010). Mezinárodní organizace práce (ILO, 2009) charakterizuje regionální disparity jako „*rozdíly mezi ekonomickým výkonem a blahobytem mezi zeměmi nebo regiony*“ (Jáč a kol., 2010, s. 18). V dalším textu budeme tedy používat pojem disparita nebo rozdíl ve shodném významu.

Podle charakteristiky K. Vorauera (převzato z Kutscherauer a kol., 2010, s. 4) se regionálními rozdíly „*rozumí odchylky od nějakého myšleného referenčního rozdělení znaků pokládaných za relevantní, v souvislosti s různými prostorovými úrovněmi měřítka (ohraničení regionu). Regionální disparita je nevyrovnanost prostorových struktur v nějakém regionu, resp. v různých regionech. Regionální disparity se projevují v různých podmínkách života, jakož i v nerovných hospodářských rozvojových možnostech. Protiklad město-venkov může být také chápán jako forma prostorové disparity.*“

Existují dva základní pohledy, které vedou k označení disparit jako negativní či pozitivní. V prvním přístupu hledáme a identifikujeme v čem dané subjekty vybrané množiny (stát, region, podnik) zaostávají a jak je to mění – negativní disparity. U druhého přístupu, který je méně častý, hledáme, v čem jsou subjekty jedinečné a jakou mají schopnost účelně se odlišit od ostatních subjektů. První přístup můžeme

označit jako slabé stránky a ten druhý jako silné stránky. Tyto slabé stránky značí chybějící zdroje nebo schopnost dostupné zdroje správně využít, silné stránky naopak znamenají určité konkurenční výhody daného objektu, například hodnotné zdroje či způsobilost je využít (Kutscherauer a kol., 2010).

Disparity mají pro uživatele informační hodnotu. Informační hodnota může být poznávací, rozhodovací, motivační a operační. **Poznávací informační hodnota** informuje uživatele o širším kontextu relevantních znaků a zvyšuje stav poznání sloužící pro podnikatele, domácnosti či agentury. Toto zvýšení stavu poznání je častým důvodem pro analýzy a vyhodnocování disparit. Informace získané v poznávací hodnotě jsou základem pro **rozhodovací informační hodnotu**, která vede příjemce k přijetí rozhodnutí. Používá se k tvorbě regionálních strategií a programů, k identifikaci problémových regionů, či hledání dlouhodobých partnerství a alokaci investic. **Motivační informační hodnota** poskytuje subjektům motivaci, která jej podněcuje k určité činnosti nebo způsobu jednání. Toto jednání má obvykle dlouhodobý charakter. Používá se při vyhledávání lokalit pro kvalitní život a bydlení, vyhledávání území pro umístění rozvojových investic či vyhledávání a rozvíjení turistických atraktivit. U **operační informační hodnoty** změny relevantních znaků vyvolají okamžité jednání či reakci na danou situaci. Jedná se o akce na finančních trzích, intervenci vlády do soukromého sektoru, nárůst migrace, sociální patologie nebo rasových projevů (Kutscherauer a kol., 2010).

2.1.3 Vznik regionálních disparit

Vznik regionálních rozdílů a vznik regionální nevyváženosti ve státě zapříčiňuje řada faktorů. Dle Kutscherauer a kol. (2010) dělíme tyto faktory do dvou skupin na primární a sekundární faktory. Mezi **primární faktory** patří relativně nízká mobilita pracovní síly a kapitálu, geografické faktory, ekonomická struktura regionů, a další. Právě nízká mobilita pracovní síly a kapitálu tvoří dvě důležité příčiny vzniku regionálních disparit v příjmech a v nezaměstnanosti. Regionální disparity lze nejobecněji vysvětlit geografickými faktory, například umístění regionu na periferii představuje například nadprůměrné dopravní náklady, což zvyšuje ceny, snižuje zisk a omezuje trhy. Také velká vzdálenost od tržních informací, nízká kvalita dopravních spojů nebo špatné přírodní vybavení (např. v horských oblastech) způsobuje růst regionálních disparit.

Mezi **faktory sekundární** řadíme vnější ekonomiku, demografickou situaci, rigiditu nákladů a cen, faktory prostředí a další. Vnější ekonomika a její dopravní systém,

technická i finanční infrastruktura má vliv na příliv nových firem do regionu. Z pohledu demografické situace, regionální rozdíly zvyšuje vzdělanost venkovského versus městského obyvatelstva a také rozdíly v přírůstcích obyvatel. Dále je velmi důležitá image prostředí, je zapotřebí rekonstruovat zničené regiony, aby se zvýšila přitažlivost pro nová odvětví či zahraniční kapitál.

2.1.4 Klasifikace regionálních disparit

Klasifikací se rozumí logické, hierarchické třídění konkrétních sociálních, ekonomických znaků a demografických procesů, od obecných po podrobnější. Regionální disparity třídíme dle horizontální a vertikální perspektivy, které spolu souvisí. Jak ukazuje tabulka 2.2, *perspektiva horizontální* zahrnuje materiální i nemateriální disparity. Perspektiva je spojená s věcnou sférou jejich výskytu (věcným hlediskem) a také se podle ní člení. *Vertikální perspektiva* souvisí s měnícím se geografickým měřítkem a disparity můžeme posuzovat v kontextu geografického rámce (národ, Evropa, svět) nebo územních měřítek (obec, region, země). Čím nižší je územní měřítko, tím vyšší je disparita (Kutscherauer, a kol., 2010, Melecký a Staníčková, 2015).

Z věcného hlediska neboli horizontální perspektivy autoři Fojtíková, Melecký, Kutscherauer rozlišují ekonomické, sociální a územní regionální disparity. *Sociální disparity* spojují s tím, jak obyvatelstvo vnímá teritoriálně rozlišnou kvalitu života, životní úroveň, sociální nerovnosti. Sociální rozdíly měří ukazateli trhu práce (míra zaměstnanosti), chudoby (populace trpící vážnou hmotnou deprivací), vzdělání (populace s terciárním vzděláním). Rozdíly v ekonomickém vývoji mezi jednotlivými regiony vztahuje k *ekonomickým disparitám*, ty jsou odrazem míry ekonomické soudržnosti. Tato míra soudržnosti může být dosažena pouze, pokud jsou všechny hospodářské segmenty začleněny do evropského hospodářství, tak aby zdárně čelily mezinárodní konkurenci. Pokud méně rozvinuté regiony dokáží dohánět ty vyspělejší, klesají rozdíly mezi složkami konkurenceschopnosti a úroveň soudržnosti se zvyšuje. Ekonomické disparity hodnotíme dle ekonomických ukazatelů (HDP na obyvatele, disponibilní důchod domácností a dalších).

Územní disparity jsou vázány k územní nerovnováze, která je vyjádřena například rozdíly v dopravní a technické infrastruktuře, kvalitě životního prostředí či hospodářské výkonnosti. Ukazatele jako míra dětské úmrtnosti, počet nemocničních lůžek, hustota

dálniční a železniční sítě a další, slouží k měření územních disparit (Fojtíková a kol., 2014, Melecký a Staníčková, 2015, Kutscherauer a kol., 2010).

Tabulka 2.2 Členění horizontální perspektivy (1. a 2. úroveň)

		1. úroveň klasifikace (sféra výskytu)	2. úroveň klasifikace
Horizontální perspektiva regionálních disparit	<i>Materiální disparity</i>	<i>Sociální</i>	<i>Obyvatelstvo</i> <i>Sociální vybavenost</i> <i>Sociální patologie</i>
		<i>Ekonomické</i>	<i>Ekonomický potenciál</i> <i>Ekonomická struktura</i> <i>Rozvojový potenciál</i> <i>Lidský potenciál</i>
		<i>Územní</i>	<i>Fyzicko-geografický potenciál</i> <i>Životní a přírodní prostředí</i> <i>Dopravní infrastruktura</i> <i>Technická infrastruktura</i>
	<i>Nemateriální disparity (mentální)</i>	<i>Sociální</i>	
		<i>Ekonomické</i>	
		<i>Územní</i>	

Zdroj: Kutscherauer a kol. (2010), vlastní úprava, 2018

Nemateriální neboli mentální disparity existují pouze v myslích obyvatel, nebývají spojovány s měřitelnými indikátory a jsou pro ně spíše příznačné ordinalistické atributy (nepřímá měřitelnost). Mentální disparity se také od 70. let 20. století přesouvají od tradičních tvrdých lokalizačních faktorů k těm měkkým a jejich význam tak stále roste. K měkkým lokalizačním faktorům patří například kvalita životního prostředí nebo image území. Jak můžeme vidět v tabulce 2.2, nemateriální disparity mají shodné členění jako materiální disparity (Kutscherauer a kol., 2010).

2.2 Regionální disparity v kontextu soudržnosti EU

Evropská unie je různorodý celek, který má patrné ekonomické a sociální rozdíly mezi státy a regiony. Území je nerovnoměrné a stejně tak i umístění ekonomických aktivit, což způsobuje rozdílnou životní úroveň občanů. Evropská unie se dlouhodobě vyvíjí v rámci snahy o dosažení dvou doplňujících se cílů, konkurenceschopnosti a soudržnosti. Snaha o konkurenceschopnost udává postavení EU v globálním světě a politika soudržnosti se snaží snižovat disparity mezi zeměmi, regiony a sociálními skupinami. Již od počátku 50. let 20. století si politika soudržnosti EU dává za cíl konvergenci mezi chudými a bohatými státy či regiony, a je podporována společenstvím. Od 70. let 20. století jsou regionální rozdíly považovány za negativní jev a vzniká naléhavější potřeba je řešit. Regionální disparity jsou fenoménem posledních desetiletí a staly se tak měřítkem ekonomické, sociální a teritoriální úrovně soudržnosti na evropském území. Různé pohledy a chápání regionu jako takového, vedou v podmínkách EU k určení regionů vzhledem k jejich integrovanému rozvoji. Míru soudržnosti tak zjišťujeme pomocí vybraných ukazatelů, které vypovídají o velikosti, struktuře a úrovni disparit na území EU (Melecký a Staníčková, 2015, Kutscherauer a kol., 2010).

2.2.1 Pojetí regionálních disparit v kontextu soudržnosti EU

Evropská unie v posledních desetiletích významně rostla a vyvíjela se, s růstem se však zvětšovaly i rozdíly v rozdělení bohatství a byly hledány cesty nejen pro snížení těchto rozdílů, ale i pro zvýšení ekonomické výkonnosti EU jako celku. Dle Kutscherauer a kol. (2010) snižování nerovností probíhá skrze tři komplementární prvky: **konvergenci, konkurenceschopnost a soudržnost** (kohezi). „*Koncept konvergence odpovídá na otázku, jakým způsobem je možné dosáhnout vyšší úrovně soudržnosti.*“ (Melecký a Staníčková, 2015, s. 22). Prvek konkurenceschopnosti byl vytyčen za cíl v Lisabonské strategii (2000), a EU se tak měla stát nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou světa, tohoto cíle však stále nebylo dosaženo. Ukazatelem konkurenceschopnosti bývá nejčastěji úroveň hrubého domácího produktu (HDP) na obyvatele. Soudržnost je vyjádřena vyrovnaným rozvojem Společenství jako celku a snižováním rozdílů v rozvoji států a regionů. „*Cílem soudržnosti je vyvážený rozvoj v rámci EU, při kterém dochází ke snižování strukturálních rozdílů (disparit) mezi regiony a k podpoře rovných příležitostí pro všechny.*“ (Kutscherauer a kol., 2010, s. 154).

Jak uvádí Fojtíková a kol. (2014), mezi základní politiky, které se snaží ovlivňovat vyvážený rozvoj v rámci EU, řadíme regionální, strukturální a politiku hospodářské a sociální soudržnosti. Ačkoliv bývají tyto politiky zaměňovány či ztotožňovány, obsahová a časová rozdílnost mezi těmito pojmy je významná. O začátcích *regionální politiky* se dočteme již v Římských smlouvách z roku 1957. Regionální politika si kladla za cíl snížit hospodářské rozdíly mezi regiony, skrze fondy a další finanční prostředky z rozpočtu Společenství, ve snaze řešit problémy na trhu práce, později však byla rozšířena i na strukturální problémy. *Strukturální politika* vznikla na konci 80. let 20. století integrováním regionální politiky s částí sociální a zemědělské politiky. V rámci strukturálních fondů, zejména Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského zemědělského garančního a podpůrného fondu (EAGGF) podporovala široké spektrum oblastí. V rámci podpisu Maastrichtské smlouvy (1993) o založení EU vznikla novodobá *politika hospodářské a sociální soudržnosti*, která je založena na principu finanční solidarity s cílem posilovat hospodářskou, sociální a územní soudržnost mezi členskými státy EU, snižovat strukturální rozdíly v ekonomické i životní úrovni a zajistit, že bude EU schopna čelit výzvám 21. století. Tato politika se také stala nejvíce podporovanou částí v rozpočtu EU a předběhla tak kontroverzní společnou zemědělskou politiku. V dalším textu je používán pojem regionální politika a politika soudržnosti EU.

Velmi významnou se politika soudržnosti stala v Lisabonské smlouvě, kde je uvedeno, že „*Unie podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy*“ (Kutscherauer a kol., 2010, s. 155) a že tato soudržnost patří do sdílených pravomocí unie a členských států. V dokumentech EU tedy rozlišujeme tři základní dimenze soudržnosti: *hospodářskou, sociální a územní soudržnost* a jejich obsah se někdy překrývá (Fojtíková a kol., 2014). I přes časté používání, v téměř všech Unijních smlouvách není pojem soudržnost přesně a jednoznačně vymezen (Melecký a Staníčková, 2015).

Dle Kutscherauer a kol. (2010, s. 156) „*Hospodářská a sociální soudržnost je výrazem solidarity mezi státy a regiony a je v podstatě implementována prostřednictvím regionální politiky EU. Územní soudržnost je důsledkem hospodářské soudržnosti, vyjádřené snížením regionálních nebo národních disparit v ekonomické oblasti a nerovností v bohatství a sociální soudržnosti definované přítomností sdílených hodnot,*

absencí mechanismů společenského vyloučení, existencí sociálních sítí, územní sounáležitostí a identity.“

Jak již bylo řečeno výše, k soudržnosti potřebujeme růst konkurenceschopnosti. Podle Kutscherauer a kol. (2010) je konkurenceschopnost schopnost subjektů vytvářet relativně vysokou úroveň příjmů a zaměstnanosti i přes globální konkurenci. Složky konkurenceschopnosti ovlivňují ekonomickou, sociální a územní soudržnost. Ekonomickou soudržnost ovlivňuje průmyslová struktura. Sociální soudržnost ovlivňují lidské zdroje a územní soudržnost souvisí s dostupností trhů, inovacemi, vzděláním a dalšími službami.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.1.4 Klasifikace regionálních disparit, na evropské úrovni jsou regionální disparity klasifikovány ze dvou hledisek – horizontální a vertikální perspektivy. Z pohledu horizontální perspektivy, akceptujeme, že rozdíly jsou výrazem úrovně soudržnosti, a dělíme tak disparity na ekonomické, sociální a územní dle jednotlivých dimenzí soudržnosti. Podle vertikální perspektivy, jsou regionální rozdíly v kontextu soudržnosti území určeny na úrovni územní jednotky NUTS 2, která je základem pro přijetí opatření politiky soudržnosti EU (Melecký a Staníčková, 2015).

2.2.2 Hodnocení a měření regionálních disparit v podmínkách Evropské unie

V oblasti regionálních disparit je velmi důležité položit si otázku: Jak měřit a hodnotit regionální rozdíly? Odpověď však není tak jednoznačná, jelikož všeobecně uznávaná univerzální metoda neexistuje. Zvolení vhodných ukazatelů, metody měření a hodnocení ukazatelů určuje celkovou kvalitu získaných výsledků, které dále v rámci regionální politiky slouží k přijetí specifických rozhodnutí. Regionální disparity obecně měříme dle dvou přístupů – statistického a dynamického. Statistické měření se zaměřuje na analýzu a hodnocení ukazatelů v krátkodobém či střednědobém horizontu. Dynamický přístup sleduje úroveň regionálního rozvoje v dlouhém období (Melecký a Staníčková, 2015).

Kromě hlediska času je nutné také zohlednit geografické měřítko hodnocení regionálních disparit. Regionální rozdíly lze měřit v několika geografických úrovních jako například EU, národní stát, okres správní území obce s rozšířenou působností či samotné obce (Kutscherauer a kol., 2010).

V EU můžeme regionální data získat převážně od Eurostatu. K hodnocení disparit se také využívá *Strukturálních ukazatelů EU a ukazatelů Strategie Evropa 2020*.

V kontextu hospodářské, sociální a územní soudržnosti je dalším přístupem k měření a hodnocení ukazatelů konstrukce *souhrnných integrovaných indikátorů a kompozitních indexů* (Melecký a Staníčková, 2015).

Velmi důležité je správně vymezit regionální územní jednotky, pomocí jednotné klasifikace NUTS. Systém NUTS člení každý členský stát na určitý počet regionů. Nejúplnější statistiky poskytuje Eurostat pro regiony NUTS 1 a NUTS 2. Pouze základní data v omezeném časovém úseku jsou dostupná pro úroveň NUTS 3. Regiony se dále člení podle malých lokálních územních jednotek tzv. LAU. Většina členských zemí obvykle zahrnuje dvě hlavní úrovně regionů, například v Česku je to NUTS1 – území a NUTS 3 – kraje, ve Francii NUTS 2 – région a NUTS 3 départements. Z důvodu objektivnějšího porovnávání skupin na každé NUTS úrovni, byla stávajícím administrativním regionům přidána normativní úroveň a jednotky NUTS byly vymezeny dle počtu obyvatel.

Dle Melecký a Staníčková (2015) a Kutscherauer a kol. (2010) můžeme v domácí i zahraniční literatuře nalézt různé typy metod měření a hodnocení regionálních disparit. Tyto metody dělíme do tří skupin: Metody meziregionální komparace, Metody grafické a šklovací, Metody matematicko-statistické. *Metoda meziregionální komparace* porovnává jednotlivé procesy probíhající uvnitř regionů, na základě znalostí a zkušeností a snaží se získat společné a odlišné znaky jejich vývoje. Srovnává struktury regionů a vybrané ekonomické, sociální a environmentální ukazatele. Výsledkem jsou verbálně hodnocené analýzy, které však mohou být nepřesné a neobjektivní, z důvodu náročné časové a věcné porovnatelnosti. Metoda má nízkou kvalitu a špatnou dostupnost informací. Poněkud odlišnou je *metoda grafická a šklovací*, protože její výsledky bývají ve formě obrázků, tabulek, grafů, mapových podkladů či metrických a nemetrických škál. Z této skupiny jsou nejčastější metody semaforu, metody umělých neuronových sítí, vycházející z dat geografických informačních systémů (GIS). Tato metoda vhodně doplňuje metodu meziregionální komparace.

Poslední skupinou metod jsou *metody matematicko-statistické*, které se dělí na jednorozměrné a vícerozměrné kvantitativní metody. Jak uvádí Melecký a Staníčková (2015, s. 28) „*K jednorozměrným metodám zobrazování kvantitativních ukazatelů regionálních disparit můžeme zařadit např. míry centrální tendence (průměr, modus, medián), míry rozptýlenosti (rozptyl, směrodatná odchylka, variační rozpětí, variační koeficient), míry šikmosti a špičatosti, apod. Mezi vícerozměrné statistické metody,*

využívané při analýze regionálních disparit, řadíme obvykle metodu hlavních komponent, faktorovou, shlukovou a diskriminační analýzu.“

2.2.3 Ukazatelé regionálních disparit v EU

Evropská unie a její současné politiky se zaměřují na tři cíle: cíl konkurenceschopnosti, cíl udržitelného rozvoje a cíl soudržnosti. Při hodnocení konkurenceschopnosti a soudržnosti se používají podobné ukazatele na národní i regionální úrovni. Tvorbu porovnatelných regionální statistik má za úkol Eurostat, v rámci evropského statistického systému. Vzhledem k obrovskému množství regionů a jejich údajů a charakteristik, je tento sběr dat dlouhodobou záležitostí. Regionální data se získávají s dvouletým až čtyřletým zpožděním, z důvodu běžných časových zpoždění.

Hodnocení a sledování regionálních rozdílů v kontextu soudržnosti vychází z vývoje ukazatelů hlavně na úrovni NUTS 2. Tyto ukazatele můžeme najít v tzv. *Zprávách o hospodářské, sociální a územní soudržnosti* (kohezní zprávy), které jsou vydávány Evropskou komisí každé tři roky. Jak uvádí Kutscherauer a kol. (2010, s. 159), základní zprávy *„hodnotí současnou dosaženou úroveň soudržnosti a rozdílů mezi státy a regiony v hodnoceném období, dopad politiky soudržnosti EU na její území a obyvatele, dopady národních politik soudržnosti a stanoví orientaci politiky soudržnosti v příštím období.“*

Je obtížné sledovat všechny ukazatele územních disparit v rámci států a regionů Evropské unie, jelikož jsou hodnoceny z různých pohledů a dle účelů, ke kterým ukazatele slouží. Přijetím Lisabonské strategie však došlo k určité systematizaci ukazatelů. Jak uvádí Melecký a Staníčková (2015, s. 32) *„Skokan a kol. (2008) navrhnul ve své výzkumné studii systém indikátorů spadající do tří oblastí hodnocení disparit: (1) ukazatele pro hodnocení soudržnosti podle pravidelných zpráv o ekonomické, sociální a územní soudržnosti, (2) ukazatele pro hodnocení plnění cílů Lisabonské strategie, resp. se jedná o systém tzv. strukturálních ukazatelů a (3) ukazatele pro hodnocení územního rozvoje EU, které vycházejí z programu ESPON.“*

Do roku 2017 bylo vydáno 7 základních zpráv o hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU. Jednotlivé zprávy se od roku 2001 ve struktuře téměř neliší. Tyto základní zprávy ve svých přílohách průběžně upravují, doplňují a aktualizují seznam ukazatelů regionálních disparit. Melecký a Staníčková (2015) uvádí, že Pátá kohezní zpráva (2010) obsahuje databázi celkem 40 hlavních regionálních ukazatelů. Tyto

regionální ukazatele dělíme podle ekonomické, sociální a územní soudržnosti, jak ukazuje tabulka 2.3.

Tabulka 2.3 Vybrané hlavní regionální ukazatele

Dimenze soudržnosti	Vybrané regionální ukazatele
Ekonomická soudržnost	Růst reálného HDP na obyvatele (%)
	Produktivita práce v průmyslu a službách (% EU-27=100)
	Tvorba hrubého fixního kapitálu (mil. EUR)
	Zaměstnanost dle odvětví (% celkové zaměstnanosti)
Sociální soudržnost	Míra zaměstnanosti
	Míra nezaměstnanosti
	Riziko chudoby
	Celkové veřejné výdaje na vzdělání (% HDP)
Územní soudržnost	Emise skleníkových plynů
	Hustota železnic
	Příjezdy do ubytovací zařízení cestovního ruchu
	Úmrtí při dopravních nehodách

Zdroj: Melecký a Staníčková (2015), vlastní úprava, 2018

2.3 Regionální politika na národní a evropské úrovni

Ačkoliv počátky regionální politiky můžeme hledat již v 30. letech 20. století, pojetí regionální politiky se stále vyvíjí, a téměř všechny země Evropské unie tuto politiku a její cílové segmenty reformovaly a zaměřily se na nově definované cíle. Regionální politika státu vznikla na popud meziregionálních rozdílů, tj. regionálních disparit, které vznikly v důsledku historického vývoje. To zapříčinilo vznik problémových regionů, které můžeme rozdělit do tří hlavních typů. Regiony, které jsou nedostatečně vybavené přírodními zdroji, regiony, které nedokáží vlastní zdroje efektivně využít, a pak ty, které mají upadající základní odvětví (původně tradiční odvětví). Regionální politiku však nelze chápat pouze jako nástroj ke snižování regionálních rozdílů nýbrž jako součást celku ekonomických a sociálních politik, které slouží k dosahování národních cílů, jako například udržitelného rozvoje, sociální a politické stability, kvalitního životního prostředí či rozdělování příjmů, které obyvatelé považují za spravedlivé a ekonomicky stimulující (Wokoun a kol., 2008).

2.3.1 Teoretické vymezení regionální politiky

Dle historického vývoje regionální politiky uvádí Wokoun a kol. (2011) dvě základní pojetí této politiky. Politiku uskutečňovanou do první poloviny 70. let nazýváme tradiční regionální politikou. Od druhé poloviny 70. let tuto politiku označujeme jako moderní či současnou regionální politiku, která převládá ve většině evropských zemí. Tradiční regionální politika se zaměřovala na vysoce rozvinuté regiony vůči zaostávajícím regionům zejména v agrární oblasti. Tato tradiční politika také směřovala nástroje do oblastí, které byly konstantní dlouhé časové období a neměnily se ani geograficky. V 70. letech se však prokázalo, že tato institucionalizovaná státní politika není schopna pružně a správným způsobem reagovat na rychlé změny a bude se muset převést na samotné regiony. Moderní politika se orientuje na mobilizaci vnitřních zdrojů, informace, technologie, a služby malým a středním firmám. Je pro ni typická decentralizace.

Navzdory velkému množství definic regionální politiky, neexistuje žádná obecně uznávaná definice. Dle Wokoun a kol. (2008) můžeme regionální politiku obecně vymezit jako soubor cílů, opatření a nástrojů, které vedou k redukování nadměrných rozdílů v socioekonomické úrovni v daných regionech. V další knize Wokoun a kol. (2011) uvádí definici z výkladového slovníku „Dictionary of Human Geography“, která popisuje regionální politiku součástí státní politiky, která ovlivňuje alokaci důležitých ekonomických zdrojů a činností v rámci území státu a menších částí. Regionální politika obsahuje opatření, které pomáhají zvyšovat ekonomickou aktivitu v místech s nízkou zaměstnaností a nadměrně zaostávajícím ekonomickým růstem, ale také kontroluje aktivity v místech s nadměrným ekonomickým růstem.

Dle Adamčíka (1998) (převzato ze Stejskal a kol., 2009, s. 13) *„Regionální politika představuje všechny veřejné přímé i nepřímé intervence státu, regionu, obcí a měst, vedoucí k lepšímu prostorovému rozdělení ekonomických i mimoekonomických činností. Lze v ní vidět snahu korigovat určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů, jimiž je ekonomický růst a zlepšení sociálního rozdělení.“*

Regionální politika je určitá koncepční a cílevědomá činnost určité autority (místní a regionální orgány, vlády, orgány EU), která usiluje o zamezení negativních důsledků územně nesourodého ekonomického rozvoje a strukturálních změn. Koriguje územní

rozmisťování ekonomický zdrojů a důsledky působení tržního mechanismu, které mohou vést k nevhodnému využití dostupných zdrojů (Wokoun a kol., 2008).

Cíle regionální politiky jsou spojeny s identifikací hlavních regionálních problémů a státní hospodářské politiky. V určitém časovém období se specifikují tak, aby bylo možné je kontrolovat souběžně s hodnocením použitých nástrojů. Dělí se na hlavní a dílčí cíle, například hlavním cílem je snížení meziregionálních rozlišností v úrovni nezaměstnanosti a dílčí cíl je povzbuzení podnikatelských aktivit v regionu. Z cílů regionální politiky jsou dále odvozovány nástroje regionální politiky (Wokoun a kol., 2008).

Hlavním cílem regionální politiky podle Stejskal a kol. (2009) je vytvoření podmínek k postupnému snížení či zmírnění neúměrných rozdílů ve vývoji daných regionů. Dosažením rovnovážné regionální struktury se snaží přispět ke konkurenceschopnosti regionální a národní ekonomiky v mezinárodním měřítku.

Obečné cíle uvádí Wokoun a kol. (2011, s. 112) jako „*1. snížení rozdílů v životní úrovni obyvatel jednotlivých regionů a zajištění relativně vyváženého ekonomického a sociálního vývoje tak, aby měl z něho prospěch co největší počet obyvatel EU; 2. předcházení výrazným novým regionálním problémům, jež mohou být způsobeny strukturálními změnami v evropském, případně světovém hospodářství.*“

Wokoun a kol. (2011) dělí nástroje regionální politiky do dvou základních skupin: makroekonomických a mikroekonomických nástrojů. Použití makroekonomických nástrojů je omezeno dalšími národohospodářskými cíli, například stabilní inflací, vyrovnanou platební bilancí a cílů agrární a průmyslové politiky. Makroekonomické nástroje se dále člení na nástroje v rámci:

- *fiskální politiky* – jedná se o meziregionální přerozdělování státního rozpočtu, které spočívá v systému daní a odvodů nebo ve struktuře výdajů státního rozpočtu,
- *monetární politiky* – ta ovlivňuje množství peněz v ekonomice, avšak má negativní vlivy na inflaci, provádí se regionalizací objemu poskytovaných úvěrů, výší úrokové míry a lhůt splatnosti,
- *protekcionismu* – státní ovlivňování dovozů v rámci dovozních limitů a cel, které jsou výrobkově orientovány, ale mají významný vliv na region.

Mikroekonomické nástroje ovlivňují rozhodovací proces ekonomických subjektů o jejich prostorové lokalizaci. Dělí se na nástroje realokace pracovních sil a nástroje realokace kapitálu. Vždy mají podobu finančních částek, které se poskytují na určitý účel. Cílem mikroekonomických nástrojů je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce, tím že ovlivňujeme práci nebo kapitál.

Ostatní nástroje regionální politiky se nepoužívají tak často jako nástroje mikroekonomické a makroekonomické. Patří zde například administrativní nástroje, které měly represivní charakter, protože bylo vybraným subjektům na základě správního řízení přikázáno zastavit činnosti. Jednalo se například o zrušení chemických, hutnických a energetických firem v pařížské aglomeraci, protože zhoršovaly životní prostředí a zatěžovaly infrastrukturu.

2.3.2 Regionální politika Evropské unie

Jak tvrdí Wokoun a kol. (2008) rostoucí blahobyt obyvatel v EU a vnitřní otevřenost pro její občany i podnikatele nejsou náhodné, souvisí s integračním procesem, jeho cíli, institucemi a politikami. Jedním z cílů integračního procesu je snižování rozdílů v hospodářské úrovni regionů a členských států.

Disparity v sociálně-ekonomické úrovni daných regionů důležitě ovlivňují celkový hospodářský rozvoj státu. Z tohoto důvodu řada zemí začala používat regionální politiky se záměrem snižovat či zmírňovat rozdíly, zároveň však zvyšovat konkurenceschopnost ekonomiky na národní i regionální úrovni. Regionální politika EU je spojena s dvěma hodnotami **solidaritou a soudržností**. Solidarita jako pomoc občanům a regionům, které jsou hospodářsky či sociálně znevýhodněné, ve srovnání s průměrnou situací v EU. Soudržnost ukazuje, že snižování disparit znamená výhodu pro všechny zúčastněné (Stejskal a kol., 2009).

Jak uvádí Stejskal a kol. (2009) a Wokoun a kol. (2011) v Evropské unii je regionální politika uskutečňována na třech základních úrovních: **nadnárodní, národní a regionální**. Nadnárodní politiku relativně nezávisle provádí právě Evropská unie. Národní politiku provádějí členské země podle společných pravidel. Regionální politiku najdeme ve většině zemí a je již delší dobu podporována. Nositeli regionální politiky na národní úrovni jsou evropské instituce, a hlavně Evropská komise, na úrovni národní je to vláda, ministerstva a orgány státní správy. Na regionální úrovni se jedná o orgány územní samosprávy, podniky, podnikatele a instituce (Stejskal a kol., 2009).

Všechny členské země EU postupně přistoupily k provádění své národní regionální politiky, skrze ni usilují o snížení rozdílů v životní úrovni mezi regiony a bojují s vysokou regionální nezaměstnaností. Ačkoliv patří Evropská unie mezi nejbohatší části světa, mezi jejími regiony najdeme významné disparity, týkající se příjmu a příležitostí. V rámci regionální politiky EU jsou přesouvány prostředky z bohatých regionů do těch chudších, se záměrem umožnit zaostávajícím regionům přiblížit se úrovni zbytku Unie. Regionální politika zaujímá důležité postavení v rámci hospodářské politiky EU, ale i její celkové politiky a je nejsilnější finanční politikou (Wokoun a kol., 2011).

Regionální politika EU vychází z několika základních principů. Stejskal a kol. (2009) uvádí princip solidarity, subsidiarity, koncentrace, partnerství, programování, adicionality, monitorování a vyhodnocování. Wokoun a kol. (2011) jde ještě dál, a uvádí principy soudržnosti (kohézní princip), koncentrace, partnerství, programování, doplňkovosti, hodnocení a monitorování, princip koordinace a harmonizace, princip integrace, konvergence, solidarity, subsidiarity, kompatibility a proporcionality.

K provádění regionální politiky EU slouží její nástroje. Existuje mnoho pohledů na nástroje regionální politiky a jejich členění. Mezi hlavní nástroje však patří **Evropské strukturální a investiční fondy** (tzv. ESI fondy) a dále **Finanční nástroje** (návrtné nástroje). Dle Evropské komise (2018a) mezi ESI fondy řadíme Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond. Finanční nástroje zahrnují neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry, záruky), kapitálové podílnictví, daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních) a rozpočtová zvýhodnění (dotace) (GaREP, 2018).

2.3.3 Vývoj regionální politiky v Evropské unii

Regionální politika v EU patří k politikám se sdílenými pravomocemi a věnuje se jí velká pozornost. Zaměření regionální politiky v EU určovaly významné historické mezníky:

Tabulka 2.4 Významné historické mezníky vývoje regionální politiky

1951	Založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) – Základajících 6 zemí: Belgie, Francie, Lucembursko, Nizozemí, SRN
1957	Založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM) přijetím římských smluv

1958	Vytvoření Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského zemědělského podpůrného a garančního fondu (EAGGF)
1973	Přistoupení Velké Británie, Irska a Dánska
1975	Vytvoření Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), který přerozděloval rozpočtové příspěvky členských států nejchudším regionům
1981	Přistupuje Řecko
1986	Přistupuje Portugalsko a Španělsko, dále podepsán Akt o jednotné Evropě, který upravil Římskou smlouvu a založil skutečnou politiku koheze (soudržnosti),
1988	Schválen rozpočet strukturálních fondů na období 1989-1993
1992	Podepsána smlouva o Evropské unii, tzv. Maastrichtská smlouva, ve které byla jako jeden z hlavních cílů stanovena soudržnost a byl vytvořen fond soudržnosti
1993	Schválení rozpočtu na období 1994-1999, z něhož třetina je určeno pro politiku soudržnosti, také je vytvořen Finanční nástroj na podporu rybolovu
1997	Podepsána Amsterodamská smlouva, která modifikuje stávající smlouvy a potvrzuje význam soudržnosti a dává si za cíl redukovat nezaměstnanost
1999	Schválena reforma strukturálních fondů a operace Fondu soudržnosti jsou upraveny
2001	Schválena reforma institucí s ohledem na přistoupení nových členů
2004	Největší rozšíření EU o 10 nových členských států: Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko
2007	Rozšíření EU o Rumunsko a Bulharsko
2009	Začala platit Lisabonská smlouva (podepsána 2007)
2013	Rozšíření EU o Chorvatsko
2016	Referendum o vystoupení Spojeného království z členství v EU

Zdroj: Skokan (2003), Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2018), Vláda ČR (2018), vlastní zpracování, 2018

Skokan (2003) vymezuje ve vývoji regionální politiky 5 základních vývojových etap: první období (1958–1973), druhé období (1974–1985), třetí období (1986–1993), Čtvrté období (1994–1999), Páté období (2000–2006). Autoři Stejskal a kol. (2009) a Wokoun a kol. (2011) přidávají Šesté období (2007–2013). Současně však probíhá nové Sedmé období (2014–2020). Tyto etapy vycházejí z důležitých mezníků vývoje Evropských společenství (Evropské unie) a evropské integrace, které významně ovlivnily postavení a rozvoj regionální politiky.

V prvním období (1958–1973), převládal individualistický přístup bez koordinace na národní úrovni, protože integrace byla v začátcích a přednost se dávala makroekonomickým otázkám (obchodní bariéry). Mezi zakládajícími členy byla relativní konvergence a potřeba regionální politiky nebyla tak významná. Některé státy

měly vnitřní problémy (Francie, Itálie) a uplatňovaly regionální politiky již od konce 40. let 20. století, nechtěly však akceptovat mezinárodní principy společné politiky. V tomto období stále nebyly zavedeny společné instituce a orgány regionální politiky, teprve až v roce 1968 vzniklo Generální ředitelství Komise Evropských společenství, které odpovídalo za regionální politiku (Stejskal a kol., 2009).

V druhém období (1974–1985), se začaly objevovat globální ekonomické problémy, nastaly strukturální krize a zvolnila se celková hospodářská dynamika Evropských společenství. Velká Británie posilila regionální dimenzi v celku realizovaných politik integračního procesu. Také byl založen Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) jako hlavní vnitřní orgán regionální politiky a nástroj pro snižování regionálních disparit. Později byly přijaty dva programy regionální politiky – STAR pro rozvoj moderních telekomunikací a VALOREN, který zhodnocoval vnitřní energetický potenciál (Skokan, 2003).

Třetí období (1986–1993) bylo poměrně štědré pro regionální a strukturální politiku, díky spuštění jednotného vnitřního trhu a schválení Aktu o jednotné Evropě. Díky přistoupení Španělska a Portugalska byl dán větší význam specifickému nástroji regionální politiky – Integrovaným středomořským programům. Finanční prostředky putovaly také do regionů Itálie, Řecka a Francie. V tomto období se také osvědčilo střednědobé plánování regionálních programů a byla provedena reforma regionální politiky, z důvodu strukturálních potíží ve Velké Británii, severní Francii, Belgii, severním Španělsku i Itálii. Kritizována byla nízká koordinace regionální politiky se sociální a zemědělskou politikou (Wokoun a kol., 2011).

Dle Skokan (2003) byly ve třetím období stanoveny cíle pro období 1989-1993:

- Podpora rozvoje a strukturálních změn regionů, které zaostávají,
- Přeměna regionů ohrožených hospodářským úpadkem,
- Snížení dlouhodobé nezaměstnanosti, začlenění osob vyřazených z trhu práce a mladých lidí do pracovního procesu,
- Podpora přizpůsobivosti pracovníků na změny ve výrobě,
- Rozvoj venkovských regionů restrukturalizací společné zemědělské politiky a modernizací rybolovu.

Uvedené cíle strukturální politiky z předchozího období se osvědčily a zůstaly tak v platnosti i ve **čtvrtém období (1994–1999)**. V roce 1995 byl stanoven další cíl

regionální politiky – Rozvoj a strukturální změny regionů s extrémně nízkým zalidněním, v souvislosti s přijetím Finska a Švédska. V tomto období byl schválen dokument Evropa 2000+ o problematice rozvoje evropského prostoru, s ohledem na možné rozšíření EU po roce 2000 a dále byl přijat dokument Principy rozvojové politiky evropského prostoru (Stejskal a kol., 2009).

Dle Evropské komise (2018b) byl rozpočet na regionální politiku ve čtvrtém období 168 miliard ECU.

Jak uvádí Wokoun a kol. (2011), Principy rozvojové politiky evropského prostoru pomohly v přípravě nového pojetí regionální politiky, obsahující:

- zrovnoprávnění měkkých opatření (nehmotných investic) s tradičními investičními opatřeními,
- zlepšení v oblasti lidských zdrojů v rámci rekvalifikačních programů a programů pro vzdělávání dospělých,
- rozvoj poradenství pro obce, města, regiony a podniky v rámci rozvojových agentur, které by podporoval stát,
- větší podporu v rámci zakládání hospodářských a technologických parků.

Pro **páté období (2000–2006)** je typická snaha o větší efektivnost využívání finančních prostředků. Počet cílů byl snížen na tři – podporu rozvoje regionů, které zaostávají, podporování oblastí, které restrukturalizují a podpora politiky vzdělání a zaměstnanosti. Dále byly rozděleny finanční prostředky pro kandidátské a členské země. Počet členských států se rozrostl o 10 zemí na 25 členů (Stejskal a kol., 2009).

Jak uvádí Evropská komise (2018b), rozpočet pro páté období byl 213 miliard EUR pro 15 stávajících členů a 22 miliard EUR pro deset nových členských států.

Šesté a sedmé období je popsáno v následujících podkapitolách.

2.3.4 Regionální politika EU v období 2007–2013

Z důvodu velkého rozšiřování a současného počtu 28 členských států, musí Evropská unie čelit výraznějším ekonomickým, sociálním a územním disparitám a je nutné značně finančně podpořit růst a konkurenceschopnost států a regionů. Politika soudržnosti EU je stanovena jako jeden z nejefektivnějších nástrojů. Komise stanovila tři obecné zásady pro politiku soudržnosti EU v období 2007–2013: Zajistit lepší image Evropy a jejích regionů pro investory a pracující, Cesta k růstu – lepší znalosti a

inovace, Tvorba většího množství a kvalitnějších pracovních míst. V tomto období je upřednostňován územní rozměr politiky soudržnosti, úloha měst v rámci růstu a zaměstnanosti (Wokoun a kol., 2011).

Evropská komise pro toto období výrazně změnila základní zaměření regionální politiky na zvyšování konkurenceschopnosti a budování hospodářství založené na znalostech a inovacích. Byly určeny tři základní cíle, které se však lišily od cílů v pátém období. Stejskal a kol. (2009) uvádí cíl Konvergence, Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti a Evropskou územní spolupráci. **Cíl Konvergence** realizoval podporu z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Kohézního fondu (CF). Prostředky z ERDF a ESF podporují regiony, které mají HDP na obyvatele (v paritě kupní síly, PPS) nižší než 75 % průměru Evropské unie-25, z důvodu zrychlení konvergence mezi nejméně rozvinutými členskými státy a regiony, zvýhodněním podmínek pro růst a zaměstnanost. Z prostředků Kohézního fondu jsou dotovány státy, které mají HND na obyvatele nižší než 90 % průměru EU. Dále tento fond dotuje dlouhodobě znevýhodněné periferní oblasti, například odlehlé ostrovy. Tento fond využívá asi 78,5 % prostředků regionální politiky.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost slouží ke zvýšení atraktivnosti regionů a jejich zaměstnanosti tak, že předpovídá hospodářské a sociální změny. Patří zde státy a regiony, které nejsou podporovány v rámci prvního cíle. Podpora je získávána z ERDF a ESF ve výši 17,3 % prostředků. **Cíl Evropská územní spolupráce** je spojen s iniciativou Interreg a působí v rámci přeshraničních a meziregionálních programů. Zaměřuje se na určité problémy území rozdělené národními hranicemi. Na tento cíl je vyhrazeno asi 4,2 % prostředků a je realizován v rámci ERDF (Stejskal a kol., 2009).

Celkový rozpočet na regionální politiku v období 2007–2013 byl podle Evropské komise (2018b) 247 miliard EUR. Z toho bylo vyčleněno 25 % na výzkum a inovace a 30 % na environmentální infrastrukturu a opatření pro boj proti změně klimatu.

2.3.5 Regionální politika EU v období 2014–2020

Nové programové období, které v roce 2014 započalo svou sedmiletou etapu, přináší důležité změny a reformy. Evropská unie se pokouší významně zjednodušit své cíle, principy a systém financování daných regionů oproti předchozím obdobím. V tomto

sedmém programovém období se regionální politika, její cíle a aktivity odvíjí od strategie Evropa 2020. Evropa 2020 je desetiletá strategie, která se snaží o povzbuzení hospodářského růstu v rámci Evropské unie. Regionální politika se bude snažit podporovat **5 hlavních cílů této strategie**:

1. Zaměstnat alespoň 75 % osob ve věku mezi 20-64 lety
2. Do výzkumu, vývoje a inovací investovat minimálně 3 % HDP Evropské unie
3. Zvýšit energetickou účinnost minimálně o 20 %, snížit emise skleníkových plynů o 20 % oproti roku 1990, podíl energie z obnovitelných zdrojů zvýšit na 20 %.
4. Dosáhnout minimálně 40 % podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva ve věku mezi 30-34 lety a zároveň snížit míru nedodělaného studia na méně než 10 %
5. O 20 milionů snížit množství osob, žijících v chudobě a sociálním vyloučení, nebo osob, kterým to hrozí.

Plněním těchto cílů bude Evropská unie měřit pokrok v plnění strategie Evropa 2020. Každý stát si tyto cíle převádí do vnitrostátních cílů, dle svých možností a okolností ve kterých se nachází. Tyto cíle jsou propojené a vzájemně se podporují (Evropská komise, 2018c).

Na sedmé programovací období jsou určeny dva cíle regionální politiky EU: **Investice pro růst a zaměstnanost**, na které půjde 97,6 % rozpočtu financovaných z fondů ERDF, ESF a Fondu soudržnosti. Druhým cílem je **Evropská územní spolupráce**, na kterou půjdou 2,4 % rozpočtu a nadále bude financován z fondu ERDF. Regionální politika EU bude v tomto období hospodařit s částkou 366,8 miliard eur, které poskytne jako finanční podporu evropským regionům. Politika bude podporovat všechny regiony EU, které člení do tří přechodných regionů:

1. Méně rozvinuté regiony, které mají HDP na obyvatele v PPS menší než 75 % průměru zemí EU-27,
2. Přechodné regiony, které mají HDP na obyvatele v PPS v rozmezí 75-90 % průměru EU-27
3. Více rozvinuté regiony s HDP na obyvatele v PPS větším než 90 % průměru EU-27.

3 Socioekonomická analýza a regionální struktura Francie

Následující kapitola *Socioekonomická analýza a regionální struktura Francie* se zaměřuje na základní charakteristiku této země v rámci vybraných socioekonomických oblastí a předkládá základní makroekonomické údaje. V druhé části se pak věnuje regionální struktuře Francie, popisuje její administrativně-správní členění a poskytuje základní charakteristiku regionů.

3.1 Socioekonomická analýza Francie

Po celá staletí představovala Francie vojenskou a kulturní velmoc. Ovlivňovala celý kontinent, a jako koloniální velmoc, také téměř celý svět. Je to významná turistická a kulturní destinace, jedna z nejlidnatějších zemí západní Evropy a rozlohou největší země EU. Vyspělé hospodářství, rozvinutý průmysl a vysoká životní i ekonomická úroveň dělají z Francie světovou velmoc. Země je známá pro svou gastronomii, víno, charakteristické zvyky, zachovalé památky, rozmanitou krajinu a město lásky – Paříž.

3.1.1 Základní charakteristika Francie

Francie, oficiálním názvem Francouzská Republika (*République Française*), je současně největší zemí Evropské unie, kterou jakožto zakladatelská země pomáhala vytvářet. Tato poloprezidentská republika leží v západní Evropě a její území se dělí na metropolitní Francii (*France métropolitaine*), pod kterou spadá i ostrov Korsika a dále zámořské regiony (Guadeloupe, Martinik, Francouzská Guyana, Réunion a Mayotte). Celé její území se rozkládá na 675 417 km², z toho 551 500 km² připadá na metropolitní část. Její různorodá krajina se rozprostírá od Severního po Středomořní moře. Celkově má však metropolitní část 4 pobřeží o celkové délce 3 427 km. Většinu hranic tvoří moře, oceán a přirozené hranice: Rýn, Jura, Alpy a Pyreneje. Francie sousedí se sedmi státy, Belgií, Lucemburskem, Německem, Švýcarskem, Itálií, Monakem, Španělskem a Andorou (CIA, 2018).

Podnebí Francie je mírné a příjemné se čtyřmi klimatickými zónami. Oceánským podnebím na západě, kontinentálním podnebím ve středu a na východě, středomořským podnebím na jihovýchodě a horským podnebím. (Atout France, 2018) Krajina Francie je různorodá. Francouzské nížiny jsou tvořeny povodími čtyř řek – Seiny, Loiry, Garonny a Rhône. Zhruba 1/3 území tvoří horské masivy, mezi nimiž leží i nejvyšší hora západní Evropy – Mont Blanc (4810 m). Téměř 82 % území Francie tvoří dohromady zemědělská půda (52,7 %) a lesy (29,2 %) (CIA, 2018).

Od začátku roku 2018 má Francie 22 metropolí (Métropole TPM, 2018). Hlavním městem je **Paříž**, ve které žije 2,2 milionu obyvatel (Zenkner, 2018). Dalšími významnými městy jsou Lyon, Marseille, Toulouse, Lille, Bordeaux, Nice, Nantes, Štrasburk, Rennes, Grenoble a další. Celkem má Francie 38 měst s více než 100 000 obyvateli a 887 měst má počet obyvatel mezi 10 000 až 100 000 obyvateli (World Population Review, 2018). Úřední jazykem je **francouzština**. Jak uvádí časopis Jazyky.studium.práce (2011), můžeme se zde setkat i s dalšími regionálními jazyky, jako je provensálština, bretonština, alsaština, korsičtina, katalánština, baskičtina, vlámsština, okcitánština, pikardština a valonština. Občanů, kteří mluví těmito menšinovými jazyky, však ubývá a těmto jazykům, tak hrozí brzký zánik.

Mezi hlavní symboly Francouzské republiky patří státní vlajka a znak, svátek dne Bastily, národní motto a Marianne, státní hymna, kokarda a galský kohout. Státní motto Francie zní „Liberté, égalité, fraternité“ (volnost, rovnost, bratrství). Státní hymnou je Marseillaise (Gouvernement.fr, 2018). Kód země je FR nebo FRA, telefonní předvolba +33 a internetová doména je .fr. Časové pásmo Francie je +1 hodina (CIA, 2018). Původní francouzskou měnou byl „**frank**“ (FRF), ten byl však roku 1999 nahrazen **eurem**, společnou měnou 19 zemí Evropské unie. Kurz franku byl pevně vázán na euro v poměru 1 EUR = 6,55957 FRF. Bankovky a mince franku přestaly oficiálně platit v roce 2002 (Peníze.cz, 2018).

Francie je také členem mnoha nadnárodních organizací a uskupení, konkrétně nejen Evropské unie a Eurozóny, ale i Schengenského prostoru a Světové obchodní organizace (WTO), Světové zdravotnické organizace (WHO), Organizace spojených národů (UN), skupiny Světové banky (WB), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD), Mezinárodní měnový fond (MMF), Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD), Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD), také mezinárodní organizace Rada Evropy, Severoatlantické aliance (NATO), skupiny G8 a G20 a mnoha dalších (CIA, 2018).

S počtem 74 poslanců má Francie druhé největší zastoupení v evropském parlamentu (hned po Německu) a v Radě EU zastává 29 hlasů. Francouzským eurokomisařem je Pierre Moscovici, který se stará o hospodářské a finanční záležitosti, daně a cla (Zenkner, 2018).

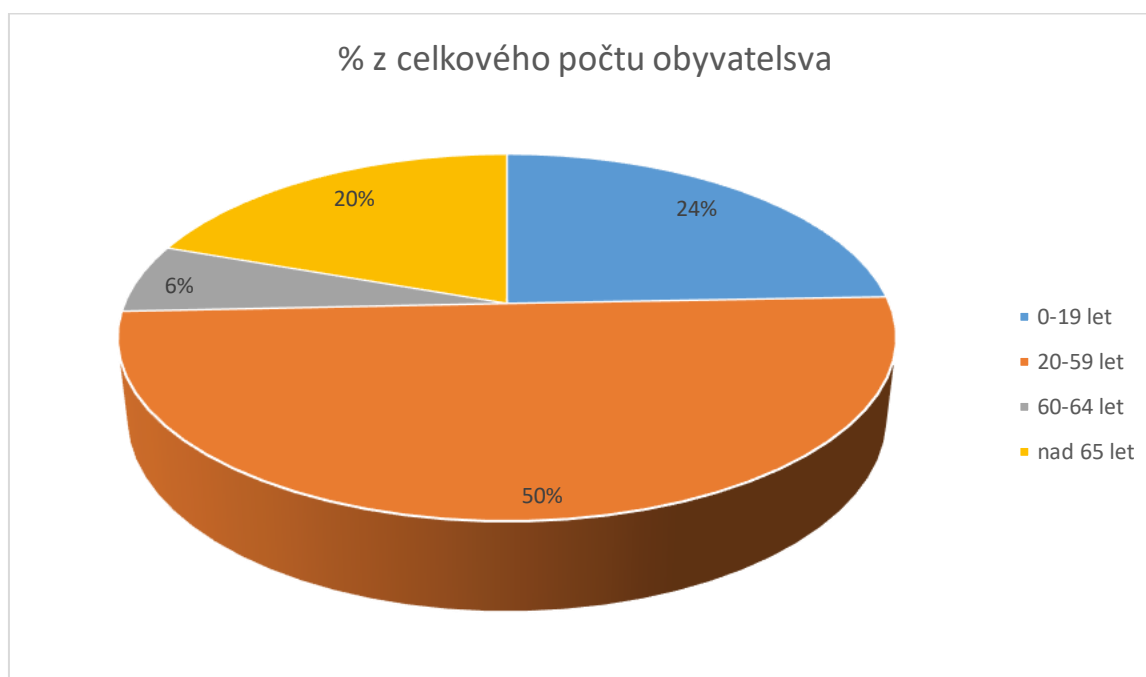
3.1.2 Politický systém

Francie je od roku 1958 určena ústavou Páté republiky jako nedělitelná, laicistická, demokratická a sociální republika (Gouvernement, 2018). Je to parlamentní republika s poloprezidentským systémem, kde je prezident klíčovým článkem. Je volen na dobu 5 let v přímých všeobecných volbách. Jmenuje předsedu vlády a navrhuje členy vlády. Současným prezidentem je Emmanuel Macron, který byl inaugurován 14. května 2017 a nahradil tak předchozího prezidenta François Hollande. Příští řádné volby proběhnou v roce 2022. Každodenní fungování země má na starosti premiér, kterým je současně Edouard Philippe (Zenkner, 2018). Francouzský parlament má dvě komory: senát a národní shromáždění. Senát (Sénat) má 348 členů volených nepřímou volbou na dobu 6 let (Sénat, 2018). Na dobu 5 let je pak v přímých dvoukolových volbách voleno 577 členů národního shromáždění (Assemblée nationale). Mezi významné politické strany ve Francii v současnosti patří například Les Républicains, Parti Socialiste, Front National, Rassemblement national, Europe Écologie, Front de Gauche, a mnoho dalších (Evropský parlament, 2018).

3.1.3 Obyvatelstvo

Francie patří mezi nejlidnatější státy Evropy. S počtem přes 67 186 638 obyvatel je v Evropské unii dokonce druhým nejlidnatějším státem, hned za Německem. Větší část tohoto celku tvoří ženy, přesně 34 653 485. V roce 2017 byl přirozený přírůstek 164 000 obyvatel a migrační saldo bylo + 69 000 obyvatel. Průměrný roční přírůstek za posledních 10 let byl 240 000 obyvatel. Jak ukazuje graf 3.1 níže, největší podíl na obyvatelstvu tvoří osoby ve věku 20-59 let. Jedná se o přibližně 33 561 774 osob. Zhruba 18,2 % obyvatelstva je mladší 14 let a 9,2 % je starší 75 let (INSEE, 2018). V roce 2017 byla průměrná délka života 79,5 let u muže a 85,4 let u ženy (INED, 2018).

Graf 3.1 Struktura obyvatelstva ve Francii dle věku (%)

Zdroj: INSEE (2018), vlastní zpracování, 2018

Sekularismus ve Francii komplikuje posuzování francouzského náboženského složení obyvatelstva. Od roku 1872 platí zákon, který zakazuje státním orgánům shromažďovat údaje o etnickém či náboženském přesvědčení jednotlivců. V roce 1905 pak byla oficiálně oddělena církev od státu. V roce 1978 zákon znovu zdůraznil zákaz shromažďování a manipulace s osobními údaji jednotlivců, které se týkají rasy, etnické příslušnosti nebo jejich politických, filosofických a náboženských názorů. Přibližně však v zemi v roce 2015 žilo 63-66 % křesťanů (převážně římskokatolíci), 23-28 % ateistů, 7-9 % muslimů, 0,5-0,75 % buddhistů, 0,5-0,75 % židů a zhruba 1 % věřilo v jiné náboženství (CIA, 2018).

Dle UN (2017) bylo v roce 2017 ve Francii 7,9 milionů přistěhovalců, což postavilo zemi na 7. příčku s největším počtem přistěhovalců na světě a 3. místo v Evropské Unii. Cizinci žijící na území Francie pocházejí především z afrických zemí, nejvíce Alžírsko a Maroko. Z evropských zemí převažují přistěhovalci z Portugalska a Itálie (INSEE, 2018).

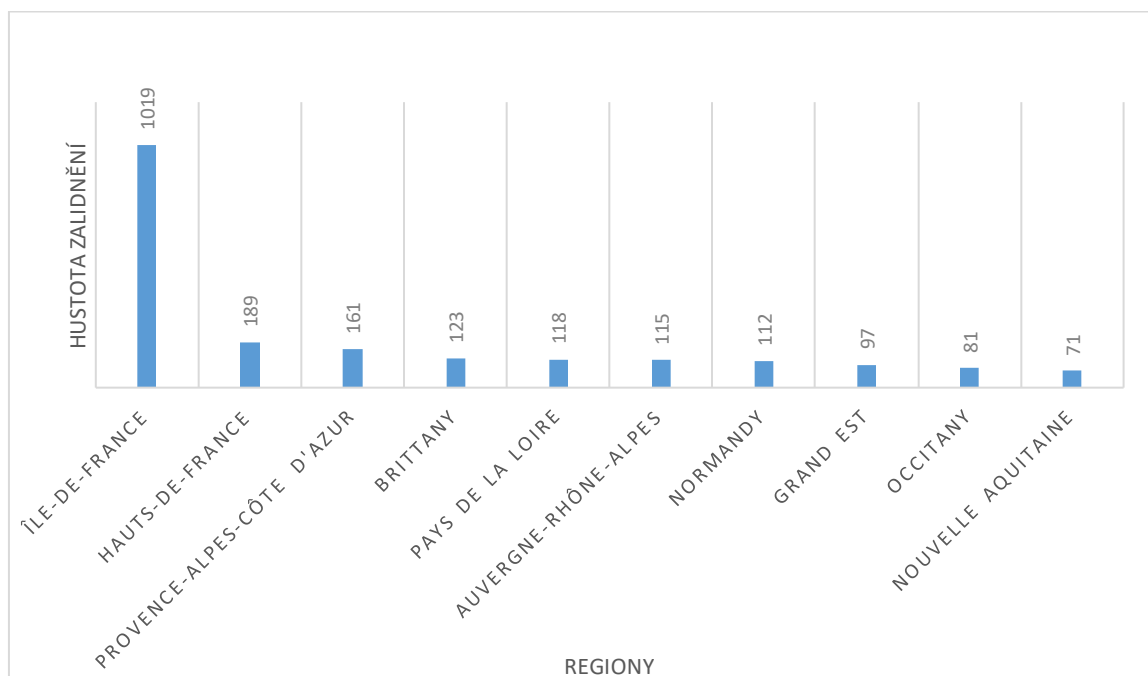
Tabulka 3.1 Hustota zalidnění ve vybraných státech západní Evropy (2018)

Stát	Obyvatelstvo	Hustota zalidnění (os./km ²)
Německo	82 293 457	236
Francie	65 233 271	119
Nizozemsko	17 084 459	507
Belgie	11 498 519	380
Rakousko	8 751 820	106
Švýcarsko	8 544 034	216
Lucembursko	590 321	228
Monako	38 897	26 105
Lichtenštejnsko	38 155	238

Zdroj: Datax (2018), vlastní zpracování 2018

Jak můžeme vidět v tabulce 3.1, ačkoliv patří Francie k nejlidnatějším státům Evropy, její hustota zalidnění je velmi nízká v porovnání s ostatními státy západní Evropy. Na 1 kilometru čtverečním, zde žije pouze 119 osob.

Graf 3.2 Hustota zalidnění dle regionů metropolitní Francie (2018)

Zdroj: Statista (2018), vlastní zpracování 2018

Jak ukazuje graf 3.2, mezi nejlidnatější regiony patří Île-de-France, Hauts-de-France, Provence-Alpes-Côte d'Azur. V roce 2016 žilo přibližně 79,75 % obyvatel Francie ve městech. Mezi nejlidnatější města Francie patří hlavní město Paříž, jakožto kulturní i hospodářská metropole země, která převyšuje ostatní města. Následuje město Lyon a přístavní město Marseille. (Statista, 2018)

3.1.4 Ekonomika

Francouzská ekonomika patří k těm nejrozvinutějším na světě. Dle dostupnosti dat jsou v tabulce 3.2 uvedeny hlavní **makroekonomické ukazatele** Francie v letech 2012-2017. **Hrubý domácí produkt** Francie čítal v roce 2017 přibližně 2 291,7 miliard EUR, v přepočtu na obyvatele byla tato hodnota 34 200 EUR, čímž přesahovala průměrnou hodnotu EU28 o 4300 EUR. Hrubý domácí produkt na obyvatele v paritě kupní síly taktéž přesahoval průměr a řadil Francii na 11. místo v EU. Nejvyšší hodnotu zaznamenalo Lucembursko a Česká republika byla až na 15. místě. Ačkoliv HDP Francie po ekonomické krizi v roce 2008 vykazoval mírný pokles, hodnota HDP na obyvatele v PPS se přesto zvýšila. Hrubý domácí produkt Francie je z 78,9 % tvořen službami, 19,4 % zabírá průmysl a 1,6 % zemědělství. Nejbohatším regionem je Île de France, mezi nejchudší patří region Korsika a zámořské regiony (CIA, 2018).

Budeme-li sledovat ukazatele dle Maastrichtských (konvergenčních) kritérií, tedy cenovou stabilitu, stabilitu devízového kurzu, konvergenci dlouhodobých úrokových sazeb a ukazatele veřejných financí, zjistíme, že Francie v roce 2017 splňovala většinu kritérií. Nejenže se od roku 1999 účastní měnové unie, ale také míra inflace byla v povolené výši 1,2 %, ačkoliv od roku 2015, kdy dosahovala pouze 0,1 %, neustále rostla. Dlouhodobá nominální úroková míra byla na úrovni 0,81 % a tedy nepřesáhla průměr tří zemí EU s nejlepšími výsledky týkajících se cenové stability o více než 2 p. b. Hodnota vládního dluhu činila 2 218,4 miliard EUR, což odpovídalo 96,6 % hrubého domácího produktu Francie v témže roce. Toto konvergenční kritérium, které je podmíněno maximální hodnotou 60 % HDP, tak Francie nesplňuje nejen v tomto roce, ale i ve všech sledovaných letech předchozích. Procentní hodnota vládního dluhu navíc nezanedbatelně rok od roku roste. V roce 2017 se Francii povedlo splnit poslední kritérium, kterým je podíl deficitu státního rozpočtu do výše 3 % HDP. Od roku 2007 je to poprvé, kdy se hodnota státního rozpočtu dostala opět pod stanovenou hranici.

Tabulka 3.2 Vybrané makroekonomické ukazatele Francie v letech 2012–2017

	Jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
HDP v běžných cenách	mld. EUR	2.088,8	2.117,2	2.149,8	2.198,4	2.228,6	2.291,7
HDP v běžných cenách na obyvatele	EUR	31.800	32.100	32.400	33.000	33.300	34.200
HDP v běžných cenách v PPS	mld. EUR	1.869,4	1.915,9	1.961,9	2.039,8	2.035,1	N
HDP na obyvatele v PPS (EU28 = 100 %)		107	108	107	105	104	104
Meziroční růst reálného HDP	%	0,3	0,6	1,0	1,1	1,2	2,2
Výdaje na celkovou spotřebu	% HDP	24,0	24,1	24,1	23,8	23,8	23,6
Míra inflace	%	2,2	1,0	0,6	0,1	0,3	1,2
Vládní dluh	% HDP	90,6	93,4	94,9	95,6	96,6	97,0
	mld. EUR	1 892,5	1 977,7	2 039,9	2 101,3	2 152,5	2 218,4
Deficit (přebytek) vládního rozpočtu	% HDP	-5,0	-4,1	-3,9	-3,6	-3,4	-2,6
	mil. EUR	-104 043	-86 468	-83 941	-79 697	-75 939	-59 3411
Dlouhodobá nominální úroková míra	%	2,54	2,20	1,67	0,84	0,47	0,81

Zdroj: Eurostat (2018), OECD (2018), vlastní úprava, 2018

Také francouzské **zemědělství** dosahuje vysoké úrovně rozvinutosti. Zemědělská produkce zboží v minulém roce měla hodnotu okolo 64,28 milionů EUR, to odpovídá 16,7 % celkové produkce všech 28 zemí EU. Rostlinná produkce tvořila přes 60 % celkové produkce a 40 % byla produkce živočišná. Mezi hlavní zemědělské produkty patřily obiloviny (především pšenice a špalda), mléko a mléčné výrobky, víno, chov

dobytka, zelenina, krmné rostliny, ovoce a brambory. Velice významná je produkce vína, která dosahovala 42,9 % celkové produkce vína EU28 a také chov dobytka pokryl téměř čtvrtinu produkce dobytka v EU28. V roce 2016 zaměstnanost v zemědělství dosahovala 2,8 % celkové zaměstnanosti. V roce 2017 export zemědělských produktů přesahoval import. Vývoz zemědělských produktů vynesl přes 62 244 milionů EUR a pokryl přes 13 % celkového exportu Francie. Většina zemědělských produktů dovezená do Francie pocházela ze zemí EU a pokryla 9,3 % celkového dovozu země. Francie vyvážela zemědělské produkty především do zemí EU, oproti roku 2008 však došlo k poklesu a vývoz mimo evropskou unii vzrostl z 29 % na 37 %. V rámci rozdělení výdajů společné zemědělské politiky tvořily 76,2 % přímé platby, 17,2 % tržní opatření a 6,6 % šlo na rozvoj venkova. Celkové výdaje SZP byly v roce 2017 na úrovni 9,671 miliard EUR (European Commission, 2018a).

Téměř 20 % HDP země tvoří **průmysl**. Mezi hlavní průmyslová odvětví patří výroba strojů, chemikálií, automobilů, metalurgie, letadel, elektroniky, textilu, zpracování potravin a cestovní ruch. Mezi významné francouzské firmy patří například France Telecom, Air France, AXA, Carrefour, BNP Paribas nebo Renault (CIA, 2018). **Cestovní ruch** hraje nejen ve Francii, ale i EU důležitou roli. Má velký dopad na hospodářský rozvoj, společnost, životní prostředí a zvýšení zaměstnanosti. Francie byla roku 2016 nejnavštěvovanější zemí světa dle počtu turistů. S počtem příchozích cestujících přes 82,5 milionů, nechala hravě za zády i mnohem větší země, jako je USA a Čína. Zaměstnanost v sektoru služeb je 77 % (celkové zaměstnanosti země) (World Bank Group, 2018).

Nepřehlédnutelným odvětvím ve Francii je také její **energetika**. Celková čistá produkce elektrické energie byla v roce 2016 na úrovni 532 943 GWh (Eurostat, 2018). Největší podíl na produkci el. energie měla jaderná energie a zhruba 18 % energie pocházelo z obnovitelných zdrojů (vodní, větrné, solární elektrárny a biopaliva) (IEA, 2017). Jaderná energetika patří mezi přední odvětví francouzského průmyslu a díky společností jako je Areva a Electricité de France (EDF) je známá po celém světě. Francie však plánuje do roku 2025 uzavřít až 17 jaderných reaktorů a snížit tak podíl jaderné energie pouze na polovinu celkové produkce země (OM Solutions, 2017) Export elektrické energie činil 61 404 GWh a v roce 2016 tak byla Francie druhým největším vývozcem v EU, hned za Německem. Celková spotřeba elektrické energie byla 442 372 GWh (Eurostat, 2018).

3.1.5 Trh práce

V roce 2017 žilo na celém území Francie přibližně 67 milionů obyvatel, z toho bylo přibližně 29,3 milionů ekonomicky aktivních osob ve věku 15-64 let. Zhruba 15,2 milionů bylo ekonomicky aktivních mužů a 14,1 milionů ekonomicky aktivních žen. Míra ekonomické aktivity osob ve věku 15-64 let tak odpovídala 71,5 %. Počet zaměstnaných osob ve věku 15-64 let dosahoval 26,5 milionů osob, míra zaměstnanosti byla 64,7 % (Eurostat, 2018).

Jedním z hlavních problémů ve Francii a často debatovaným tématem nejen před volbami, je její vysoká nezaměstnanost. Ačkoliv míra nezaměstnanosti zaznamenala mírný pokles oproti minulým rokům, kdy se držela nad hranicí 10 %, v roce 2017 dosahovala 9,4 % a řadila se k těm nejvyšším v Evropské unii. Mezi státy s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v EU patřilo například Řecko, Španělsko a Turecko. V roce 2017 bylo ve Francii téměř 2,8 milionů lidí bez práce, z čehož více než polovinu nezaměstnaných tvořili muži. Dlouhodobá nezaměstnanost byla na úrovni 4,2 % aktivního obyvatelstva, tedy 45 % všech nezaměstnaných. Déle, než rok bez práce tak bylo více než 1,25 milionů lidí a zhruba 680 tisíc lidí nemohlo najít zaměstnání dokonce déle než dva roky. V tabulce 3.3 naleznete vybrané ukazatele trhu práce ve Francii v letech 2012–2017. Problém najít si práci mají především mladí lidé ve věku 15-24 let. V roce 2017 míra nezaměstnanosti u mladých lidí ve Francii dosahovala až 22,3 % (Eurostat, 2018). Mezi regiony s nejvyšším počtem nezaměstnaných patřil region Hauts-de-France a Ocitanie, naopak nejmenší počet nezaměstnaných zaznamenaly regiony Pays de la Loire a Bretagne (INSEE, 2018).

Velkou část francouzského pracovního trhu tvoří také přistěhovalci. V roce 2015 bylo ve Francii 5,8 milionů přistěhovalců a více než polovinu tohoto počtu tvořily ženy. Ekonomicky aktivních bylo v témže roce 2,6 milionů přistěhovalců a téměř 800 tisíc přistěhovalců bylo nezaměstnaných, ostatní přistěhovalci byli ekonomicky neaktivní (INSEE, 2018). V roce 2017 žilo v zemi dokonce 7,9 milionů přistěhovalců (UN, 2017).

Výše minimální mzdy (SMIC) je ve Francii stanovena zákonem. Od 1. ledna 2018 je výše hrubé minimální hodinové mzdy stanovena na 9,88 EUR, což odpovídá 1 498,47 EUR na měsíc a 17 981,60 EUR na rok (Direction de l'information légale et administrative, 2018). Od roku 2007 minimální hodinová mzda vzrostla o 1,44 EUR (INSEE, 2018). Zákonná pracovní doba je 35 hodin týdně a pracovní den by neměl přesáhnout 10 hodin. Zaměstnanci by neměli pracovat více než 4,5 hodiny bez pauzy.

Denní pracovní doba může být rozšířena až na 12 hodin v rámci kolektivní smlouvy. Zaměstnanci mají ze zákona nárok na 5 týdnů dovolené ročně, tedy 2,5 dne dovolené za 1 odpracovaný měsíc (MPSV, 2018).

Nejen z důvodu vysoké nezaměstnanosti, podepsal v září 2017 francouzský prezident Emmanuel Macron reformu zákoníku práce. Tato reforma se však setkala s vlnou protestů a francouzské odbory ji nazývají „zklamáním“. Reforma je složena z několika desítek opatření, mezi nimiž je i přizpůsobení finanční odměny a pracovní doby podmínkám na trhu práce, nebo maximální výše odškodného. Reforma se snaží posílit sociální dialog mezi zaměstnanci a majiteli podniků a tím prosadit svobodu, bezpečnost a rovnost v rychle se měnícím světě práce (Gouvernement.fr, 2017, Česká televize, 2017).

Tabulka 3.3 Vybrané ukazatele trhu práce ve Francii v letech 2012–2017

	Jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nezaměstnanost	% z EA	9,8	10,3	10,3	10,4	10,1	9,4
	mil. osob	2,86	3,03	3,03	3,05	2,97	2,79
Dlouhodobá nezaměstnanost (15-74 let)	% z celkové nezaměstnanosti	39,6 ^M	40,2 ^M	43,9	44,0	45,4	45,1
EA obyvatelstvo (15-64 let)	mil. osob	28,24 ^M	28,38 ^M	29,15	29,16	29,21	29,29
	% z CP	70,7 ^M	71,1 ^M	71,1	71,3	71,4	71,5
Míra zaměstnanosti (15-64 let)	% z CP	64,0 ^M	64,0 ^M	63,8	63,8	64,2	64,7
Průměrná hrubá nominální mzda (měsíční)	EUR	1 426	1 430	1 445	1 458	1 467	

Pozn.: ^M – údaje platné pouze na území metropolitní Francie, CP-celková populace, EA – ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Zdroj: Eurostat (2018), ILO (2018), vlastní zpracování, 2018

3.1.6 Zahraniční obchod

Přestože se v roce 2017 výrazně navýšila výše exportu, saldo obchodní bilance se opět více prohloubilo. Obchodní deficit na zboží a služby činil v témže roce 38,3 miliard EUR, deficit pouze ve službách však dosáhl až 62,3 miliard EUR. Růst vývozních hodnot za zboží se zvýšil o 4,5 %, tento růst byl zapříčiněn růstem v sektoru chemických produktů, motorových vozidel a potravin. Obchodní bilance ve službách zaznamenala růst o 5,4 miliard EUR, ačkoliv se v roce 2016 zdálo, že se obchodní bilance ve službách vyrovná, díky skvělému výkonu turistického sektoru, se tato bilance dostala do přebytku. Bilance běžného účtu, která porovnává čisté půjčky Francie se zbytkem světa, vykazovala větší schodek (-26,6 miliard EUR nebo -1,2 % HDP), přesto se však blížila k rovnováze. I přes nedávný růst eura se konkurenceschopnost vývozu Francie neustále zvyšuje, pravděpodobně díky opatřením, které snížili příspěvky zaměstnavatelů. Podíl Francie na celosvětovém exportu je 3,2 %. Tento podíl je stabilní od roku 2011. Stabilní zůstává také počet vývozců. V roce 2017 jich bylo ve Francii 124 057 (Lemoyne, 2018).

Mezi hlavní odběratele francouzského exportu patří Německo, Španělsko, USA, Itálie a Velká Británie. Hlavními dovozci jsou Německo, Čína, Itálie, USA a Belgie. Průměrný roční směnný kurz byl v roce 2017 0,89 USD za 1 euro. Mezi hlavní vyvážené produkty patřily v roce 2016 napájená letadla, léky, motorová vozidla, příslušenství pro traktory a motorová vozidla. Hlavními dovozními produkty byly motorová vozidla, části letadel a kosmických lodí, ropné oleje a léky. Hlavními exportními službami v roce 2013 byly Obchodní služby, Cestování, Doprava, Licenční poplatky, Pojišťovací služby, Stavební služby, kulturní a rekreační služby, státní služby a komunikační služby. Složení importu služeb bylo strukturou téměř totožné vývozu (Santander Trade Portal, 2018).

3.1.7 Dopravní infrastruktura

Dálnice ve Francii měří 11 613 km a zabírají tak třetí místo v délce dálnic v Evropské Unii, hned za Španělskem a Německem. S celkovou délkou ostatních silnic přes 1 086 612 km se staví dokonce na pomyslnou první příčku. Přes 85 % cestujících využilo k dopravě vlastní automobil, 10 % jelo vlakem a 5 % využilo hromadnou dopravu (autobusy, tramvaje, ...) (Eurostat, 2018).

Dle dostupných dat z roku 2016 měří celková délka železniční tratě ve Francii 28 493 km a patří mezi nejdelší v Evropské unii. Elektrifikovaná železniční trať měří 16 097 km. Přes 8 300 km železniční sítě bylo modernizované pro vysokorychlostní

dopravu a na 1 884 km jezdí vysokorychlostní vlaky. Přes 90 miliard cestujících pak bylo přepraveno v témže roce (Eurostat, 2018). Významný pro železniční dopravu je také Eurotunnel, vedoucí pod Lamanšským průlivem a spojující tak anglický Folkestone a francouzské Calais. Podmořská část tunelu měří 37,9 km a dělá tak Eurotunnel nejdelším podmořským tunelem na světě. V tunelu jsou přepravováni nejen pasažéři, ale i náklad. Od roku 1994 bylo v tunelu přepraveno více než 80 milionů dopravních prostředků (Eurotunnel Le Shuttle, 2018).

Nemalou část francouzské dopravy tvoří lodní doprava. Francie má 2 894 km splavných řek a 5 607 km splavných kanálů. V roce 2017 na nich bylo přepraveno přes 63 milionů tun zboží. V roce 2015 existovalo ve Francii okolo 100 francouzských námořních přepravních společností, provozujících 1000 plavidel, z nichž 517 používalo francouzskou vlajku (The French Maritime Cluster, 2018). V rámci námořní dopravy bylo přepraveno přes 22 milionů cestujících a 283 milionů tun nákladu. Mezi hlavní přístavy patří Marseille, Le Havre a Dunkerque, dohromady zde bylo přepraveno 173 milionů tun zboží (Eurostatu, 2018).

Velmi významná je také letecká doprava. Francie je díky své poloze výhodným geografickým bodem pro leteckou přepravu. S počtem přes 145 milionů cestujících zaujala v roce 2016 čtvrté místo v Evropské Unii, hned za Velkou Británií, Německem a Španělskem. V rámci vnitrostátní letecké dopravy bylo přepraveno téměř 29 milionů cestujících. V témže roce pak bylo ve Francii přepraveno přes 2,5 milionů tun zboží, stejně jako ve Velké Británii. Z toho bylo přes 2,3 milionů tun zboží přepraveno do zahraničí. První příčku v letecké přepravě zboží si nicméně drží Německo s počtem téměř 4,5 miliony tun. Mezi nejvýznamnější letiště ve Francii, co se týče přepravy cestujících, patří letiště Charles de Gaulle a Orly v Paříži, dále Nice Cote d'Azur, Lyon-Saint Exupery a letiště Marseille Provence (Eurostat, 2018).

3.1.8 Životní prostředí

Téměř 80 % území Francie zabírá zemědělská půda a lesy. Díky svým zámořským teritoriím patří mezi biologicky nejrozmanitější země světa. Protože zde převažuje jaderná energetika, jedná se o nízko-uhlíkovou ekonomiku. Francie má také skvělou úroveň informací o životním prostředí, zaznamenala pokrok v ekologickém zdanění a neustále pokračuje v modernizaci řízení životního prostředí. Bohužel v rámci svého intenzivního a rozšiřujícího se zemědělství, jsou její ekosystémy ohrožené. Ačkoliv se v rámci změny struktury ekonomiky, z průmyslové výroby na poskytování služeb,

snížily emise a znečištění životního prostředí, převaha využívání motorových vozidel a dieselových paliv v oblasti dopravy, tento pokrok téměř zastínila. Problémem je také vysoké zdanění práce a podniků, na rozdíl od nízkého zdanění znečišťujících aktivit. Velkou výzvou pro Francii je splnit své závazky v rámci Zákona o energetické změně pro zelený růst, Pařížské dohody z Pařížské klimatické konference (COP21) a zákona o biodiverzitě z roku 2016 (OECD, 2016).

3.2 Regionální struktura Francie

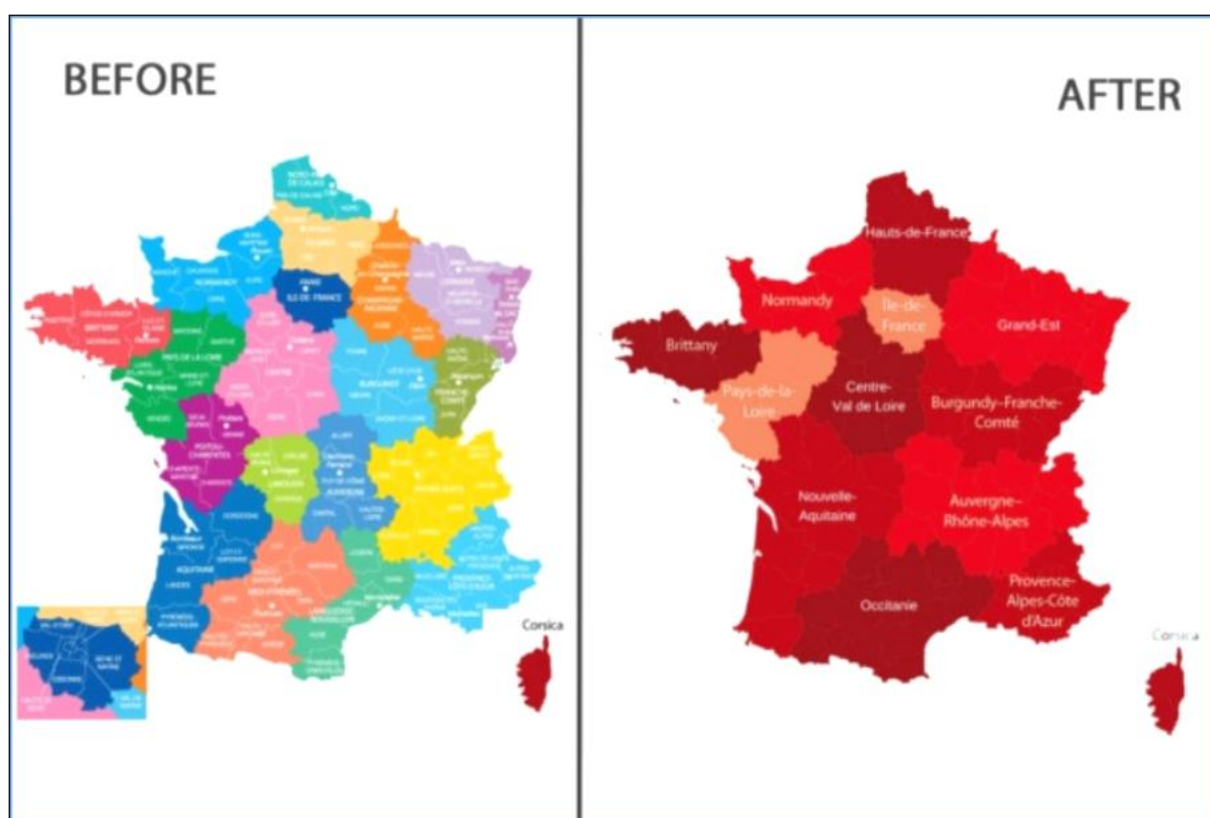
3.2.1 Administrativně-správní členění

Francie je známá pro svou složitou strukturu administrativního členění, a to i přes fakt, že v roce 2016 prošla její regionální struktura rozsáhlou reformou. Území Francie tvoří dvě základní stěžejní oblasti – **metropolitní Francie** a **francouzská zámořská území**. Francouzské území ležící na evropské pevnině spolu s ostrovem Korsika nazýváme Metropolitní Francie. Francouzská zámořská území pak dále rozlišujeme na zámořské regiony, zámořská území a zámořská společenství.

Územní a sektorové plánování je ve Francii jednoznačně odděleno. Sektorové plánování zajišťuje stát, regiony a departementy, zatímco územní plánování mají na starost obce (ISAP, 2011). Neustálá snaha o decentralizaci a modernizaci, přispěla k větší reformě regionálního členění ve Francii v roce 2016. V současnosti se Francie skládá celkem z **18 regionů** (*régions*), tedy 12 regionů ležících v metropolitní Francii, ostrova Korsika se zvláštním statusem (*collectivité territoriale*) a 5 zámořských regionů.

Toto regionální rozdělení je platné teprve krátce. Před francouzskou regionální reformou, která vešla v platnost 1. ledna 2016, byla Francie rozdělena dokonce na 27 regionů. Tato reforma byla uplatněna hlavně na pevninskou část země a kladla si za cíl zjednodušit složité francouzské regionální členění, lepší využívání veřejných prostředků, ekonomický rozvoj a zohlednění potřeb občanů (Gouvernement.fr, 2014). Dalším cílem bylo také přizpůsobit velikost regionů běžným standardům v EU a pomoci jim se lépe prosadit v evropských politikách (Barbière, 2014).

Obrázek 3.1 Původní a současná mapa francouzských regionů

Zdroj: Rawle (2016)

Regiony vydávají plánovací souhlasy o pětiletých investicích veřejného sektoru, a tím koordinují ekonomický rozvoj. Regiony se ve Francii dále dělí do **101 departementů** (*départements*) (INSEE, 2018). Tyto departementy slouží jako technická pomoc obcím, a dále zajišťují dopravní schémata v daném departementu. Mezi zámořské departementy a zámořské regiony (*Départements et régions d'outre-mer* zkráceně přezdívané DROM, DOM, ROM nebo DOM-ROM) – patří Guadeloupe, Martinik, Francouzská Guyana, Réunion a Mayotte. Tato území jsou také součástí Evropské unie. Kromě toho má Francie svá zámořská společenství a zámořská území (*Collectivités et territoires d'outre-mer* zkráceně přezdívané CTOM, COM, TOM) mezi které patří zejména Svatý Martin, Svatý Bartoloměj, Francouzská Polynésie, Nová Kaledonie, ostrovy Wallis a Futuna a ostrovy Saint Pierre a Miquelon. Uvedené ostrovy a souostroví však netvoří součást Evropské unie (MZV, 2018). Francouzské Departementy se dále dělí na **334 arrondissementů** (*arrondissements*) neboli okresů. Tyto okresy se pak dále dělí na kantony (*cantons*).

Nejmenším administrativním článkem ve Francii jsou **obce** (*communes*), kterých je v zemi téměř 36 tisíc. Obce jsou odpovědné za místní infrastrukturu, rozvojové návrhy a lokální plánování (Direction Générale des Collectivités Locales, 2016).

Podle evropské klasifikace statistických jednotek NUTS odpovídá úrovni **NUTS 0** celý stát, tedy **Francie / Francouzská republika**. Pod úroveň **NUTS 1** spadá 9 tzv. „nadregionů“ neboli území, které byly nazývány „Zóny pro výzkum a územní plánování“ (*Zones d'études et d'aménagement*). Samotné **Regiony** odpovídají jednotkám **NUTS 2** a **departementy** spadají pod úroveň **NUTS 3**. Úrovně **LAU 1** a **LAU 2** nejsou ve Francii oficiálně stanoveny, pro názornou představu však můžeme pod tyto úrovně zařadit arrondissementy (okresy) a obce.

Tabulka 3.4 Regiony NUTS 1 a NUTS 2 ve Francii

Kód	NUTS 1 území	Kód	NUTS 2 region	Kód	NUTS 2 Region
FR1	ÎLE-DE-FRANCE	FR1	ÎLE-DE-FRANCE	FR13	POITOU-CHARENTES
FRB	CENTRE-VAL-DE-LOIRE	FRB0	CENTRE-VAL-DE-LOIRE	FRJ1	LANGUEDOC-ROUSSILLON
FRC	BOURGOGNE-FRANCHE-COMTÉ	FRC1	BOURGOGNE	FRJ2	MIDI-PYÉNÉES
FRD	NORMANDIE	FRC2	FRANCHE-COMTÉ	FRK1	AUVERGNE
FRE	HAUTS DE FRANCE	FRD1	BASSE-NORMANDIE	FRK2	RHÔNE-ALPES
FRF	GRAND EST	FRD2	HAUTE-NORMANDIE	FRL0	PROVENCE-ALPES-CÔTE-D'AZUR
FRG	PAYS-DE-LA-LOIRE	FRE1	NORD-PAS-DE-CALAIS	FRM	CORSE
FRH	BRETAGNE	FRE2	PICARDIE	FRY1	GUADELOUPE
FRI	NOUVELLE-AQUITAINE	FRF1	ALSACE	FRY2	MARTINIQUE
FRJ	OCCITANIE	FRF2	CHAMPAGNE-ARDENNE	FRY3	GUYANE
FRK	AUVERGNE-RHÔNE-ALPES	FRF3	LORRAINE	FRY4	LA RÉUNION
FRL	PROVENCE-ALPES-CÔTE-D'AZUR	FRG0	PAYS-DE-LA-LOIRE	FRY5	MAYOTTE
FRM	CORSE	FRH0	BRETAGNE	FRZZ	EXTRA-REGIO NUTS 2
FRY	RUP FR RÉGIONS ULTRA PÉRIPHÉRIQUES FRANÇAISES	FRI1	AQUITAINE		
FRZ	EXTRA-REGIO NUTS 1	FRI2	LIMOUSIN		

Zdroj: Nařízení evropského parlamentu a rady č. 1059/2003 ve znění M10, vlastní úprava, 2018

Tabulka 3.4 představuje jednotlivé regiony na úrovni NUTS 1 a NUTS 2 ve Francii.. Všechny regiony i departementy mají svůj specifický kód, který je dále využíván pro směrovací čísla nebo poznávací značky automobilů.

V rámci evropské klasifikace se ve Francii vyskytly určité problémy, a bylo nutné se uchýlit k extrémním případům dělení. V podkapitole 2.1.1. jsme si pro úroveň NUTS 2 vymezili minimální počet obyvatel 800 000 a maximální počet 3 000 000 obyvatel. Tyto stanovené limity pro úroveň NUTS 2 však ve Francii nesplňuje hned několik regionů. Pod stanovenou hranicí počtu obyvatel je například Korsika, nad limitním počtem obyvatel se pak vyznačuje například region Nord-Pas-de-Calais. Dalším specifickým případem jsou pak zámořské departementy, které podle definic spadají pod úroveň NUTS 3, avšak protože zároveň administrativně fungují jako regiony, řadíme je do úrovně NUTS 2.

3.2.2 Základní charakteristika Regionů

V této podkapitole najdete základní charakteristiku nových francouzských regionů. Informace o rozloze, hustotě zalidnění a nezaměstnanosti jsou čerpány z Eurostatu (2018). Informace o rozloze a hustotě zalidnění jsou dostupné pro rok 2015 a roky předchozí. Data o nezaměstnanosti jsou dostupné pro rok 2017 a roky předchozí. Informace o velikosti populace jsou čerpány se statistického portálu INSEE (2018) a jsou dostupné pro rok 2015. Není-li uvedeno jinak, praktické a souhrnné informace o regionech jsou čerpán ze zdrojů Atout France (2018), France-pub.com (2018). Podkapitola je rozdělena na dvě části, tedy část o regionech v Metropolitní Francii, která zahrnuje ostrov Korsika a druhou část o zámořských regionech Francie.

a) Metropolitní Francie

Metropolitní část Francie zahrnuje 13 regionů, tedy 12 regionů na pevninské části a ostrov Korsika. Níže v této části je popsáno všech 13 regionů, tedy Île-de-France, Centre-Val de Loire, Bourgogne-Franche-Comté, Normandie, Hauts-de-France, Grand Est, Pays de la Loire, Bretagne, Nouvelle-Aquitaine, Occitanie, Auvergne-Rhône-Alpes, Provence-Alpes-Côte d'Azur a Korsika.

Region **Île-de-France** leží ve střední Francii a rozkládá se na ploše 12 012,3 km². Je obklopen 5 regiony: Hauts-de-France, Grand Est, Normandie, Centre-Val de Loire a Bourgogne-Franche-Comté. Je to největší region dle počtu obyvatel, žije zde totiž téměř 12,1 milionů obyvatel. Díky malé ploše a velkému množství obyvatel je to nejzastávenější francouzský region. Hlavním městem je Paříž a region má 8 departementů (Val-d'Oise, Val-de-Marne, Seine-Saint-Denis, Hauts-de-Seine, Essone, Yvelines, Seine-et-Marne a Paris).

Míra nezaměstnanosti byla v roce 2017 na úrovni 8,7 %. Jsou zde 3 mezinárodní letiště, která přepravily přes 95,4 milionů cestujících a 7 stanic vysokorychlostních vlaků, které přepravily přes 19 milionů cestujících. Sídli zde přes 944 tisíc společností, kteří zaměstnávají přes 6 milionů osob. Region patří k nejbohatším regionům, co se HDP na obyvatele týče, je zde ve výši 53 617 eur. Region je významný svým hlavním městem, množstvím oblíbených památek, specifické a vyhlášené kuchyně, regionálními parky, festivaly a kulturou (Regional Council of Île-de-France, 2017).

Bretagne (česky Bretaň) je region ležící v nejzápadnější části Francie a zabírající plochu 27 207,9 km². Sousedí s regionem Normandie a Pays de la Loire. Bretagne má 4 departementy (Côte-d'Armor, Finistère, Ille-et-Vilaine a Morbihan) a hlavním městem regionu je Rennes. Na území regionu žije téměř 3,3 milionů osob, tedy přibližně 121 osob na 1 km². Míra nezaměstnanosti byla v roce 2017 na úrovni 7,3 %. Kromě francouzštiny se zde používá také regionální jazyk bretonština. Podnebí je teplé a mírné se znaky oceánského podnebí a silnými západními větry. Léta jsou chladná a zimy mírné (Comité Régional du Tourisme de Bretagne, 2018).

Region **Centre-Val de Loire** leží ve středu Francie a sousedí s 6 dalšími regiony, tedy Normandie, Bourgogne-Franche-Comté, Auvergne-Rhône-Alpes, Nouvelle Aquitaine, Pays de la Loire a Île-de-France. Hlavním městem je Orléans, avšak největším městem je Tours. Region má 6 departementů: Eure-et-Loir, Loir-et-Cher, Indre-et-Loire, Indre a Cher. Na území o velikosti 39 150,9 km² žije přes 2,57 milionů obyvatel. Hustota zalidnění v roce 2015 byla 65,9 osob na 1 km² a patřila k těm nižším ve Francii. Míra nezaměstnanosti byla v roce 2017 na úrovni 8,6 % a region tak patřil k těm se střední nezaměstnaností. Region je důležitým producentem Jaderné energie

a údolí Loiry je největším územím, které bylo ve Francii zapsáno na seznam světového dědictví UNESCO.

Region **Bourgogne-Franche-Comté** vznikl v roce 2016 sloučením dvou původních regionů – Bourgogne (česky Burgundsko) a regionu Franche-Comté. Současným hlavním městem je Dijon. Tento region má 8 departementů – Côte-d'Or, Doubs, Haute-Saône, Jura, Nièvre, Saône-et-Loire, Yonne a Territoire de Belfort. Region hraničí se Švýcarskem a 4 dalšími regiony, tedy regionem Grand Est, Île-de-France, Centre-Val de Loire a Auvergne-Rhône-Alpes.

Celý region se rozkládá na ploše 43 899,4 km², z čehož Bourgogne zabírá plochu 31 582 km² a Franche-Comté na plochu 12 317,4 km². V regionu žije přes 2,8 milionů obyvatel. Hustota zalidnění v Burgundsku je 51,9 obyvatel na km² a ve Franche-Comté je zalidnění o něco vyšší, tedy 72,8 osob na km². Míra nezaměstnanosti je o něco vyšší v oblasti Bourgogne, tedy 10,6 % a ve Franche-Comté je tato míra na úrovni 6,8 %. Bývalý region Bourgogne je celosvětově známý díky svým vínům a vinařskému turismu, zatímco Franche-Comté tak známe není. Léta bývají teplá a slunečná, zimy chladné (Bourgognefranche-comte.fr, 2018).

Region **Normandie** vznikl v roce 2016 sloučením dvou původních regionů – Haute-Normandie a Basse-Normandie. Současným hlavním městem je Rouen. Tento region má 5 departementů (Calvados, Eure, Manche, Orne, Seine-Maritime). Region leží na severozápadě země a hraničí s 5 dalšími regiony, tedy regionem Hauts-de-France, Île-de-France, Centre-Val de Loire, Pays de la Loire a Bretagne.

Celý region se rozkládá na ploše 29 906,7 km², z čehož Basse-Normandie zabírá plochu 17 589,3 km² a Haute-Normandie plochu 12 317,4 km². V regionu žije přes 3,3 milionů obyvatel. Hustota zalidnění v Basse-Normandie je 84,1 obyvatel na km² a ve Haute-Normandie je zalidnění téměř dvojnásobně vyšší, tedy 151,1 osob na km². Míra nezaměstnanosti je o něco vyšší v oblasti Haute-Normandie, tedy 11,3 % a ve Basse-Normandie je tato míra na úrovni 8,3 %. Můžeme zde najít dva regionální parky, bohaté kulturní a historické dědictví, velký obchodní přístav ve městě Le Havre (zapsáno na seznamu světového dědictví UNESCO), množství festivalů a gurmánský ráj pro milovníky dobrého jídla.

Region **Hauts-de-France** vznikl v roce 2016 sloučením dvou původních regionů – Nord-Pas-de-Calais a Picardie. Současným hlavním městem je Lille. Tento region má

5 departementů (Aisne, Nord-Pas-de-Calais, Oise, Pas-de-Calais a Somme). Region leží na severu země a hraničí s 3 dalšími regiony, tedy regionem Normandie, Île-de-France a Grand Est.

Celý region se rozkládá na ploše 31 813,6 km², z čehož Nord-Pas-de-Calais zabírá plochu 12 414,1 km² a Picardie plochu 19 399,5 km². V regionu žije přes 6 milionů obyvatel. Hustota zalidnění v Picardie je 99,6 obyvatel na km² a v Nord-Pas-de-Calais je zalidnění druhým nejvyšším na pevninské části Francie, tedy 328,7 osob na km². Oblast Nord-Pas-de-Calais má nejvyšší problém s nezaměstnaností na pevninské části Francie, tedy 12,9 % a v Picardie je tato míra o něco nižší, i když má stále nadprůměrnou hodnotu, tedy 10 %. Kromě francouzštiny se zde mluví také regionálními jazyky, např. valonštinou a vlámsštinou (Conseil régional Hauts-de-France, 2018).

Region **Grand Est** vznikl v roce 2016 sloučením tří původních regionů – Alsace (Alsaska), Champagne-Ardenne a Lorraine (Lotrinsko). Současným hlavním městem je Štrasburk. Tento region má 10 departementů – Ardennes, Aube, Bas-Rhin, Marne, Haute-Marne, Haut-Rhin, Meurthe-et-Moselle, Meuse, Moselle a Vosges. Grand Est leží na severovýchodě země a hraničí se 4 zeměmi (Belgií, Lucemburskem, Německem a Švýcarskem) a 3 regiony (Hauts-de-France, Île-de-France a Bourgogne-Franche-Comté).

Celý region se rozkládá na ploše 57 433,4 km², nejmenší část zabírá Alsace (8 280,2 km²), poté Lorraine (23 547,4 km²) a největší část zabírá Champagne-Ardenne (23 605,8 km²). V regionu žije téměř 5,6 milionů obyvatel. Alsace je 3. nejzalidněnější oblastí na pevninské části Francie, hustota zalidnění zde odpovídá přes 227 osobám na km². Hustota zalidnění v Lorraine byla v roce 2015 přes 99 osob na km² a v oblasti Champagne-Ardenne žilo přes 52 osob na km². Míra nezaměstnanosti se v těchto oblastech pohybovala od 9 % do 11 %. Kromě francouzštiny se zde mluví také regionálními jazyky, například alsaštinou, lotrinštinou a Vlámsštinou. Region je známý svým těžkým průmyslem podél řeky Rýn, intenzivními zemědělskými technikami, šampaňským vínem a ovocem s názvem Mirabelky.

Region **Pays de la Loire** leží na západním pobřeží Francie a hraničí se 4 regiony: Bretagne, Normandie, Centre-Val de Loire a Nouvelle-Aquitaine. Hlavním městem tohoto regionu je Nantes. Region má 5 departementů (Loire-Atlantique, Maine-et-

Loire, Mayenne, Sarthe a Vendée) a rozkládá se na ploše 32 081,8 km². Žije zde přes 3,7 milionů obyvatel a hustota zalidnění odpovídá 116 osobám na km².

Míra nezaměstnanosti je v tomto regionu na průměrné hodnotě 7,1 %. Tato oblast se specializuje nejen na výrobu mléčných výrobků, pěstování hub a rybolov. Také Benzinový průmysl obnovil tento region. Je zde také nižší počet obyvatel, který je soustředěn převážně okolo hlavních měst.

Region **Nouvelle-Aquitaine** (česky Nová Akvitánie) vznikl v roce 2016 spojením tří původních regionů – Aquitaine, Limousin, Poitou-Charentes. Hlavním městem tohoto regionu je Bordeaux. Tento region má 12 departementů – Charente, Charente-Maritime, Corrèze, Creuse, Deux-Sèvres, Dordogne, Gironde, Haute-Vienne, Landes, Lot-et-Garonne, Pyrénées-Atlantiques a Vienne. Region leží na jihozápadě země na hranicích se Španělskem a sousedí s dalšími 4 regiony: Pays de la Loire, Centre-Val de Loire, Auvergne-Rhône-Alpes, Occitanie.

Region zabírá plochu o velikosti 84 060,2 km² a jeho největší část tvoří právě Aquitaine (41 308,4 km²). Oblast Poitou-Charentes zabírá území o 25 809,5 km² a oblast Limousin je nejmenší (16 942,3 km²). Celkem žije v regionu přes 5,9 milionů obyvatel a hustota zalidnění je v rozmezí od 43 do 82 osob na km² dle oblasti. Míra nezaměstnanosti je nejnižší v oblasti Limousin (6,2 %), naopak nejvyšší nezaměstnanost je v Aquitaine (10,2 %). Kromě francouzštiny se zde také mluví regionálním jazykem, tzv. baskičtinou. Region je velmi známý pro vinařství z Bordeaux a chov skotu (Charolais, Limousine).

Region **Occitanie** (česky Okcitanie) vznikl v roce 2016 spojením dvou starších regionů – Languedoc-Roussillon a Midi-Pyrénées. Leží na hranicích se Španělskem a Andorrou a sousedí s 3 dalšími regiony – Nouvelle-Aquitaine, Auvergne-Rhône-Alpes a regionem PACA. Hlavním městem je Toulouse a region má 13 departementů: Ariège, Aude, Aveyron, Gard, Haute-Garonne, Gers, Hérault, Lot, Lozère, Hautes-Pyrénées, Pyrénées-Orientales, Tarn a Tarn-et-Garonne.

Rozkládá se na ploše 72 723,7 km², z toho 45 347,9 km² zabírá oblast Midi-Pyrénées a 27 375,8 km² oblast Languedoc-Roussillon. V celém regionu žije přes 5,7 milionů obyvatel a hustota zalidnění se pohybuje mezi 66 a 101 osobami na km². V oblasti Languedoc-Roussillon je druhá nejvyšší míra nezaměstnanosti na pevninské části, tedy 12,2 %, naopak oblast Midi-Pyrénées má hodnotu lehce podprůměrnou (7,2 %).

Languedoc-Roussillon má nejnižší hodnotu HDP na obyvatele (24 400 eur). v rámci pevninské části Francie. Mimo francouzštinu se zde mluví také regionálními jazyky – okcitánštinou a katalánštinou. Region má dva masivy, prvním je Massif Central a druhým Pyreneje. Nejvyšším bodem je vrchol Vignemale (3 298 m). Kromě rozmanité přírody a terénu, je v regionu také velmi rozmanité podnebí. Střídá se středomořské klima, mírné teplejší oceánské klima a horské klima (Conseil Régional Occitanie, 2018).

Region **Auvergne-Rhône-Alpes** byl vytvořen v roce 2016 spojením dvou původních regionů – Auvergne a Rhône-Alpes. Hlavním městem celého regionu je Lyon. Region má 12 departementů: Ain, Allier, Ardèche, Cantal, Drôme, Haute-Loire, Haute-Savoie, Isère, Loire, Puy-de-Dôme, Rhône, Savoie. Region leží na jihovýchodě země u hranic se Švýcarskem a Itálií a hraničí s 5 dalšími regiony – Provence-Alpes-Côte d'Azur, Occitanie, Nouvelle-Aquitaine, Centre-Val de Loire a Bourgogne-Franche-Comté. Rozkládá se na ploše o velikosti 69 711,1 km², z čehož 43 698,2 km² zabírá oblast Rhône-Alpes a 26 012,9 km² oblast Auvergne. V celém regionu žije přes 7,8 milionů obyvatel a vysoká lidnatost oblasti Rhône-Alpes (149,7 osob/km²) je doplněná velmi nízkou lidnatostí oblasti Auvergne (52,4 osob/km²). Region Rhône-Alpes má druhou nejvyšší hodnotu HDP na obyvatele (32 800 eur) ve Francii. Nezaměstnanost je v obou oblastech přibližně stejná tedy 7,2 % až 8,3 %. Region je známý sopečnou krajinou, sýry s modrou plísní Roquefort, pramenitou vodou, těžkým průmyslem, vinařstvími z Beaujolais a lyžováním. Léta jsou zde horká a zimy ledové.

Region **Provence-Alpes-Côte d'Azur**, zkráceně přezdíván PACA, dostal v roce 2017 nové jméno Région Sud. Tento region leží na jihovýchodě Francie, u hranic s Itálií. Rozkládá se na ploše 31 399,6 km² a mezi jeho přírodní hranice patří Středozemní moře, Rýnské Alpy a řeka Rhône. Najdete zde tři významné oblasti – levandulové Provence, turisticky oblíbené Alpy a Azurové pobřeží. Hlavním městem je Marseille a region má 6 departementů (Alpes-de-Haute-Provence, Hautes-Alpes, Alpes-Maritimes, Bouches-du-Rhône, Vaucluse a Var). Celkově zde žije přes 5 milionů osob a hustota zalidnění odpovídá přibližně 160 osobám na km². Míra nezaměstnanosti byla v roce 2017 na úrovni 10,2 % a patřila k těm vyšším v regionech. Kromě francouzštiny se zde mluví také regionálním jazykem – provensálštinou. Také provensálská kuchyně a místní vína (např. Châteauneuf-du-Pape) jsou velice známá (Comité Régional de Tourisme PACA, 2018).

Korsika (francouzsky Corse) je francouzský ostrov ležící ve Středozemním moři jižně od pobřeží Francie. Je to velmi hornatý ostrov, který se rozkládá na ploše 8 679,8 km². Žije zde okolo 237 283 osob a hustota zalidněnosti je druhá nejnižší ve Francii. Hlavním městem regionu je Ajaccio. Dalším významným městem je Bastia, které slouží také jako hlavní přístav. Region Korsika má 2 departementy (Haute-Corse a Corse-du-Sud). Ostrov byl připojen k Francii v roce 1768 smlouvou Versailles. Je zde nízká populace a průmysl. Míra nezaměstnanosti odpovídá 7,8 % a patří k těm nižším ve Francii. Ostrov je velmi oblíben turisty kvůli krásné krajině a teplému moři. Čistá voda a pláže vybízí k vodním sportům a naleznete zde místa k potápění, která se řadí k nejlepším na světě. Nejvyšší vrchol je Monte Cinto (2706 m.n.m.). Mezi důležité odvětví tohoto regionu patří produkce vína, pěstování ovoce a mléčný průmysl. Kvůli nárokům na nezávislost zde stále existují politické nepokoje. Lidé zde mluví vlastním jazykem, tzv. korsičtinou (Corsu), který je i vyučován ve školách.

b) Zámořské regiony

Francie má 5 zámořských regionů, které jsou všechny zároveň departementy. Mezi těchto 5 tzv. DOM-ROM patří Guadeloupe, Guyane, Martinique, Réunion a Mayotte.

Region Guadeloupe neboli „Les Îles de Guadeloupe“ je francouzské souostroví ležící v Karibském moři, vzdálené zhruba 2 200 km od Floridy a 600 km od pobřeží Jižní Ameriky. Skupina šesti obydlených a několika neobydlených ostrovů se rozkládá na ploše 1 628 km² a svým tvarem připomíná motýla. Guadeloupe je francouzský zámořský region a zároveň departement, který je jako integrální část Francie i součástí Evropské unie. Region se vyznačuje velkou rozmanitostí krajin a míst, ale také výjimečnou faunou a flórou. Nejvyšší horou je sopka Soufrière (1 467 m). Teplota se zde pohybuje mezi 23–32 °C a střídají se dvě roční období: období sucha (leden–červen) a dešťová sezóna (červenec–prosinec). Hlavním městem tohoto regionu je Basse-Terre. S celkovým počtem přibližně 405 739 obyvatel, zde žije na 1 km² průměrně 249 osob. Kromě oficiálního jazyka, zde můžeme nalézt také regionální jazyk, tzv. Kreolštinu. Guadeloupe je známý pro kvalitu svého hnědého cukru a rumů. Cukrové, banánové a kávové plantáže spolu s koloniálními domy, pevnostmi, otrockými přístavy a hřbitovy vytváří svědectví koloniální minulosti (Conseil régional de la Guadeloupe, 2018).

Guyane (česky Guyana) je francouzský zámořský region a zároveň departement. Leží v Jižní Americe a hraničí s Brazílií a Surinamskou republikou (původní nizozemská Guyana). Aby se název nepletl s britskou Guyanou, je k tomuto regionu často přidáván hovorový přívlastek „francouzská“. Rozkládá se na ploše o velikosti 83 533,9 km². Je to největší francouzský departement, co se rozlohy týče. Hlavní městem regionu je Cayenne. V roce 2015 zde žilo 259 865 obyvatel a hustota zalidnění odpovídala 3,2 obyvatel na km². Francouzská Guyana je tedy region s nejnižší hustotou zalidnění.

Region má druhou nejnižší hodnotu HDP na obyvatele (16 200 eur) v rámci zámořských regionů Francie. Míra nezaměstnanosti byla v roce 2017 přibližně 22,4 % a patřila k jedné z nejvyšších ve Francii. Mimo francouzštinu se zde mluví také kreolštinou. Teplota se zde celý rok pohybuje v rozsahu od 27 °C do 32 °C a jsou zde dvě dešťová období. Významná je také specifická biologická rozmanitost.

Martinique (česky Martinik) je další z francouzských zámořských regionů a zároveň departementů. Leží v Karibském moři v Malých Antilách mezi ostrovy Dominika, Guadeloupe a Svatá Lucie. Ostrov je omýván Atlantickým oceánem a Karibským mořem. Region se rozkládá na ploše 1 128 km² a žije zde přes 380 877 obyvatel. Hustota zalidnění patří k těm nejvyšším a v roce 2015 byla na úrovni 336,4 osob na km². Hlavním městem regionu je Fort-de-France.

Region je nejbohatším regionem v oblasti HDP na obyvatele (24 200 eur) v rámci zámořských regionů Francie. Míra nezaměstnanosti je nejnižší ze všech zámořských regionů, nicméně má stále nadprůměrně vysokou hodnotu. Nejvyšší horou je Mount Pellée (1,397m). Region je plný drsné hornaté krajiny, řek vodopádů, hustých lesů a malebných zálivů. Podnebí je tropické a ostrov je bohatý na vegetaci, od tropických lesů, hájů a savan po mangrovové lesy. Přibližně čtvrtina obyvatel žije v hlavním městě. Kromě francouzštiny se zde mluví také kreolštinou (Comité Martiniquais du Tourisme, 2014)

La Réunion (česky Réunion) je předposlední z francouzských zámořských regionů a zároveň departementů. Leží v Indickém oceánu a je to jeden z nejvzdálenějších francouzských regionů. Rozkládá se na ploše 2 503,7 km². Žije zde přes 850 700 obyvatel a hustota zalidnění patří k jedné z nejvyšších ve Francii. Region má 24 obcí a hlavním městem je Saint-Denis. (Comité régional de tourisme de la Réunion, 2018)

Region je druhým nejbohatším v rámci HDP na obyvatele (22 400 eur), co se zámořských regionů týče. Míra nezaměstnanosti je stejně jako u ostatních zámořských regionů jednou z nejvyšších v celé Francii. V roce 2017 se pohybovala na úrovni 22,89 %. Podnebí je tropické a teplota se po celý rok pohybuje mezi 24 °C a 33 °C. Kromě francouzštiny se zde také mluví regionálním jazykem. Réunion má velká přírodní bohatství a extrémně cenou biologickou rozmanitost. Národní park Réunion je také chráněn pod záštitou UNESCO. Nejvyšší horou je Piton des Neiges (3069 m).

Mayotte je francouzský zámořský region a zároveň département. Leží v Indickém oceánu a v souostroví Komor a sousedí s Madagaskarem. Rozkládá se na ploše 374 km² a je složen ze dvou velkých ostrovů a několika menších ostrůvků. Jeho podnebí je tropické a region se také vyznačuje velkou biologickou rozmanitostí. (Comité du Tourisme de Mayotte, 2018).

V roce 2017 zde žilo 256 518 obyvatel, což je o 43 900 osob více než v roce 2012 a populace roste rychleji než dříve. V téže roce hustota zalidnění odpovídala v roce 690 obyvatelům na 1 km² a Mayotte je tak druhým nejlidnatějším regionem Francie, hned za Île-de-France. Region má nejnižší hodnotu HDP na obyvatele (10 000 eur) v celé Francii, což je možná ovlivněno vysokou mírou nezaměstnanosti. Mayotte také patří k regionům s nejvyšší mírou nezaměstnanost, která byla v roce 2017 na úrovni 25,9 % (INSEE, 2018). Hlavním městem regionu je Mamoudzou. Mayotte je přezdíván jako „lagunový ostrov“ a kromě francouzštiny se zde také mluví jazykem Shimaoré a Kibushi. (Comité du Tourisme de Mayotte, 2018).

4 Komparace regionálních disparit a hodnocení realizace regionální politiky ve Francii

Tato praktická část bakalářské práce se zaměřuje na regionální disparity a regionální politiku Francie. Má za úkol zhodnotit a porovnat sociální, ekonomický a územní vývoj regionů a celkové regionální politiky ve Francii. Regionální disparity budou zhodnoceny pomocí **bodové metody u vybraných ukazatelů**.

4.1 Regionální disparity Francie

4.1.1 Teoretická východiska pro hodnocení regionálních disparit

Regionální disparity ve Francii jsou porovnány a zhodnoceny v rámci vybraných regionálních ukazatelů. Regionálním ukazatelům byla věnována celá kapitola 2.2.3 Ukazatele regionálních disparit v EU. Pro tuto práci byly vybrány ukazatele ze všech tří oblastí hodnocení regionálních disparit: tedy sociální, ekonomické a územní. Pro hodnocení bylo vybráno **8 regionálních ukazatelů**, které jsou uvedeny v tabulce 4.1.

Tabulka 4.1 Vybrané ukazatele regionálních disparit podle dimenze soudržnosti

Dimenze soudržnosti	Ukazatel	Jednotka	Max/min
Ekonomická	HDP na obyvatele	EUR	Max
	Lidské zdroje ve vědě a technologii (HRST)	% z EA	Max
Sociální	Míra nezaměstnanosti	% z EA	Min
	Míra zaměstnanosti žen ve věku 15-64 let	%	Max
	Očekávaná délka života (po narození)	Věk	Max
	Populace ve věku 30-34 let s vysokoškolským vzděláním	%	Max
Územní	Hustota zalidnění	Obyv. /km ²	Max
	Počet turistických zařízení	Počet	Max

Zdroj: Eurostat (2018), vlastní zpracování, 2018

Tyto vybrané ukazatele jsou hodnoceny v rámci **desetiletého referenčního období 2007–2016 dle dostupnosti dat**. Není-li uvedeno jinak, hlavním zdrojem statistických dat pro tuto kapitolu je Eurostat (2018). Z důvodu běžného použití pro meziregionální komparaci v rámci Evropské unie a také přihlédnutí k dostupnosti dat, jsou v této

kapitole porovnávány a hodnoceny francouzské regiony na úrovni **NUTS 2**. Z důvodu nedostupnosti některých dat není možné hodnotit region Guyane a Mayotte.

Ke komparaci a hodnocení dat je použita **Bodová metoda**, která je efektivní, přehledná a můžeme v rámci ní, shrnout i ukazatele v různých jednotkách. Jak uvádí KUTSCHERAUER a kol. (2010), metoda spočívá v nalezení regionu, který dosahuje minimální, popřípadě maximální hodnoty v rámci daného ukazatele. Tomuto regionu je přiřazeno 1000 bodů. Body pro ostatní regiony nabývají hodnot 0-1000 bodů a jsou vypočteny pomocí promíl ze stanovené kritériální hodnoty. K výpočtu bodových hodnot jsou použity následující rovnice.

Nabývá-li počáteční stanovená hodnota maxima, rovnice pro výpočet bodové hodnoty příslušného ukazatele pro ostatní regiony je:

$$B_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_{i \max}}$$

Nabývá-li počáteční stanovená hodnota minima, rovnice pro výpočet bodové hodnoty příslušného ukazatele pro ostatní regiony je:

$$B_{ij} = \frac{x_{i \min}}{x_{ij}}$$

Kde: B_{ij} – bodová hodnota i-tého indikátoru pro j-tý region

x_{ij} – hodnota i-tého indikátoru pro j-tý region

$x_{i \max}$ – maximální hodnota i-tého indikátoru

$x_{i \min}$ – minimální hodnota i-tého indikátoru

Následně jsou bodové hodnoty všech ukazatelů v rámci každého regionu sečteny do souhrnného indexu a seřazeny od nejvyšší dosažené hodnoty pro nejnižší.

K porovnání změn ukazatelů v čase použijeme **Index změn**. Tento index nám udává, jak velká změna nastala od počátku do konce sledovaného období. Rovnice pro výpočet indexu změn je

$$i_z = \frac{x}{y} \times 100$$

Kde: i_z – index změn

x – koncová hodnota indikátoru v posledním roce

y – počáteční hodnota indikátoru v prvním roce

K poklesu hodnoty dochází u výsledku pod 100 %, k nárůstu u výsledku nad 100 %. Pokud je výsledek roven 100 %, za sledované období nedošlo ke změně.

4.1.2 Regionální disparity dle vybraných ukazatelů

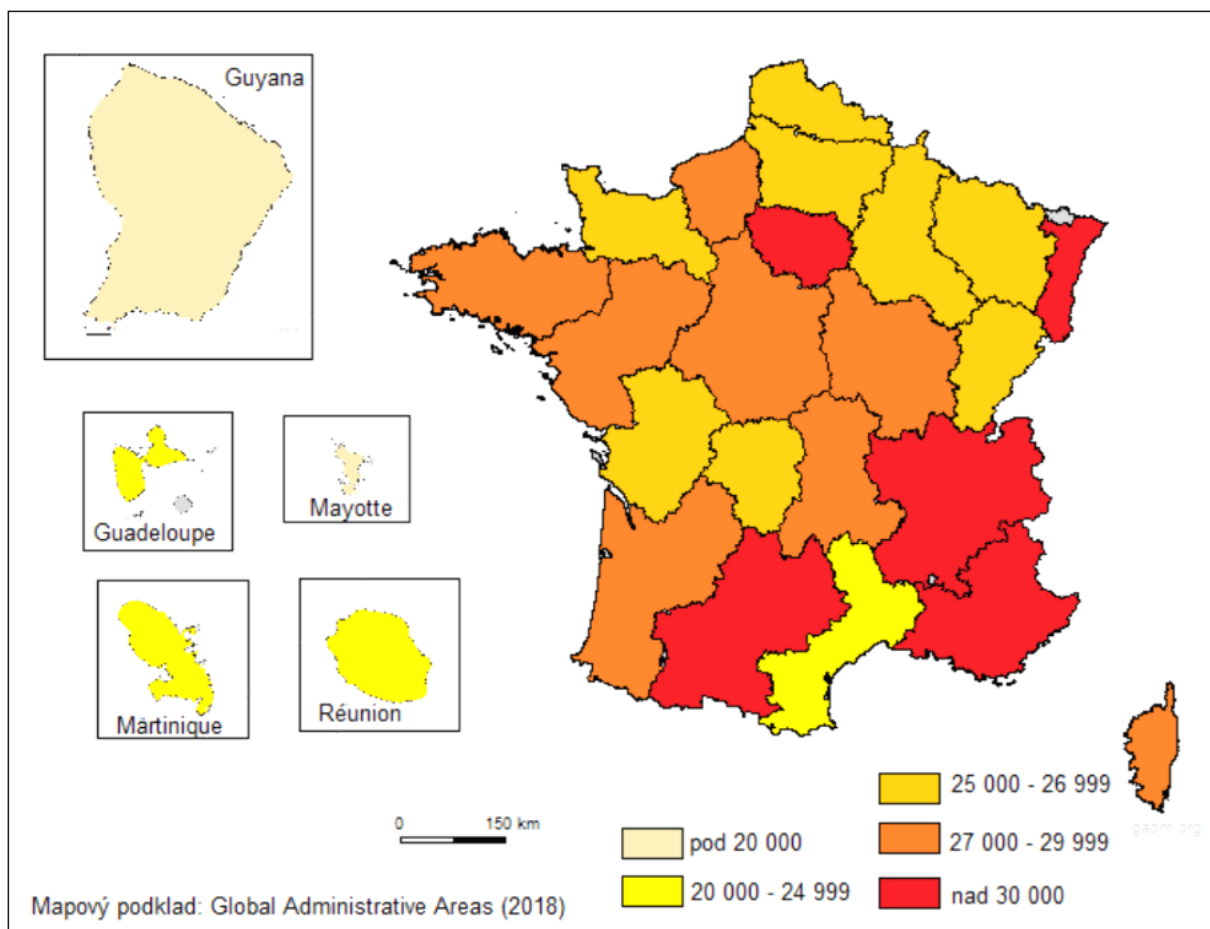
Následující podkapitola se věnuje charakteristice několika ukazatelů na regionální úrovni NUTS 2. Pro srovnání a hodnocení regionálních disparit byly vybrané ukazatele sociální, ekonomické a územní soudržnosti. Dílčí ukazatele jsou prezentovány v tematických grafech a mapách.

a) Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt je základním ukazatelem výkonnosti regionální ekonomiky. Zpravidla se přepočítává na 1 obyvatele a s touto hodnotou budeme i dále v textu pracovat. Ukazatel udává peněžní hodnotu statků a služeb vytvořených jedním obyvatele ve sledovaném území. Jeho zvětšující se objem poukazuje na ekonomický růst země. Tento ukazatel nám také pomůže lépe porozumět ekonomické rozdílnosti jednotlivých regionů. V roce 2016 došlo na území Francie k nárůstů HDP o 2,2 %.

Rostoucí trend byl zaznamenán také ve všech regionech úrovně NUTS 2. Hrubý domácí produkt v běžných cenách v roce 2016 byl 2 228 miliard euro. V témže roce byl HDP na obyvatele na úrovni 33 300 eur. Nad tuto průměrnou hodnotu se dostal pouze region Île-de-France (56 000 eur). Většina ostatních regionů se pohybuje lehce pod hranicí průměrné hodnoty pro celý stát. Výrazně ekonomicky zaostávají všechny zámořské regiony, mezi nimiž Mayotte má nejnižší hodnotu 10 600 eur. Grafické znázornění HDP na obyvatele v roce 2016 ukazuje obrázek 4.1.

Obrázek 4.1 Grafické znázornění HDP na obyvatele v běžných cenách v regionech NUTS 2 ve Francii (2016)

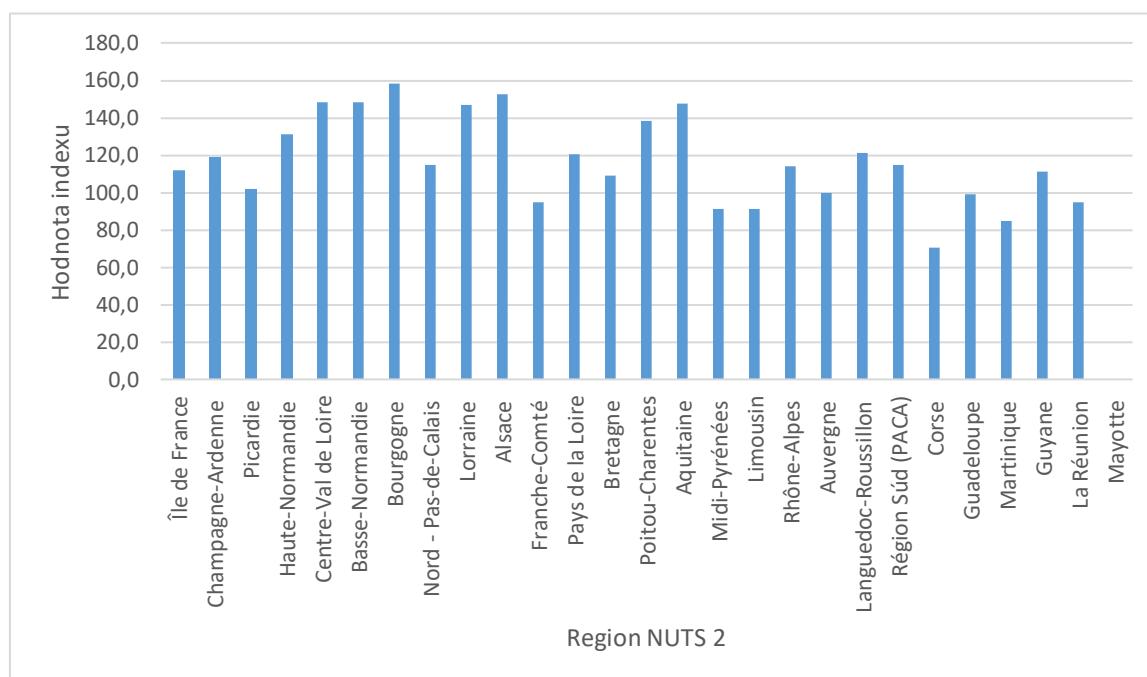
Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

V případě zámořských regionů je nízká hodnota HDP na obyvatele způsobena, také vysokým stupněm registrované míry nezaměstnanosti a také tím, že se tyto regiony zaměřují především na služby, které přispívají k tvorbě HDP velmi malým dílem. Dle statistických údajů z roku 2016 jsou regiony s nejvyšším HDP na obyvatele Île-de-France a Rhône-Alpes. Vysoká hodnota HDP v regionu Île-de-France svědčí o lokalizaci velkých národních i mezinárodních firem v hlavním městě Paříž, ale také velkém počtu investic. Pracuje zde také mnoho obyvatel z jiných regionů země a podílí se tak na tvorbě HDP tohoto regionu. Tato vyšší úroveň HDP je pro aglomerace typická a region hlavního města je tak právem hospodářským centrem země. Region Rhône-Alpes je zaměřen převážně na průmysl. Jeho silně průmyslová tradice ho řadí k největším průmyslovým oblastem země. Příspěvek průmyslu tak tvoří významnou položku při tvorbě HDP. V roce 2016 byla hodnota HDP na obyvatele 32 800 eur.

b) Nezaměstnanost

Mezi významné problémy Francie patří její vysoká míra nezaměstnanosti. V roce 2016 byla míra nezaměstnanosti na úrovni 10,1 %, což představuje přes 2,97 miliónů lidí bez práce. Míra nezaměstnanosti vyjadřuje počet nezaměstnaných osob jako procentní podíl z celkového počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Jak můžeme vidět z grafu 4.2, vývoj míry nezaměstnanosti je ve Francii velice nestabilní. V roce 2017 míra nezaměstnanosti v celé Francii klesla na 9,4 % nicméně se stále drží nad průměrem EU, který byl ve stejném roce 7,6 %. Nejvyšší naměřená míra byla zaznamenána v roce 1997 (10,7 %), nejnižší v roce 2008 (7,4 %).

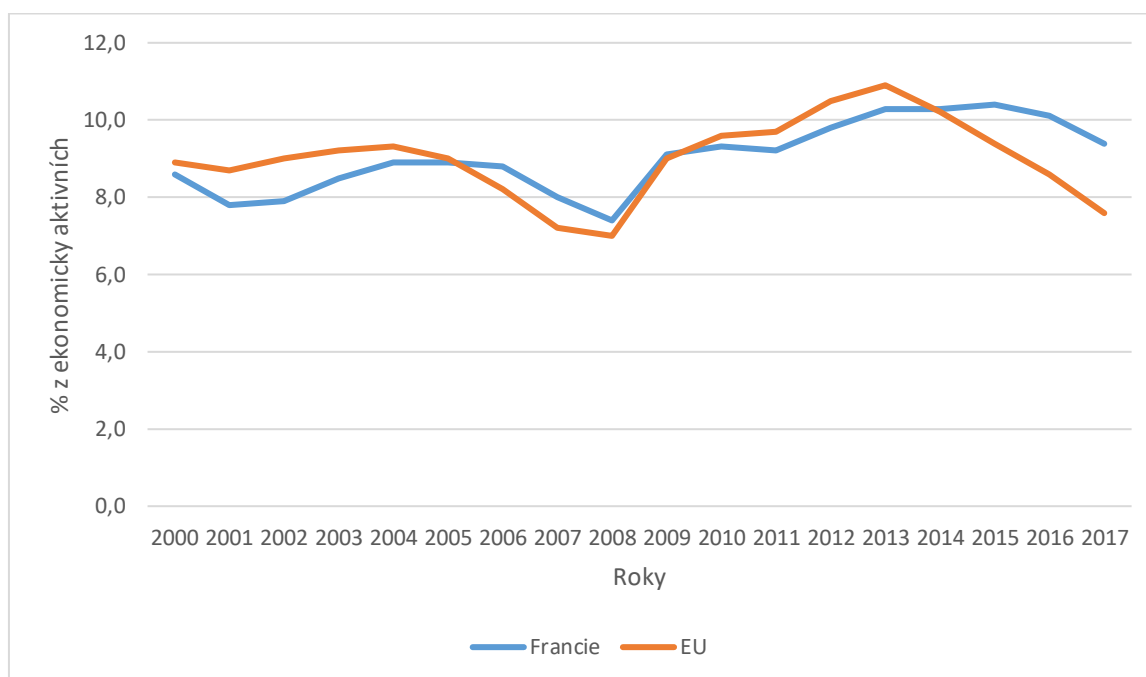
Graf 4.1 Index změn míry nezaměstnanosti v regionech NUTS 2 ve Francii (2008–2017)

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

Nezaměstnanost je významným negativním jevem a vypovídá o ekonomické situaci v regionu. Existuje velké množství příčin, jako např. sociální příčiny nebo nedostatečné pracovní příležitosti v regionu. Je nutné tento nepříznivý jev co nejvíce snižovat, protože čím více nezaměstnaných lidí v regionu žije, tím horší jsou podmínky pro život obyvatelů.

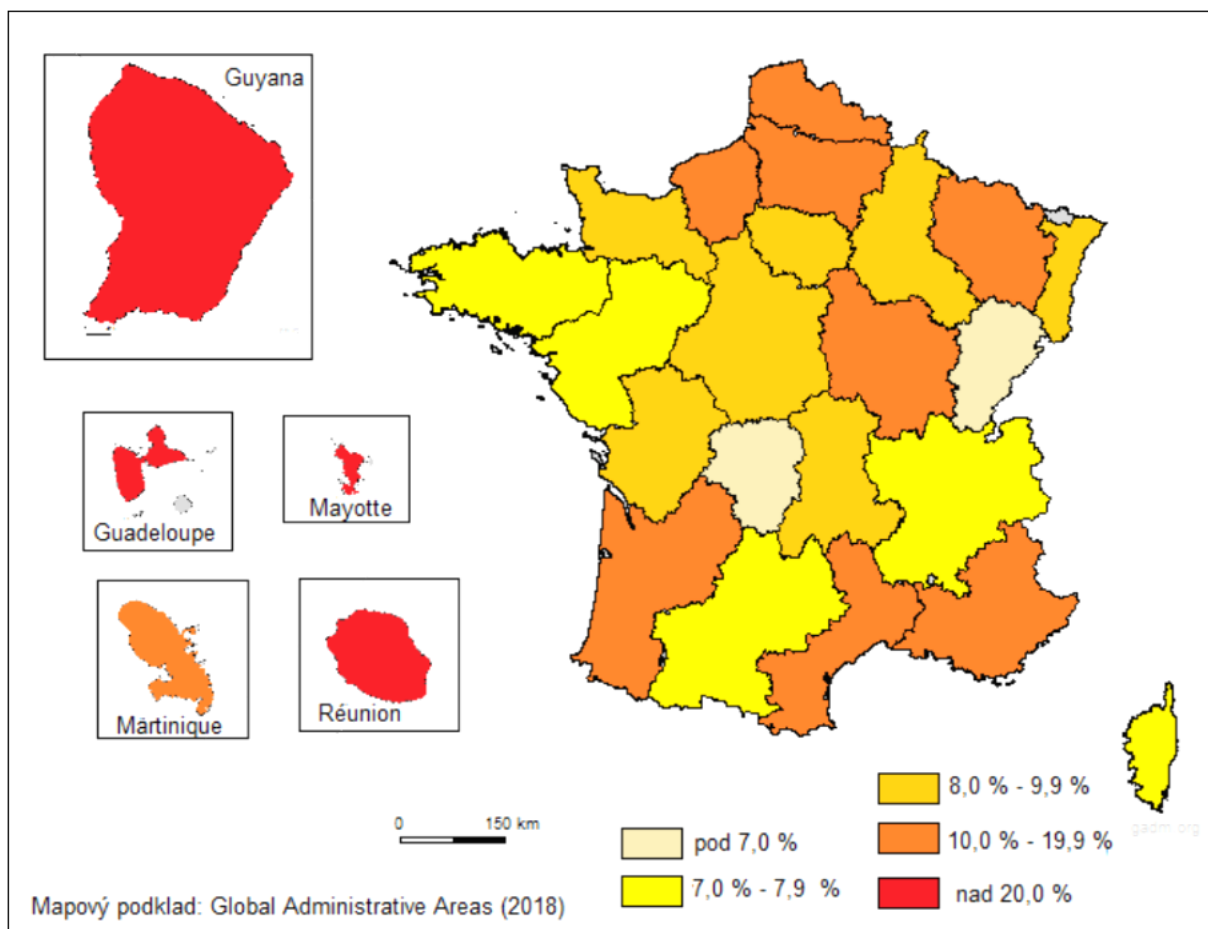
Graf 4.2 Vývoj míry nezaměstnanosti (%) ve Francii a EU28 (2000–2017)

Zdroj: **Eurostat (2018)**, 2018

Dle Eurostatu patřily k regionům s největší mírou nezaměstnanosti všechny zámořské regiony. Obsadily všech pět prvních příček. Nejhorše na tom byl v roce 2016 region Mayotte, kde byl bez práce každý 4 člověk. Nejhorší míru nezaměstnanosti v rámci metropolitní Francie zaznamenal region Nord-Pas-de-Calais (13,3 %) a Languedoc-Roussillon (12 %). Průměrná míra nezaměstnanosti v EU byla v roce 2016 na úrovni 8,6 %. Tuto průměrnou hodnotu EU přesáhlo ve Francii celkem 19 regionů. Nejnižší míru nezaměstnanosti vykazuje region Limousin. Grafické znázornění míry nezaměstnanosti v roce 2017 ukazuje obrázek 4.2.

Obrázek 4.2 Grafické znázornění míry nezaměstnanosti v regionech NUTS 2 ve Francii (2017)

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

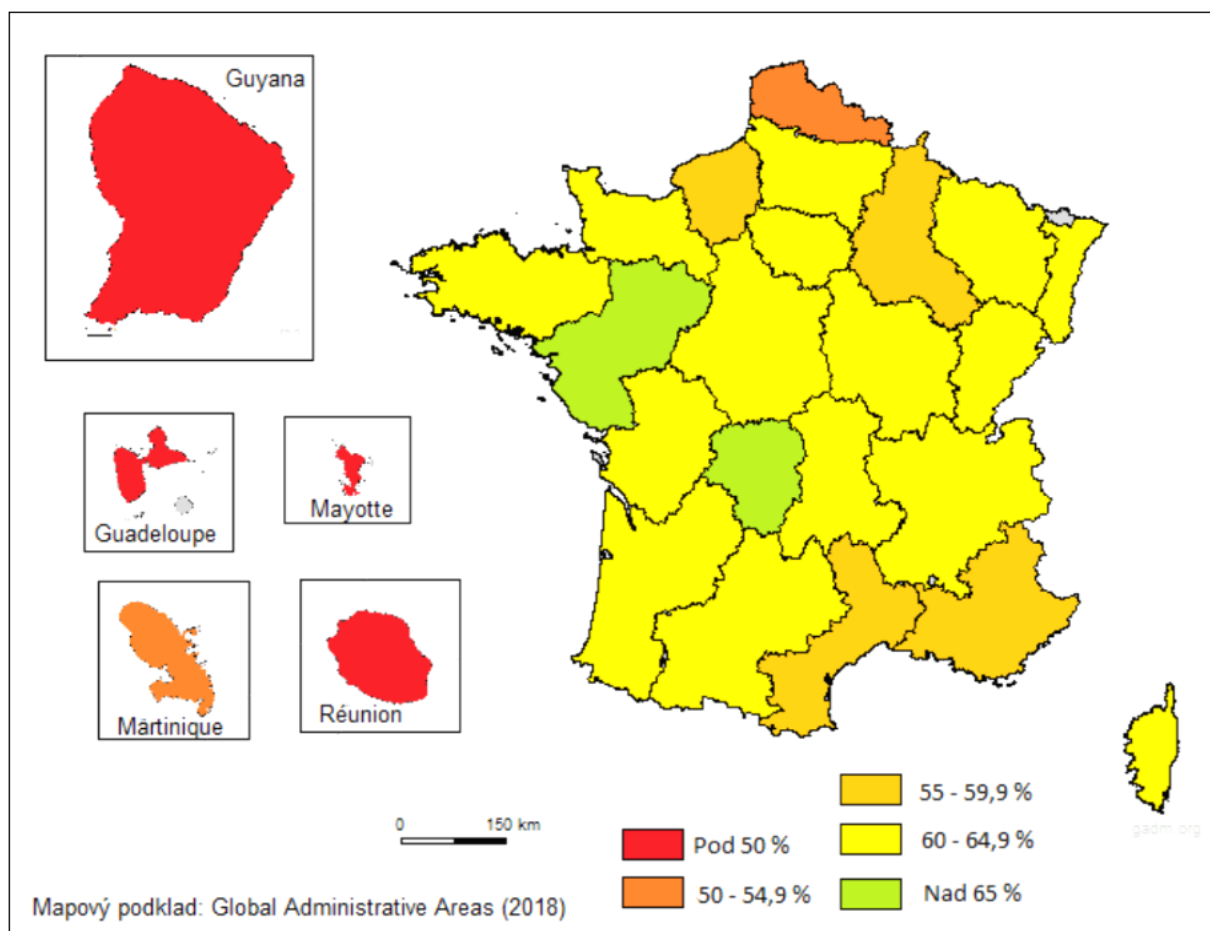
c) Zaměstnanost žen ve věku 15-64 let

Rovnost mezi muži a ženami je zakotvena v Římských smlouvách. V roce 2017 zaznamenala míra zaměstnanosti žen ve Francii i Evropské unii rekordního počtu, a i nadále roste. Nad hranicí 60 % se tento ukazatel ve Francii drží už od roku 2014. Nezaměstnanost žen je tradiční problémem většiny zemí, dle Zprávy o rovnosti mezi muži a ženami, kterou vydala Evropská komise v roce 2017, je v jižních zemích míra nezaměstnanosti žen ve srovnání s muži velmi vysoká. Ženy také vydělávají průměrně o 40 % méně než muži. Francie naštěstí patří ke čtyřem zemím, kde je podíl žen ve vedoucích pozicích minimálně 30 %. Také v politice je zastoupení žen velmi nízké Evropská komise (2018).

Nad průměrnou hodnotou míry zaměstnanosti žen ve věku 15-64 let bylo v roce 2017 celkem 9 regionů. Nejlépe na tom v rámci tohoto ukazatele byly region Limousin (68 %) a Pays de la Loire (66,4 %). Mezi regiony převyšující průměrnou hodnotu ukazatele

v EU 28, byl region Rhône-Alpes, Franche-Comté, Île-de-France, Bretagne, Aquitaine, Midi-Pyrénées a Centre-Val de Loire. Nejnižší míra zaměstnanosti žen byla tradičně v zámořských regionech. Nejhuře se umístil region Mayotte (32,5 %), kde byly zaměstnány přibližně pouze 3 ženy z každých deseti žen. Nejlépe ze zámořských regionů na tom byl region Martinique, kde byla zaměstnána polovina žen ve věku 15-64 let. Nejhorší zaměstnanosti žen v rámci pevninské oblasti Francie dosahoval region Nord-Pas-de-Calais (54,1 %).

Obrázek 4.3 Grafické znázornění míry zaměstnanosti žen ve věku 15-64 let v regionech NUTS 2 ve Francii (2017)

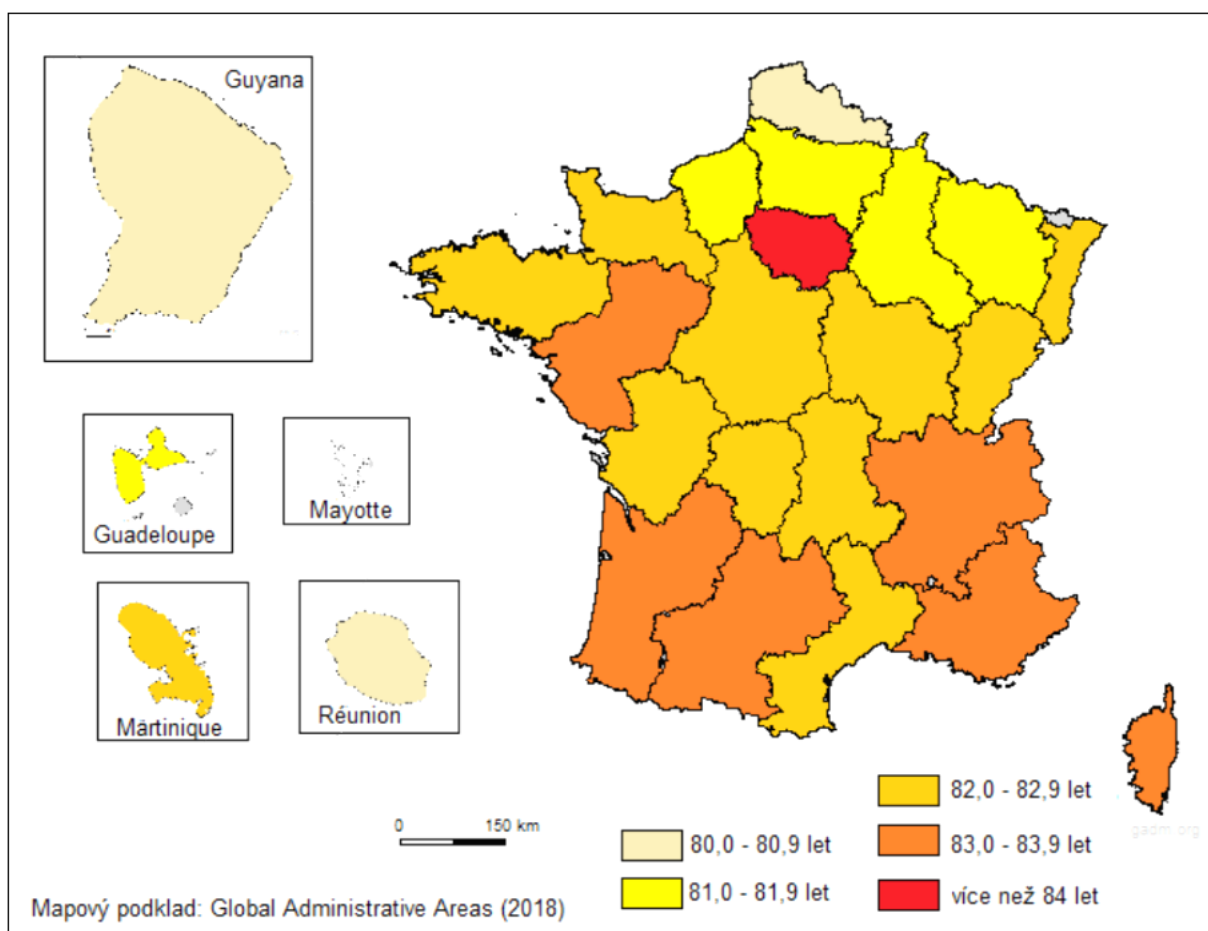
Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

d) Očekávaná délka života

Očekávaná délka života ve Francii byla v roce 2016 na úrovni 82,7 let. Nejčastěji se tato hodnota používá při narození a zpravidla dosahuje vyšších hodnot u žen. V rámci celé republiky byl zaznamenán dlouhodobý trend nárůstu, který se projevil i v rámci regionů, což je pozitivní ukazatel vývoje obyvatelstva. Největších kladných změn dosáhl region Korsika, Réunion, Bretagne, Lorraine, Nord-Pas-de-Calais a Picardie.

Naopak nejmenší změnu zaznamenal region Poitou-Charentes a Limousin. Nejvyšší očekávanou délku života mají obyvatelé regionu hlavního města, což odráží vyšší kvalitu městského způsobu života obyvatelstva i lepší dostupnost lékařské péče. V roce 2016 byl tento věk v regionu Île-de-France 84,2 let. Nejnižší hodnoty sledujeme v regionu Guyane, kde byla čekávaná délka života v roce 2016 80,2 let. Společně s regionem Guyane se nízkou hodnotou vyznačuje také region Nord-Pas-de-Calais a Réunion. Grafické znázornění očekávané délky života v roce 2016 ukazuje obrázek 4.4.

Obrázek 4.4 Grafické zobrazení očekávané délky života v regionech NUTS 2 ve Francii (2016)

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

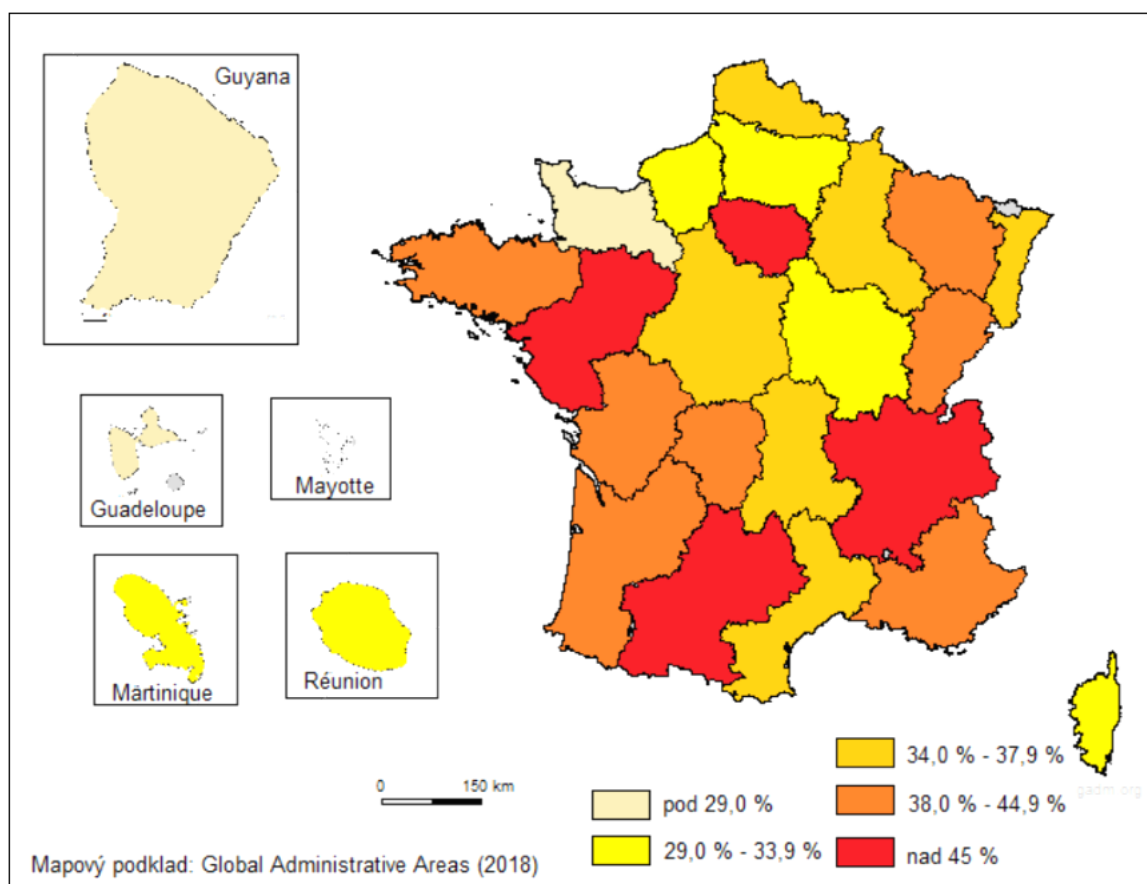
e) Studenti vysokých škol

Důležitým ukazatelem úrovně vyspělosti regionu je také vzdělání obyvatel, které ovlivňuje celou řadu dalších faktorů (příjmy obyvatel, zaměstnanost ...) Za vyspělé regiony můžeme, s ohledem na tento fakt, označit regiony s vysokým podílem vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. V roce 2017 mělo 44,3 % obyvatelstva ve

věku 30-34 let univerzitní vzdělání. U obyvatelstva ve věku 25-64 let už byla tato hodnota pouze 35,2 %. Podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva ve Francii dlouhodobě převyšuje průměrnou hodnotu v EU, která byla v témže roce na úrovni 39,9 %. Také 9 francouzských regionů úrovně NUTS 2 bylo v roce 2017 nad hranicí tohoto průměru EU. Největší podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva v tomto věku má region Île-de-France (59,5 %), následován regionem Midi-Pyrénées (48,7 %) a Pays de la Loire (48,2 %).

Obecně se nachází nejvíce vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo v regionech s velkým počtem velkých měst, protože jsou sídly vysokých škol. Grafické znázornění % podílu populace ve věku 30-34 let s vysokoškolským vzděláním v roce 2017 ukazuje obrázek 4.2. S jistotou můžeme říci, že nejnižší ověřenou hodnotu ukazatele zaznamenal metropolitní region Basse-Normandie (28,8 %). Celkově nejnižší hodnota tohoto ukazatele byla zaznamenána ve dvou zámořských regionech. U těchto regionů (Guyane 25,8 %, Guadeloupe 26,0 %), však byla důvěryhodnost dat nízká.

Obrázek 4.5 Grafické znázornění % podílu populace ve věku 30-34 let s vysokoškolským vzděláním v regionech NUTS 2 ve Francii (2017)

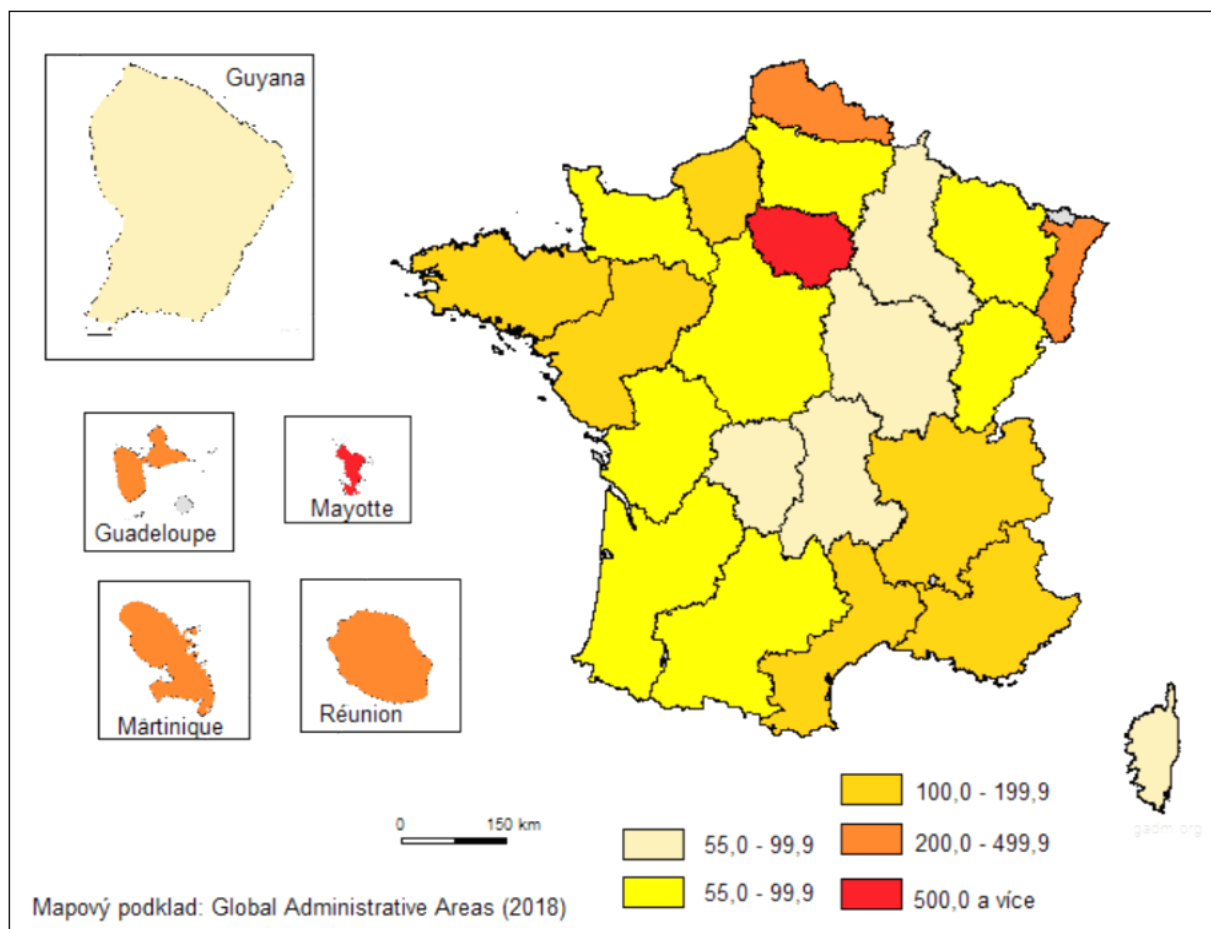

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

f) Hustota obyvatel

Celkový počet obyvatel Francie dosáhl k 1.1.2016 přibližně 66 730 453 obyvatel. Hustota zalidnění v celé Francii odpovídá 105,5 obyvatel na 1 km². To, jak je obyvatelstvo ve Francii rozmístěno úzce souvisí se socioekonomickou a geografickou situací. Grafické znázornění hustoty zalidnění v roce 2015 ukazuje obrázek 4.6.

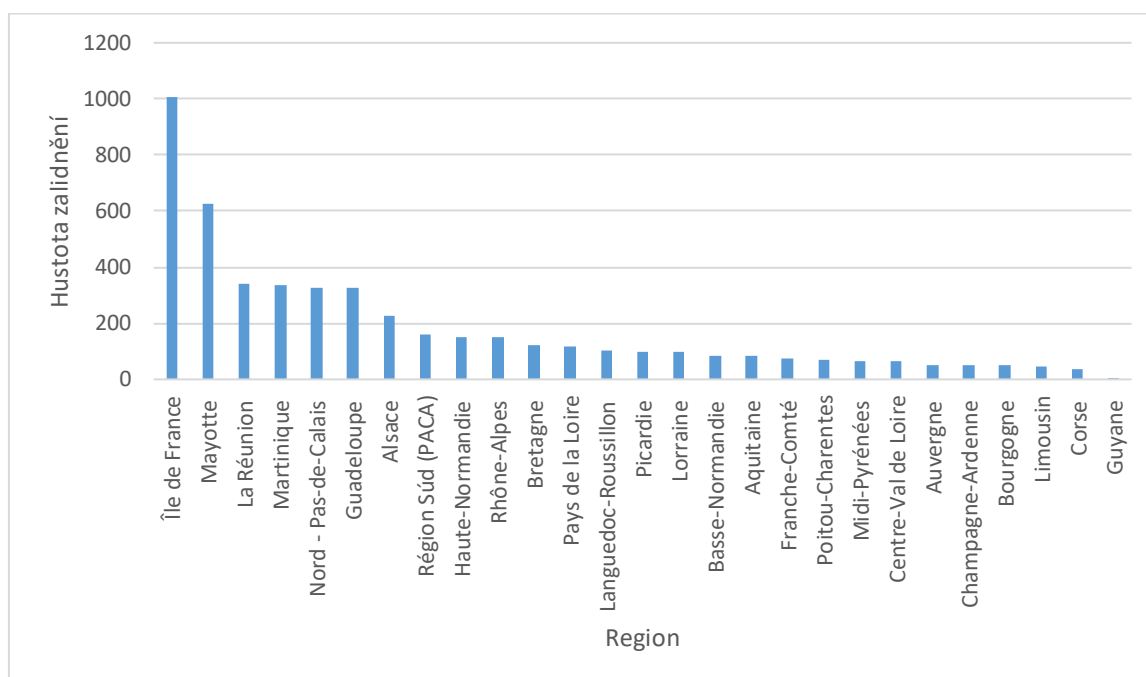
Obrázek 4.6 Grafické znázornění hustoty zalidnění v regionech NUTS 2 ve Francii (2015)

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

Nejatraktivnější oblasti ve Francii jsou také nejvíce zalidněny. Patří sem především regiony Île-de-France, Nord-Pas-de-Calais a Alsace, které přesáhly průměrnou hustotu zalidnění v EU (117,5) téměř dvojnásobně, ale také téměř všechny zámořské regiony, které se z hlediska hustoty zalidnění umístili na prvních příčkách. Výjimkou byl pouze region Guyane, která má naopak právě nejnižší hustotu zalidnění. Na celkové ploše 83 534 km² zde žije pouze přibližně 259 865 obyvatel a tento region má hustotu zalidnění 3,2 obyvatel na km². Nejnižší hustotou zalidnění se vyznačuje také region Korsika (38,3) a Limousin (43,4).

Graf 4.3 Hustota zalidnění v regionech NUTS 2 ve Francii (2015)

Zdroj: Eurostat (2018), vlastní zpracování, 2018

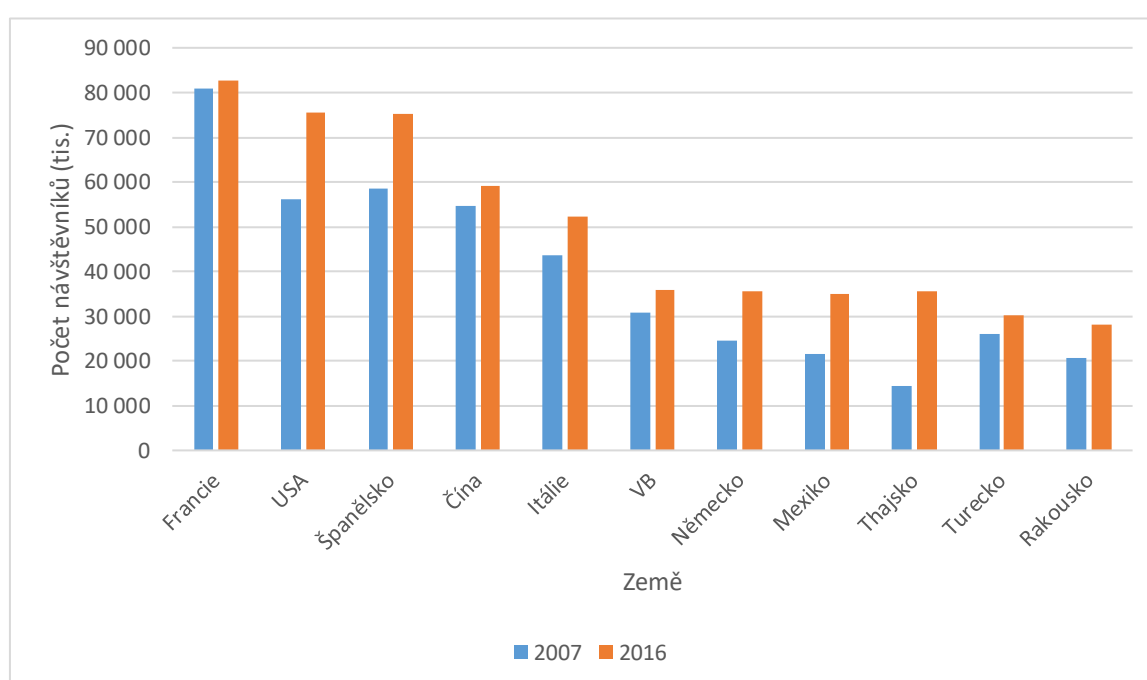
První příčku z hlediska zalidnění si dlouhodobě drží region Île-de-France. Na ploše o rozloze 12 012 km², zde žije 12 082 144 obyvatel. Hustota zalidnění v regionu s hlavním městem Paříž, tak má hustotu zalidnění přes 1 017 obyvatel na km². Region Mayotte, s druhou nejvyšší hustotou zalidnění má „pouze“ 669,4 obyvatel na km². Ve srovnání s průměrnou hustotou zalidnění v EU se pod touto hodnotou nachází 16 francouzských regionů a zbylých 11 regionů má hustotu zalidnění vyšší, než je průměr EU. Srovnáme-li nejlidnatější region NUTS 2 v EU (Inner London – East s 11 289,6 obyvateli na km²), zjistíme, že je tato hustota zalidnění nejlidnatějšího regionu Francie poměrně nízká, přesněji téměř 11x nižší. V rámci sloučení regionů úrovně NUTS 2 do nových regionů úrovně NUTS 1 se spojily některé oblasti s vysokou zalidněností s regiony se zalidněností nízkou. Nejvyšší rozdíly v hustotě zalidnění tak vidíme ve vnitřním uskupení nových regionů Grand Est a Hauts-de-France. V regionu Grand Est se hustota zalidnění pohybuje mezi 52,2 a 227,3 obyvatelích na km².

V regionu Hauts-de-France je v rozmezí 99,6 a 328,7 osob na km². V rámci sloučení do nových regionů tak došlo nejen k navýšení počtu populace ale také k zakrytí některých rozdílů v hustotě zalidnění ve francouzských regionech.

g) Cestovní ruch

Jak můžeme vidět v grafu 4.4, Francie byla v roce 2016 nejnavštěvovanější zemí světa. Cestovní ruch je pro francouzskou ekonomiku a zahraniční obchod významný. Počet návštěvníků Francie v roce 2017 překročil hranici 89 milionů a oproti minulému roku zaznamenal nárůst o 8 %. To je významná změna oproti rokům 2015 a 2016, kdy tento počet v důsledku teroristických útoků klesal. Mezi nejatraktivnější oblasti patří „město světla“ - Paříž, pohoří francouzských Alp a oblast Azurového pobřeží (The Local, 2018).

Graf 4.4 Nejnavštěvovanější země světa

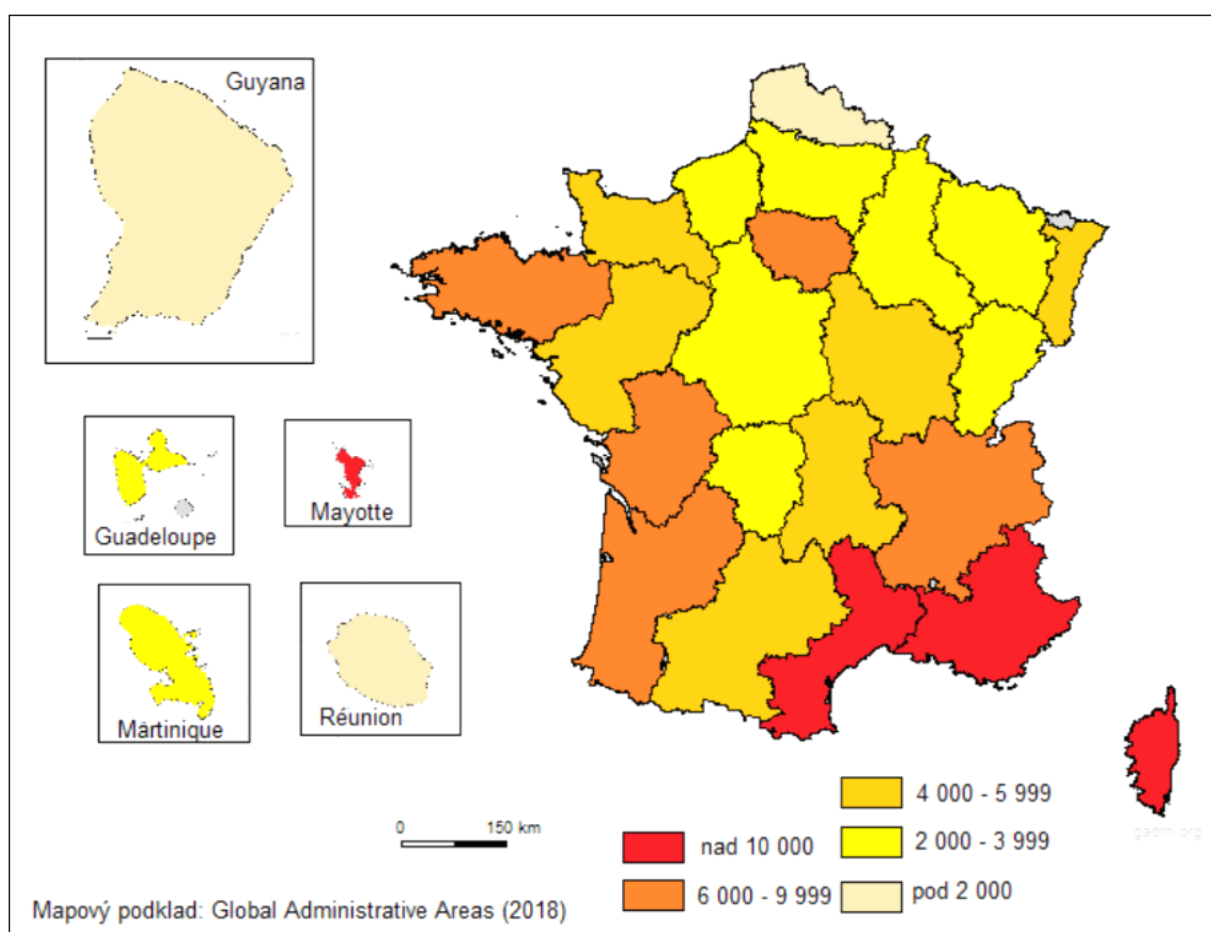

Zdroj: World Bank Group (2018), vlastní zpracování, 2018

V roce 2015 bylo v ubytovacích zařízeních stráveno přes 410 milionů nocí. Počet nocí strávených v hotelích v celé Francii zvýšil o 1,87 % a v kempech dokonce o 2,85 %. K růstu počtu strávených nocí ve všech typech ubytování přispělo hlavně francouzské obyvatelstvo (68 %), turisté ze zahraničí nečekaně tvořili pouze 30 % podíl všech strávených nocí. Francie má totiž v každém regionu jiný vzhled a Francouzi tak nepotřebují vyjíždět na dovolenou někam daleko. Moře, hory, přírodu i zámky a kulturu mají přímo pod nosem. Nejvyšší počet strávených nocí byl v roce 2015 zaznamenán v regionu Île-de-France (76 810 903), Provence-Alpes-Côte d'Azur (54 565 182) a Rhône-Alpes (48 670 969). Kromě regionu Rhône-Alpes zaznamenaly v roce 2016 regiony s nejvyšším počtem strávených nocí pokles oproti minulému roku.

Region Île-de-France je díky hlavnímu městu Paříž, považován za jedno z nejpřitažlivějších míst ve světě. V regionu se nachází 2 732 ubytovacích zařízení s počtem 395 539 míst ke spaní. Ani v jednom z těchto ukazatelů však nezískal prvenství. V rámci počtu zařízení je na 3. místě a v rámci počtu míst ke spaní až na 5. místě. Grafické znázornění počtu nocí strávených turisty v turistických zařízeních ve Francii na 1000 obyvatel v roce 2015 ukazuje obrázek 4.7.

Obrázek 4.7 Grafické znázornění počtu nocí strávených turisty v turistických zařízeních v regionech NUTS 2 ve Francii na 1 000 obyvatel (2015)

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky v příloze 1, 2018

Mezi další nejnavštěvovanější regiony patří Provence-Alpes-Côte d'Azur a Rhône-Alpes. Navštěvnost těchto dvou regionů se liší v závislosti na ročním období. Region Rhône-Alpes je navštěvovaný převážně v zimních a jarních měsících, protože jsou zde jedny z největších lyžařských středisek na světě. Tento region také nabízí největší počet ubytovacích zařízení (3 895) a 2. největší počet míst ke spaní (629 820) ve Francii. Region Provence-Alpes-Côte d'Azur je nejčastěji navštěvovaný v letním období, kdy lidé vyrážejí k moři a azurové pobřeží je pro dovolenou jako stvořené.

Tento region má také největší počet míst ke spaní (645 844) a druhý největší počet ubytovacích zařízení (3 433).

Naproti tomu nejméně nocí bylo stráveno v zámořských regionech, jelikož zde počet ubytovacích zařízení nízký a míst ke spaní není mnoho. V roce 2016 zaznamenal nejnižší počet strávených nocí jakožto i ubytovacích zařízení a míst ke spaní region Mayotte. Následován byl regionem Guyane, která měla ve všech třech ukazatelích druhý nejnižší počet. Zbylé zámořské regiony mají více než dvojnásobný počet ubytovacích zařízení i míst ke spaní než Guyane a počet strávených nocí v těchto zařízeních je více jak trojnásobný. Réunion měl k dispozici 79 ubytovacích zařízení, Martinique 58 zařízení a Guadeloupe 53 zařízení. U všech tří regionů se hranice počtu strávených nocí pohybovala nad 1,1 milionu. V tabulce 4.2 jsou uvedeny základní data ukazatelů turistického ruchu.

Tabulka 4.2 Počet ubytovacích zařízení, míst ke spaní a počet strávených nocí v regionech NUTS 2 ve Francii

Region	Ubytovací zařízení (2016)	Místa ke spaní (2016)	Počet stávených nocí (2015)
Île de France	2 732	395 539	76 810 903
Région Súd (PACA)	3 433	645 844	54 565 182
Rhône-Alpes	3 895	629 820	48 670 969
Languedoc-Roussillon	2 064	538 654	34 043 652
Aquitaine	2 233	526 756	32 260 364
Bretagne	1 882	374 026	21 901 101
Pays de la Loire	1 560	334 473	21 473 639
Midi-Pyrénées	2 070	293 391	17 128 594
Poitou-Charentes	1 046	227 928	14 268 078
Corse	775	154 104	9 753 654
Centre-Val de Loire	1 002	122 671	9 291 753
Alsace	747	83 322	9 013 107
Basse-Normandie	819	118 999	8 806 830
Nord - Pas-de-Calais	735	81 837	7 972 771
Bourgogne	839	88 295	6 764 871
Auvergne	1 057	126 371	6 584 062
Lorraine	631	77 903	6 545 642
Picardie	444	62 032	5 201 629
Haute-Normandie	422	51 310	4 964 619
Franche-Comté	496	67 096	3 972 457
Champagne-Ardenne	450	48 159	3 853 684
Limousin	484	61 972	2 519 659
Martinique	58	6 580	1 310 002
La Réunion	79	6 391	1 030 795
Guadeloupe	53	6 536	990 718
Guyane	32	3 148	354 152
Mayotte	9	488	81 422

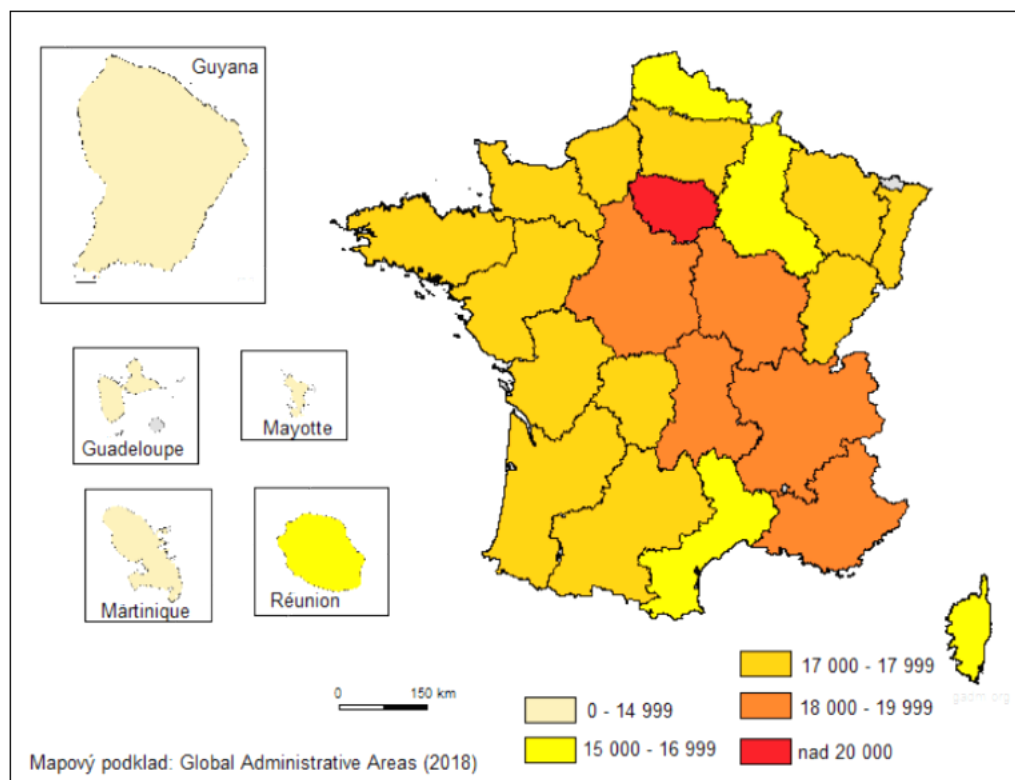
Zdroj: **Eurostat (2018)**, vlastní zpracování, 2018

h) Disponibilní důchod domácností

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) je důchod, který mohou domácnosti plně využít k nákupu zboží, tedy s ním disponují. Do značné míry tento ukazatel naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale žijících v jednotlivých oblastech. Získáme ho odečtením přímých daní od osobního důchodu. Je složen z části na spotřebu a úspor. Čistý disponibilní důchod v roce 2015 činil ve Francii 1 275 miliard euro, tedy 19 200 eur na obyvatele. V PPS založené na koncové spotřebě na obyvatele byla tato hodnota 18 200. Grafické znázornění disponibilního důchodu domácností v PPS na obyvatele v roce 2015 ukazuje obrázek 4.8.

Nejvyšší disponibilní příjem mají obyvatelé regionu Île-de-France, kteří disponují s důchodem 22 700 eur, v přepočtu na PPS je tato hodnota 21 600. Mezi regiony, kde výše ČDDD v PPS na obyvatele přesáhla 18 000, patří region Auvergne, Rhône-Alpes, Centre-Val de Loire, Bourgogne, Provence-Alpes-Côte d'Azur. Výše tohoto důchodu se tak blíží průměrnému důchodu ve Francii. Nejvyšší počet regionů se pohyboval v hranici 17 000-18 000. S nejnižším čistým disponibilním příjmem na obyvatele v PPS musely hospodařit domácnosti v zámořských regionech. Nejhuře na tom byl region Mayotte (5 900) a Guane (9 000). Naopak nejlépe ze všech zámořských regionů na tom byl region Réunion, který jako jediný přesáhl hranici 15 000. Z metropolitní Francie na tom byl nejhuře region Nord-Pas-de-Calais (15 600).

Obrázek 4.8 Grafické znázornění disponibilního důchodu v PPS na obyvatele v regionech NUTS 2 ve Francii (2015)

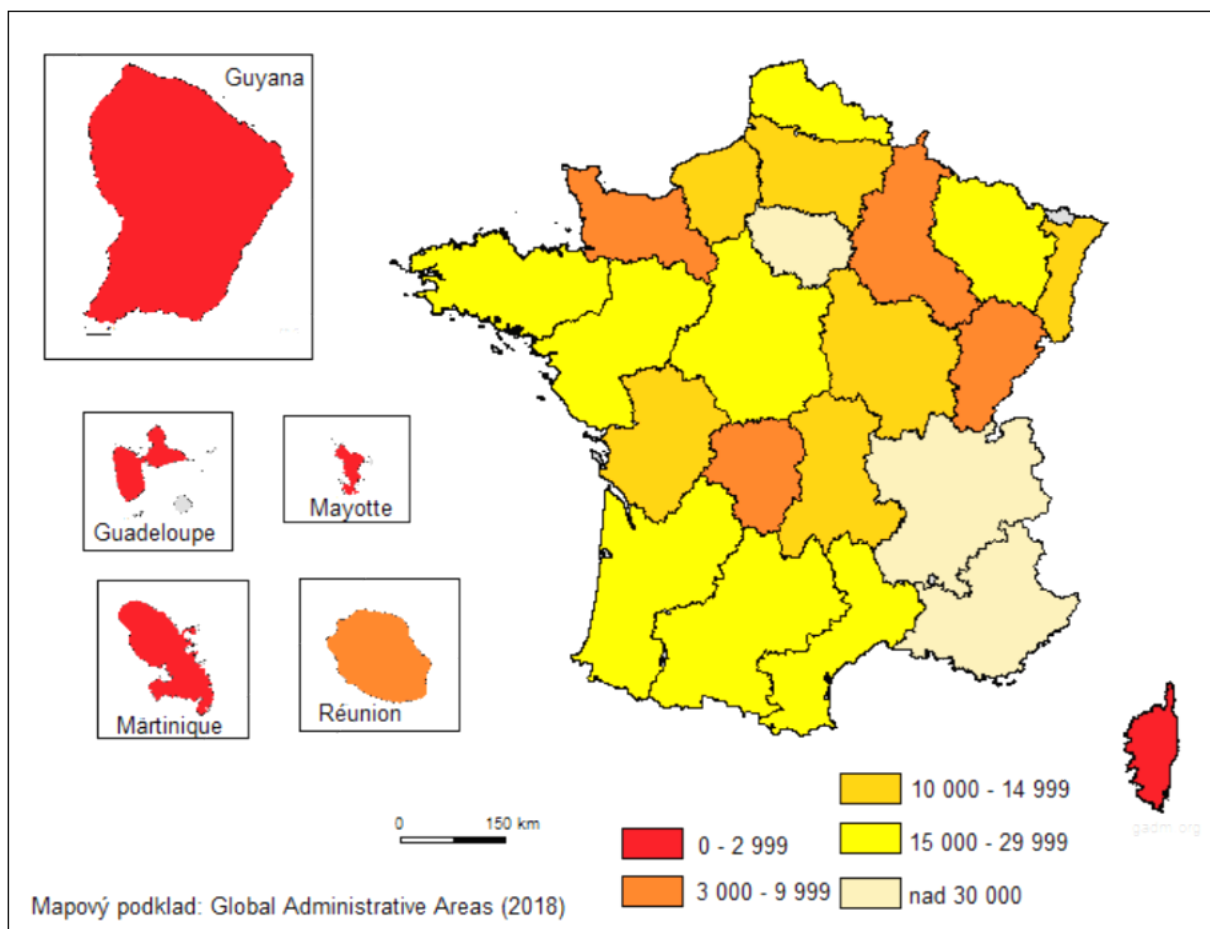

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

i) Zdravotnictví

O úrovni zdravotnictví v regionu vypovídá velké množství faktorů. Jedná se například o počet nemocnic, počet lékařů či počet nemocničních lůžek. V rámci této bakalářské práce byl vybrán ukazatel – počet nemocničních lůžek. Téměř ve všech francouzských krajích se tento počet snížil, výjimkou byl pouze region Réunion a Guyane, které zaznamenaly nárůst. Nejvyšší snížení zaznamenal region Alsace. Grafické znázornění počtu dostupných nemocničních lůžek v roce 2014 ukazuje obrázek 4.9. Nejvyšší počet lůžek na 100 000 obyvatel zaznamenal v roce 2014 region Limousin (842), Auvergne (743), Provence-Alpes-Côte d'Azur (721) a Bourgogne (705). Naopak nejnižší počet byl v regionu Pays de la Loire (546). Údaje pro zámořské regiony však nejsou dostupné, a proto se budeme zabývat pouze celkovým počtem lůžek v krajích, kde jsou tato data dostupná.

Obrázek 4.9 Grafické znázornění dostupného počtu nemocničních lůžek v regionech NUTS 2 ve Francii (2014)

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky v příloze 1, 2018

Mezi regiony s nejvyšším počtem lůžek patří Île-de-France (68 726), Rhône-Alpes (39 166) a Provence-Alpes-Côte d'Azur (36 014). Nejnižší počet lůžek je v regionu Guyane (927) a Mayotte (323). Dostupnost péče na úrovni regionů se však může lišit na nižších územních úrovních. Pro některé venkovské oblasti je pochopitelně lékařská péče méně dostupná než ve městech.

4.1.3 Souhrnný index regionálních disparit

Pro výpočet následujícího souhrnného indexu pomocí bodové metody byly vybrány sociální, ekonomické i demografické ukazatele. Souhrnný index regionální disparit umožňuje kompletní hodnocení jednotlivých regionů, ve kterých se vyskytují příznivé nebo nepříznivé podmínky pro další rozvoj. Pro tento index bylo vybráno 8 následujících ukazatelů:

- A. HDP v běžných cenách na obyvatele (EUR)
- B. Lidské zdroje ve vědě a technologii (%)
- C. Míra nezaměstnanosti (%)
- D. Míra zaměstnanosti žen ve věku 15-64 let (%)
- E. Očekávaná délka života (let)
- F. Podíl populace ve věku 30-34 let s vysokoškolským vzděláním (%)
- G. Hustota obyvatel (osob na km²)
- H. Počet turistických zařízení (počet)

Postup výpočtu a vzorec bodové metody a indexu změn je uveden v kapitole 4.1.1. Bodové ohodnocení jednotlivých ukazatelů je sečteno v rámci daného regionu do souhrnného indexu a toto teoretické rozmezí činí 0-8000 bodů. Souhrnný index bude vypočítán v letech 2014 a 2016 pro všechny regiony, kromě regionu Guyane a Mayotte, pro které nejsou některá data dostupná. Souhrnný index pro rok 2007 bude vypočten pouze pro regiony na pevninské části Francie, nebude tedy zahrnovat zámořské regiony a ostrov Korsika, z důvodu nedostatku dat. Základní tabulky s výsledky souhrnného indexu v letech 2007, 2014 a 2016 jsou uvedeny v příloze 2. Konečné výsledky souhrnných indexů a indexů změn předkládá tabulka 4.3.

Podle výsledného počtu bodů dosažených jednotlivými regiony jsou vymezeny **4 kategorie úrovně regionálních disparit** pro hodnocené regiony:

- velmi rozvinuté regiony (nad 6000 b),
- mírně rozvinuté regiony (5000-5999 b),
- méně rozvinuté regiony (4000-4999 b),
- zaostávající regiony (pod 4000 b).

Přehledné rozřazení regionů podle kategorií ve vybraných letech 2007, 2014 a 2016 předkládá tabulka 4.4.

Tabulka 4.3 Výsledky souhrnných indexů a indexů změn

Region	Souhrnný index			Index změn		
	2007	2014	2016	2007-2014	2007-2016	2014-2016
Île de France	7432	7316	7399	98,4	99,5	101,1
Champagne-Ardenne	4679	4331	4304	92,6	92,0	99,4
Picardie	4349	7288	4221	98,6	97,1	57,9
Haute-Normandie	4632	4467	4477	96,4	96,7	100,2
Centre-Val de Loire	5259	4854	4692	92,3	89,2	96,7
Basse-Normandie	5089	4829	4670	94,9	91,8	96,7
Bourgogne	4742	4768	4535	100,6	95,6	95,1
Nord - Pas-de-Calais	4743	4747	4630	100,1	97,6	97,5
Lorraine	4893	4575	4559	93,5	93,2	99,6
Alsace	5357	5055	5077	94,4	94,8	100,4
Franche-Comté	4697	4650	4999	99,0	106,4	107,5
Pays de la Loire	5452	5279	5354	96,8	98,2	101,4
Bretagne	5652	5564	5295	98,4	93,7	95,2
Poitou-Charentes	5034	4770	4883	94,8	97,0	102,4
Aquitaine	5391	5452	5173	101,1	96,0	94,9
Midi-Pyrénées	5549	5864	5668	105,7	102,2	96,7
Limousin	4634	4895	5221	105,6	112,7	106,7
Rhône-Alpes	6339	6248	6271	98,6	98,9	100,4
Auvergne	4857	5200	5268	107,1	108,5	101,3
Languedoc-Roussillon	5121	4843	4939	94,6	96,4	102,0
Région Súd (PACA)	5616	5833	5636	103,9	100,4	96,6
Corse	x	4167	5200	x	x	124,8
Guadeloupe	x	3789	3608	x	x	95,2
Martinique	x	4167	4096	x	x	98,3
La Réunion	x	3078	3089	x	x	100,4

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulek v příloze 2, 2018

V rámci hodnocení regionálních disparit byly použity ukazatele všech tří sfér regionální soudržnosti, tedy ukazatele sociální, ekonomické a územní. Záměrně byly vybrány ukazatele ze všech oblastí, aby byl poskytnut komplexní pohled na regionální disparity této země.

V rámci indexů změn souhrnného indexu sledujeme, jak velká nastala změna od počátku do konce sledovaného období, zda došlo ke zlepšení či zhoršení situace v rámci daného regionu.

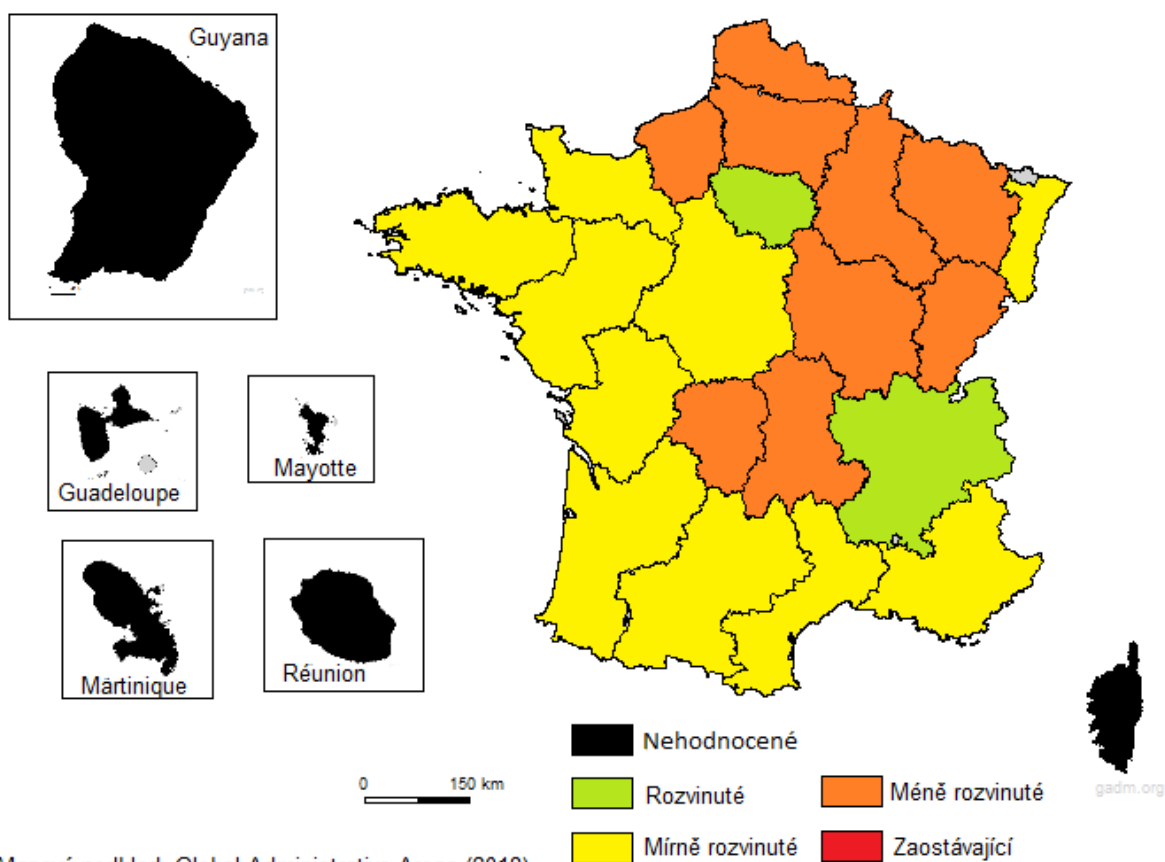
Tabulka 4.4 Francouzské regiony úrovně NUTS dle stanovených kategorií v letech 2007, 2014 a 2016

Kategorie	Region		
	2007	2014	2016
Velmi rozvinuté (nad 6000 b)	Île-de-France Rhône-Alpes	Île-de-France Picardie Rhône-Alpes	Île-de-France Rhône-Alpes
Mírně rozvinuté (5000-5999 b)	Bretagne PACA Midi-Pyrénées Pays de la Loire Aquitaine Alsace Centre-Val de Loire Languedoc-Roussillon Basse-Normandie Poitou-Charentes	Midi-Pyrénées PACA Bretagne Aquitaine Pays de la Loire Auvergne Alsace	Midi-Pyrénées PACA Pays de la Loire Bretagne Auvergne Limousin Corse Aquitaine Alsace
Méně rozvinuté (4000-4999 b)	Lorraine Auvergne Bourgogne Nord-Pas-de-Calais Franche-Comté Champagne-Ardenne Limousin Haute-Normandie Picardie	Limousin Centre-Val de Loire Languedoc-Roussillon Basse-Normandie Poitou-Charentes Bourgogne Nord-Pas-de-Calais Franche-Comté Lorraine Haute-Normandie Champagne-Ardenne Corse Martinique	Franche-Comté Languedoc-Roussillon Poitou-Charentes Centre-Val de Loire Basse-Normandie Nord-Pas-de-Calais Lorraine Bourgogne Haute-Normandie Champagne-Ardenne Picardie Martinique
Zaostávající (pod 4000 b)	Žádné	Guadeloupe La Réunion	Guadeloupe La Réunion

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulek v příloze 2, 2018

Jak můžeme vidět v tabulce 4.4, nejpříznivější hodnocení si po celé sledované období 2007-2016 udržely regiony Île-de-France a Rhône-Alpes. Ačkoliv byl v regionu Île-de-France zaznamenán za celé sledované období mírný pokles hodnot, udržel si prvenství ve všech srovnávaných letech a obhájil tak status hospodářského centra země. Region Rhône-Alpes si taktéž ve všech sledovaných letech udržel velmi příznivé hodnocení a právem tak obdržel hodnocení velmi rozvinutého regionu.

Obrázek 4.10 Grafické znázornění francouzských regionů NUTS 2 dle kategorií souhrnného indexu v roce 2007

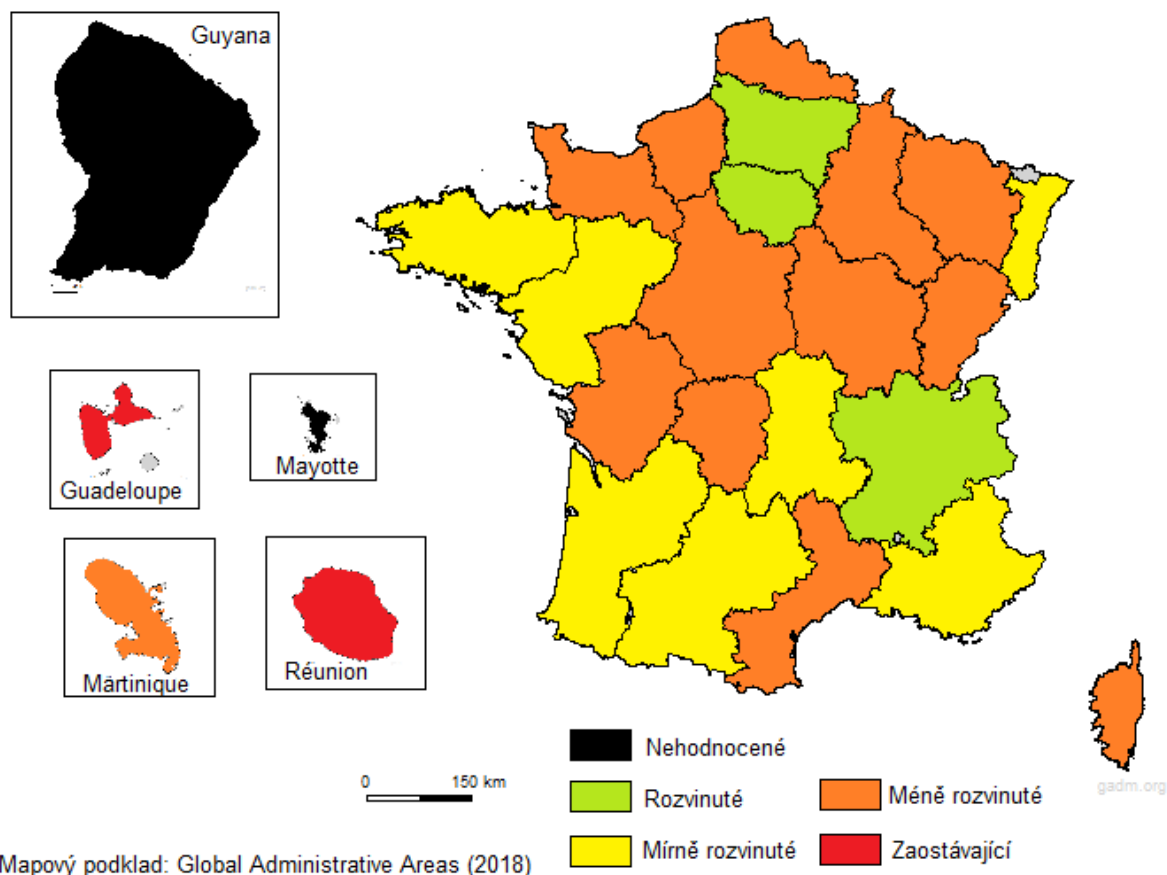
Mapový podklad: Global Administrative Areas (2018)

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 4.4, 2018

Netradiční změnu hodnot jsme za celé sledované období mohli pozorovat u regionu Picardie, který v roce 2007 zaznamenal nejhorší hodnoty ze všech sledovaných regionů. V roce 2014 se jeho situace natolik zlepšila, že skončil na druhém místě ze všech hodnocených regionů. Nicméně o dva roky později zaznamenal opět významný pokles. Největší problémy zaznamenává region v oblasti zalidnění a také dostupnosti turistických zařízení, kterých není mnoho. Naopak relativně stále negativní hodnocení si udržuje region Haute-Normandie. Ten si po celé sledované období udržel status méně rozvinutého regionu. Stejně jako u Picardie, jsou jeho nejhůře hodnocené

ukazatel v oblasti hustoty zalidnění a turismu. Jak můžeme vidět na obrázku 4.10, rozvinuté regiony najdeme spíše na západě, naopak ty méně rozvinuté jsou spíše na východě.

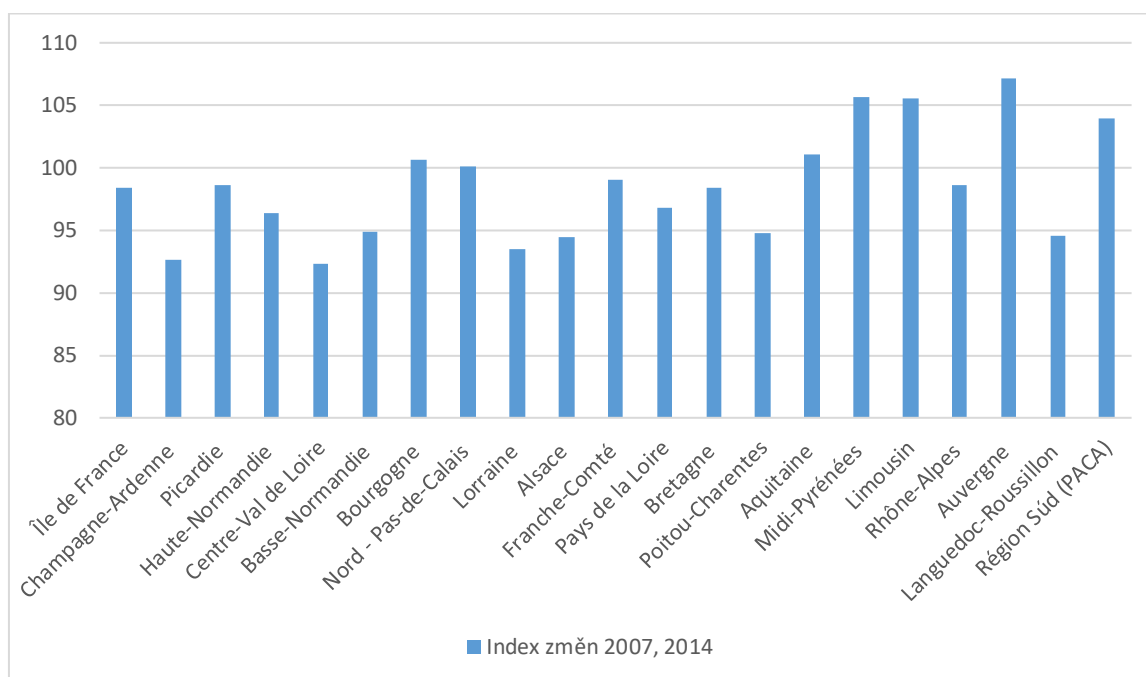
Obrázek 4.11 Grafické znázornění francouzských regionů NUTS 2 dle kategorií souhrnného indexu v roce 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 4.4, 2018

Nejhorších hodnot souhrnného indexu nabývaly zámořské regiony Francie. Guadeloupe a Réunion byly shledány jako zaostávající regiony a region Martinik patřil mezi méně rozvinuté. Nejvyšší hodnoty nabývaly všechny tři zámořské regiony v rámci ukazatelů očekávané délky života a zaměstnanosti žen. Úplně nejhoršího hodnocení dosahoval region Réunion, který zaostával hlavně v oblasti zalidnění a nízkého turismu. Problémem všech hodnocených zámořských regionů byla vysoká nezaměstnanost. Největší část tvořily v roce 2014 méně rozvinuté regiony, kterých bylo celkem třináct. Tento status méně rozvinutého regionu si po celé sledování udržel region Lorraine, Bourgogne, Nord-Pas-de-Calais, Franche-Comté, Champagne-Ardenne a Haute-Normandie.

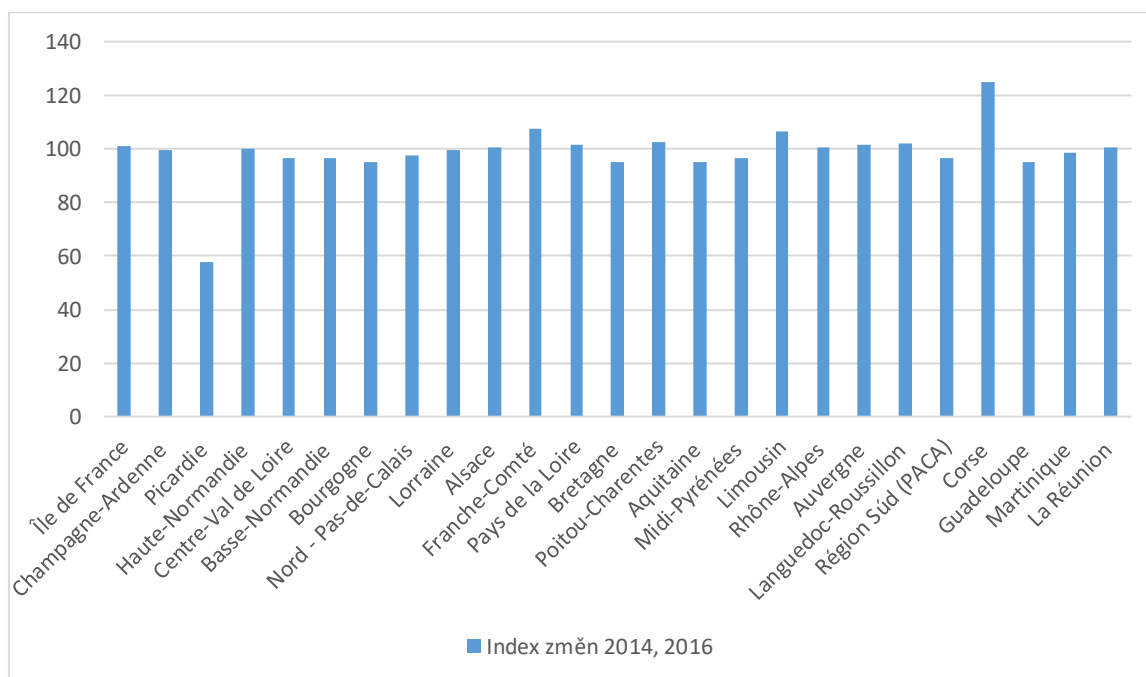
Graf 4.5 Index změn souhrnného indexu (2007–2014)

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky 4.6, 2018

Jak můžeme vidět v grafu 4.5, mezi regiony, které si za téměř celé sledované období nejvíce polepšily patří region Auvergne a Limousin. Ty se postupně rozvíjely až se dostaly do kategorie mírně rozvinutých regionů. Za období 2014–2016 si nejvíce polepšil region Korsika. Naopak největší propad zaznamenal region Picardie.

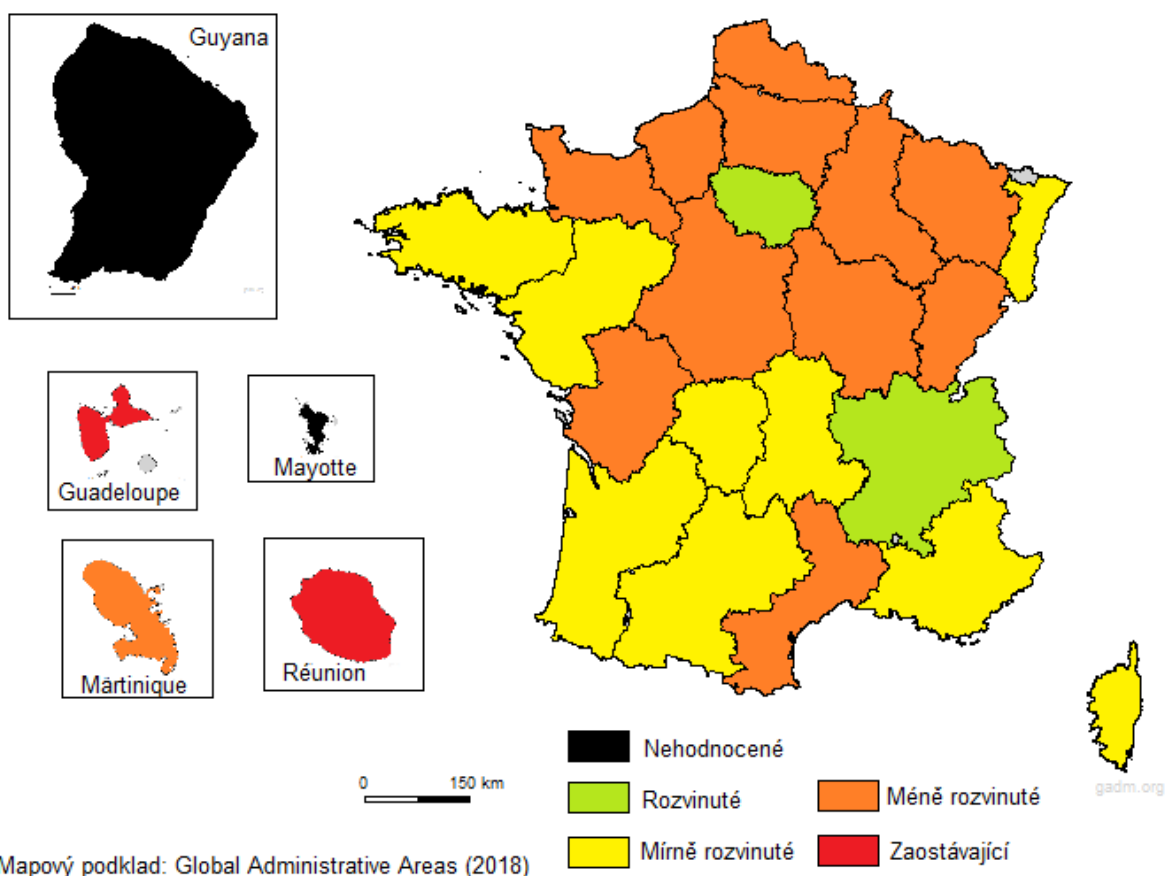
Graf 4.6 Index změn souhrnného indexu (2014–2016)

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky 4.6, 2018

Mezi regiony, které si drží status mírně rozvinutých, dlouhodobě patří region Midi-Pyrénées, Pays de la Loire, Provence-Alpes-Côte d'Azur a Bretagne. Ani jeden z těchto regionů však neobdržel v roce 2016 maximální hodnotu 1000 bodů. Této hranice dosáhl v tomto roce pouze region Île-de-France, Rhône-Alpes a Limousin. Region Île-de-France si udržuje prvenství v rámci ukazatele HDP na obyvatele, zaměstnanosti ve vědě a výzkumu, očekávané délky života, počtu vysokoškolsky vzdálaného obyvatelstva ve věku 30-34 let a hustoty zalidnění. Region Limousin obdržel prvenství hned ve dvou ukazatelích, a to v nízké nezaměstnanost a vysoké zaměstnanosti žen.

Obrázek 4.12 Grafické znázornění francouzských regionů NUTS 2 dle kategorií souhrnného indexu v roce 2016

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 4.4, 2018

V rámci zkoumané oblasti metropolitní Francie bez ostrova Korsika, byly pomocí maximální a minimální hodnoty **v roce 2007** zaznamenány největší disparity mezi regionem Île-de-France a Nord-Pas-de-Calais (ukazatel očekávané délky života a zaměstnanosti žen), mezi regionem Île-de-France a Limousin (ukazatel vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva a hustoty zalidnění), mezi regionem Île-de-France a Languedoc-Roussillon (ukazatel HDP na obyvatele), mezi regionem Île-de-France a Picardie (ukazatel zaměstnanosti ve vědě a výzkumu). Dále byly nalezeny disparity mezi regionem Rhône-Alpes a Champagne-Ardenne v oblasti turismu a mezi regionem Basse-Normandie a Nord-Pas-de-Calais v oblasti nezaměstnanosti.

V roce 2014 byly nalezeny největší disparity v rámci ukazatele HDP na obyvatele mezi regionem Île-de-France a Picardie s Languedoc-Roussillon. V rámci ukazatele zaměstnanosti ve vědě a výzkumu byly nalezeny největší disparity mezi regionem Île-de-France a Picardie. Disparity se také projevovaly v rámci ukazatele očekávané délky života (region Île-de-France a Nord-Pas-de-Calais), vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva (Haute-Normandie a Midi-Pyrénées) a nezaměstnanosti (Nord-Pas-de-Calais a Auvergne-Rhône-Alpes). Mezi regionem Champagne-Ardenne, Bourgogne, Auvergne a Île-de-France byly největší disparity v oblasti hustoty zalidnění. V rámci ukazatelů turismu byly také rozdíly mezi regionem Haute-Normandie a Rhône-Alpes. Také v ukazateli zaměstnanosti žen můžeme najít rozdíly mezi regiony Nord-Pas-de-Calais, Bretagne a Limousin.

Pomocí maximální a minimální hodnoty byly **v roce 2016** u vybraných ukazatelů zaznamenány tyto disparity. Nejvyšší disparita v rámci ukazatele HDP na obyvatele, zaměstnanosti ve vědě a výzkumu, očekávané délky života, hustoty zalidnění i vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva ve věku 30-34 let, byla nalezena mezi regionem Île-de-France a Guyane. V rámci ukazatele nezaměstnanosti byla největší disparita nalezena mezi regiony Limousin a Guadeloupe. Největší disparita u ukazatele počtu turistických zařízení byla nalezena mezi regionem Rhône-Alpes a Guyane. Nakonec u ukazatele zaměstnanosti žen byla vyhodnocena největší disparity mezi regionem Limousin a Guadeloupe.

Hlavní regionální disparity se objevují nejen mezi metropolitní Francií a zámořskými oblastmi, ale také mezi regionem hlavním města Paříž a všemi ostatními regiony. Nejmenší disparity nacházíme mezi regionem Île-de-France a Rhône-Alpes.

4.2 Regionální politika ve Francii

Předchůdce francouzské regionální politiky můžeme nalézt již v 50. letech minulého století, kdy se problémem stala koncentrace veškerých zdrojů v hlavním městě Paříž. Z důvodu neefektivní spolupráce velkého množství ministerstev v rámci systému regionální pomoci, byla v roce 1963 vytvořena meziministerská „Delegace pro územní plánování a regionální atraktivitu, tzv. DATAR (La Délégation interministérielle à l'aménagement du territoire et à l'attractivité régionale). V roce 2013 oslavil DATAR 50 let své činnosti v oblasti územního plánování. Mezi hlavní cíle této Delegace patřila koordinace těchto ministerstev a vyrovnaní regionálních rozdílů oproti Paříži. V roce 2009 změnil DATAR své jméno na „mezirezortní delegaci pro regionální plánování a regionální přitažlivost“. DATAR zkoumá, analyzuje a předvídá vývoj společnosti i území a formuluje návrhy inovačních veřejných politik (Ministère de la cohésion des territoires, 2014).

Nastavení a fungování územního plánování ve Francii ovlivnily dotace do průmyslu a podnikání, protože se předpokládalo, že bude průmysl následován terciární sférou. Na začátku byly stanoveny první problematické oblasti a byly jim poskytnuty dotace na vytvořené pracovní místo. Ačkoliv se regionální politika původně soustředila na osm velkých regionálních center, již v 70. letech byla tato strategie přehodnocena a do středu zájmů se dostaly středně velká města. Politika poskytovala dotace nejen na nová pracovní místa, ale i na kulturu a vzdělání. Podpora zemědělců a venkova přišla s vlnou decentralizace v 80. letech minulého století.

Regionální politiku ve Francii skvěle vystihují 3 pojmy: decentralizace, složitost a rovnost. Již od 80. let minulého století praktikuje Francie decentralizaci a územní plánování je tak přeneseno na nižší správní a administrativní složky systému. Na druhou stranu si stát stále snaží udržovat dohled nad všemi oblastmi. I přes snahu zmodernizovat a zjednodušit regionální politiku ve Francii, zůstává stále obrovské množství aktérů, kteří jsou do ní nějak zapojeni. Tato složitost a nakupení vrstev regionální politiky, značně znesnadňuje její efektivní vykonávání. Všechny struktury v regionech jsou vytvářeny podobným způsobem, a kromě malých místních specifík téměř neexistují odlišné přístupy. Tento princip rovnosti, sice podporuje znalost problému daného území, avšak na úkor originality. Pokud by tento princip neexistoval, mohly by být regiony, které by přišly s efektivnějším řešením, zvýhodněny oproti regionům ostatním. Princip partnerství, který spočívá v decentralizované správě

regionální politiky, není kompletně naplněn, z důvodu vysoké kontroly regionů a socio-profesních aktérů státem (Werner, 2006).

Pod záštitou kohézní politiky EU spravuje Francie v tomto programovém období (2014-2020) celkem **41 operačních programů**. Na toto období jí bylo z celkové finanční podpory kohézní politiky EU přiděleno okolo **15,9 miliard EUR**. Z ERDF a ESF bude financováno 27 programů, z EFRR bude financováno 7 programů a zbylých 7 programů zaštití pouze fond ESF. Reálný podíl financí pro fond ESF, bude stanoven dle specifických výzev, které řeší, minimálně to však bude 6 miliard EUR. Největší částku z finanční podpory pro Francii obdrží rozvinutější regiony (6,35 mld. EUR), následovány přechodnými regiony (4,25 mld. EUR) a méně rozvinutými regiony (3,44 mld. EUR). Zvláštní podpora půjde také pro nejvzdálenější regiony (443,3 mil. EUR). Zbytek podpory se rozdělí pro evropskou územní spolupráci (1,09 mld. EUR) a iniciativu pro zaměstnanost mládeže (310 mil. EUR). V tabulce 4.5 je uvedeno, jak jsou francouzské regiony rozděleny dle rozvinutosti regionu (European Commission, 2014).

Tabulka 4.5: Rozdělení francouzských regionů dle klasifikace pro rozdělení podpory z fondů EU

Rozvinutější regiony	Přechodné regiony	Méně rozvinuté regiony
HDP na obyvatele nad 90 % průměru EU	HDP na obyvatele 75 % - 90 % průměru EU	HDP na obyvatele pod 75 % průměru EU
Haute-Normandie Île-de-France Champagne-Ardenne Alsace Bretagne Pays de la Loire Centre-Val de Loire Bourgogne Rhône-Alpes Aquitaine Midi-Pyrénées Provence-Alpes-Côte d'Azur	Nord-Pas-de-Calais Picardie Basse-Normandie Lorraine Franche-Comté Poitou-Charentes Limousin Auvergne Languedoc-Roussillon Korsica	Guadeloupe Martinique Guyane Réunion Mayotte

Zdroj: European Commission (2014), CGET (2018), vlastní zpracování 2018

Francouzská regionální politika je zaměřena převážně na rozvoj venkova, z důvodu velké roztráštěnosti osídlení a správy (cca 36 000 obcí s průměrně 1 500 obyvateli). Snaží se opustit tradiční národní přístupy regionálního rozvoje a přiblížit se tak přístupům v EU. Sektorové plánování je od toho územního značně odlišeno. Územní plánování mají na starost obce a sektorové plánování zase stát, regiony a

departementy. Pro regionální politiku je charakteristický přesah kompetencí jednotlivých stupňů správy, což vede ke složitým vzájemným vztahům (ISAP, 2011).

Regionální politika ve Francii zaznamenala za svých téměř 60 let existence velký posun. Přejít od centralizace a několik velkých reforem ve jménu decentralizace pomohl z Francie udělat konkurence schopný celek. Poslední teritoriální reforma s cílem modernizace a posílení Francie pomáhá vyjasnit a zjednodušit územní organizaci, která se dle výroku minulého prezidenta stala zastaralou s nahromaděnými vrstvami. Nyní by měl každý vědět, kdo má na starost rozhodování, financování a kdo využívá, jaké prostředky (Gouvernement.fr, 2018).

5 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo charakterizovat a zhodnotit regionální disparity a regionální politiku ve Francii. Ke srovnání a zhodnocení regionálních disparit nám posloužily ekonomické, sociální a územní indikátory, které byly použity v souhrnném indexu. Na základě tohoto souhrnného indexu byly vymezeny regiony úrovně NUTS 2, které vykazovaly největší regionální disparity.

První část této práce se věnovala teoretickému vymezení regionálních disparit. Byl zde vymezen pojem region, disparita a regionální disparita, dále byl popsán jejich vznik a klasifikace. Podívali jsme se na chápání regionálních disparit v kontextu soudržnosti EU, na jejich hodnocení a měření v podmínkách EU, také byly uvedeny základní ukazatele. Zaměřili jsme se na regionální politiku na národní a evropské úrovni, její vymezení a vývoj před i v rámci sedmi programovacích období.

V navazující kapitole byla poskytnuta socioekonomická analýza Francie, kde byl popsán například politický systém, obyvatelstvo, trh práce či dopravní infrastruktura. Popsána byla také regionální struktura Francie a její administrativně-správní členění. Tato kapitola také předkládá základní charakteristiku nových francouzských regionů na úrovni NUTS 1, které vznikly v roce 2016 v rámci reformy za vlády minulého francouzského prezidenta François Hollande. V praktické části této práce jsme se podívali na regionální disparity z hlediska vybraných ukazatelů a byl vypočten a zhodnocen souhrnný index těchto disparit. Dále byla zhodnocena regionální politika ve Francii.

Francie je vysoce ekonomicky rozvinutá země s vysokou úrovní zemědělství, kvalitní dopravní infrastrukturou a nespočtem turistů. Ve všech typech ukazatelů (sociální, ekonomické i územní), se region nebo Francie jako celek dostává na první příčky, ve srovnání s ostatními zeměmi EU, občas i ve světě. Francie si drží první místo v rámci návštěvnosti, a i přes mírný pokles po roce 2015 v důsledku teroristických útoků, opět zaznamenává růst tohoto počtu návštěvníků. Země má rozvinutou dopravní infrastrukturu s největší délkou silnic v Evropské unii a také délka železnic se řadí k nejdelším v EU. Ve Francii je nejdelší podmořský tunel na světě a země zaujímá významnou polohu pro leteckou dopravu.

Regionální politika Francie je charakteristická svou komplexností, velkými množstvími aktérů z důvodu praktikování decentralizace a v současné době také velkým

množstvím reforem, o které se snaží současný francouzský prezident Emmanuel Macron. V rámci souhrnného indexu můžeme vidět, že je ve Francii několik regionů, které jsou vyhodnoceny velice nepříznivě nebo méně příznivě. Nejsnáze ovlivnitelná je ekonomická situace, a proto i disparity ekonomických ukazatelů. Hledání příčin a východisek ostatních disparit je velmi náročné. I tak se zdá, že je možné se pokusit situaci zlepšit v rámci finančních prostředků, které snižují především negativní disparity. Mezi nejvíce disparitní regiony řadíme hlavně zámořské regiony, které mají téměř ve všech ukazatelích viditelně nižší úroveň oproti metropolitní Francii. Příkladem buď míra nezaměstnanosti, která se v roce 2017 pohybovala mezi 17-26 % ve srovnání s metropolitní Francii, kde byla tato míra téměř poloviční. Nejpříznivěji je naopak hodnocen region Île-de-France a Rhône-Alpes. Region Île-de-France dominoval téměř ve všech vybraných oblastech a právem tak drží statut hospodářského centra země.

Seznam použité literatury

Knihy

1. CABADA, Ladislav et al. *Evropa regionů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 223 s. ISBN 978-80-7380-2.
2. FOJTÍKOVÁ, Lenka a kol. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*, vol. 27. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014, s. 60-82. ISBN 978-80-248-3333-0.
3. JÁČ, Ivan et al. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional publishing, 2010. 206 s. ISBN 978-80-7431-038-6.
4. KUTSCHERAUER, A. a kol. *Regionální disparity: Disparity v regionálním rozvoji země, jejich pojetí, identifikace a hodnocení*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava Ekonomická fakulta, 2010. 246 s. ISBN 978-80-248-2335-5.
5. SKOKAN, Karel. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České Republiky do Evropské Unie*. 1. vyd. Ostrava: Repronis Ostrava, 2003. 114 s. ISBN 80-7329-023-5.
6. STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-8-7367-588-2.
7. WOKOUN, R., J. MALINOVSKÝ, M. DAMBORSKÝ a J. BLAŽEK. *Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
8. WOKOUN, R., P. MATES a J. KADEŘÁBKOVÁ et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9.
9. VARADZIN, František et al. *Regiony a vnější ekonomické vztahy*. Ostrava: VŠB-TUO, OFTIS Ostrava, 2005. ISBN 80-248-0968-0.
10. KUTSCHERAUER, A, ŠOTKOVSKÝ, I., ADAMOVSKÝ, J., IVAN, I. *Socioekonomická geografie a regionální rozvoj: regionální analýzy v přístupech socioekonomické geografie k regionálnímu rozvoji*. VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2013, ISBN 978-80-248-3287-6.
11. MELECKÝ, Lukáš a STANÍČKOVÁ, Michaela. *Soudržnost a konkurenceschopnost vybraných zemí a regionů Evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2015. ISBN 978-80-248-3838-0.

12. PASQUIER, Romain. *Regional Governance and Power in France: The Dynamics of Political Space*. Basingstoke: Palgrave Macmillan UK, 2015. 227 s. ISBN 978-1-137-48446-8.

Elektronické publikace

13. EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion Policy and France* [online]. 2014. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/information/cohesion-policy-achievement-and-future-investment/factsheet/france_en.pdf.
14. EUROPEAN COMMISSION. *Statistical Factsheet France* [online]. 2018a. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/statistics/factsheets/pdf/fr_en.pdf.
15. LEMOYNE, Jean-Baptiste. *Foregin Trade: 2017 Results* [online]. February 7th 2018. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.tresor.economie.gouv.fr/Articles/d7275d97-47b7-4bbf-bf5f-e602aface8bd/files/a9fc364f-8e6a-4c65-bbc9-f0cda8ebc15a>.
16. DIRECTION GÉNÉRALE DES COLLECTIVITÉS LOCALES. *Les Collectivités Locales en chiffres* [online]. 2016. ISBN 978-2-11-18893-2. Dostupné z: https://www.collectivites-locales.gouv.fr/files/files/publication_globale%2834%29.pdf.
17. OECD. *Environmental performance reviews France 2016*. [online]. 2016 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/environment/country-reviews/Highlights%20France%20ENGLISH%20WEB.pdf>.
18. IEA. *France-Energy System Overview* [online]. 2017 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.iea.org/media/countries/France.pdf>.
19. UNITED NATION, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. *International Migration Report 2017: Highlights*. 2017. ISBN 978-92-1-151554-1 Dostupné z: http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017_Highlights.pdf.

20. VERNER, Pavel. *Implementace regionální politiky ve Francii*. Brno, 2006. 38 s. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita. Fakulta sociálních studií. Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/j1ibg/BP_Verner_102956_EVS_Francie.pdf.

Internetové zdroje

21. EUROSTAT. Web. NUTS – Nomenclature of territorial units for statistic. [ec.europa.eu](http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background) [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background>.
22. EUROSTAT. Data. Database. [ec.europa.eu](http://ec.europa.eu/eurostat/data/database) [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
23. INSEE. Statistics. [www.insee.fr](https://www.insee.fr/en/statistiques) [online]. 2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.insee.fr/en/statistiques>.
24. INED. Demografic fact sheets. [www.ined.fr](https://www.ined.fr/en/everything_about_population/demographic-facts-sheets/focus-on/) [online]. ©2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: https://www.ined.fr/en/everything_about_population/demographic-facts-sheets/focus-on/.
25. STATISTA. Statistics. [www.statista.com](https://www.statista.com/search/?q=france) [online]. ©2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.statista.com/search/?q=france>.
26. EVROPSKÝ PARLAMENT. Fakta a čísla o Evropské unii. [www.europarl.europa.eu](http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/99/spolecna-klasifikace-uzemnich-statistickych-jednotek) [online]. 11-2017 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/99/spolecna-klasifikace-uzemnich-statistickych-jednotek>.
27. EVROPSKÝ PARLAMENT. Poslanci EP. Francie. [www.europarl.europa.eu](http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/search.html?country=FR) [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/search.html?country=FR>.
28. EVROPSKÁ KOMISE. Regionální politika. Financování. [ec.europa.eu](http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/) [online]. 2018a [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/.
29. EVROPSKÁ KOMISE. Regionální politika. Historie politiky. [ec.europa.eu](http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/history/) [online]. 2018b [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/history/.

30. EVROPSKÁ KOMISE. Zaměstnanost žen v EU na rekordní úrovni, rozdíl mezi platy mužů a žen zůstává velký, to vyplývá z nové zprávy o rovnosti mezi muži a ženami. *ec.europa.eu* [online]. Poslední aktualizace 13/07/2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/czech-republic/news/170308_zprava_o_rovnosti_muzu_zen_cs.
31. EUROPEAN COMMISSION. The European Semester. Europe 2020 strategy. *ec.europa.eu* [online]. 2018b [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en.
32. GAREP. Metodická podpora regionálního rozvoje. Nástroje regionální politiky. *www.regionalnirozvoj.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/nastroje-regionalni-politiky.html>.
33. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. Základní data o EU. *www.euroskop.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9021/sekce/zakladni-data-o-eu/>.
34. VLÁDA ČR. Informace k vystoupení Velké Británie z EU a reformě EU. *www.vlada.cz* [online]. 29.1.2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/informace-k-vystoupeni-velke-britanie-z-eu-146317/>.
35. CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (CIA). The World Factbook. France. *www.cia.gov* [online]. Page last updated on july 05,2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fr.html>.
36. ATOUT FRANCE. French Regions. *ee.france.fr* [online]. ©2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://ee.france.fr/en/french-regions>.
37. MÉTROPOLE TPM. Les 22 métropoles françaises au 1er janvier 2018. *metropoletpm.fr* [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://metropoletpm.fr/file/22-metropoles-francaises-1er-janvier-2018>.
38. ZENKNER, Petr. Francie. In: *www.euroskop.cz* [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/530/sekce/francie/>.

39. WORLD POPULATION REVIEW. Population of Cities in France (2018). *worldpopulationreview.com* [online]. ©2018 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://worldpopulationreview.com/countries/france-population/cities/http://worldpopulationreview.com/countries/france-population/cities/>.
40. GDI. Menšinové jazyky Francie. *jazyky.studium.práce* [online]. 12.8.2011 [cit. 2018-07-11]. ISSN 1801-688X. Dostupné z: <http://www.jazyky.com/mensinove-jazyky-francie/>.
41. GOUVERNMENT.FR. Welcome to France. Symbols *www.gouvernement.fr* [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.gouvernement.fr/en/symbols-of-the-french-republic>.
42. GOUVERNMENT.FR. Labour Law reform. *www.gouvernement.fr* [online]. 2017 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.gouvernement.fr/en/labour-law-reform>.
43. GOUVERNMENT.FR A territorial reform to modernise and strengthen France. In: *www.gouvernement.fr* [online]. 3 June 2014 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.gouvernement.fr/en/a-territorial-reform-to-modernise-and-strengthen-france>.
44. GOUVERNMENT.FR. Territorial reform. In: *www.gouvernement.fr* [online]. 21 November 2014 [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <https://www.gouvernement.fr/en/territorial-reform>.
45. PENÍZE.CZ. Francouzský frank, FRF. *Peníze.cz* [online]. © 2000-2018 [cit. 2018-07-11]. ISSN 1213-2217. Dostupné z: <https://www.penize.cz/kurzy-men/35595-francouzsky-frank>.
46. SÉNAT. Senators. *www.senat.fr* [online]. 12 juillet 2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.senat.fr/lng/en/senators.html>.
47. CGET. Europe en France. 2014-2020 European funds. *en.europe-en-france.gouv.fr* [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: <http://en.europe-en-france.gouv.fr/Europe-gets-involved/2014-2020-European-funds>.
48. ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. ISAP. Databáze Cesta do Evropské unie. *isap.vlada.cz* [online]. 2011 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/dul/cesty.nsf/7f723857997b924bc1257926004bd509/2ecc476a8bbb92e7802566d7005654a7?OpenDocument>.

49. MINISTÈRE DE LA COHÉSION DES TERRITOIRES. La DATAR: 50 ans au service de l'aménagement du territoire. In: *www.cohesion-territoire.gouv.fr* [online]. 14 février 2013. Mis à jour le 16 avril 2014 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://www.cohesion-territoires.gouv.fr/la-datar-50-ans-au-service-de-l-amenagement-du-territoire>.
50. WORLD BANK GROUP. Data. Indikators. *data.worldbank.org* [online]. © 2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL?end=2016&locations=FR&start=1995&view=chart&year_low_desc=true.
51. THE LOCAL. 89 million tourists: Why France is still the most visited country on earth. In: *www.thelocal.fr* [online]. 18 January 2018 17:24 CET +01:00 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.thelocal.fr/20180118/france-retains-crown-as-most-visited-country-on-earth>.
52. FRANCE-PUB.COM. The 13 regions of France. *www.france-pub.org* [online]. © 2000-2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.france-pub.com/list-regions.php>.
53. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Francie životní a pracovní podmínky. *portal.mpsv.cz* [online]. 4.4.2014. Poslední aktualizace: 3.7.2018. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/eures/podminky/francie/#o12>.
54. INTERNAL LABOUR ORGANIZATION. ILOSTAT. Statutory nominal gross monthly minimum wage. *www.ilo.org* [online]. © 1998-2018. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: http://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page27.jspx?indicator=EAR_4MMN_CUR_NB&subject=EAR&datasetCode=A&collectionCode=YI&_adf.ctrl-state=3svo7u62j_45&_afLoop=434352088365468&_afrWindowMode=0&_afrWindowId=null#!%40%40%3Findicator%3DEAR_4MMN_CUR_NB%26_afrWindowId%3Dnull%26subject%3DEAR%26_afrLoop%3D434352088365468%26datasetCode%3DA%26collectionCode%3DYI%26_afrWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3D12bnlw cabm_4.

55. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Zámorská území Francie *www.mzv.cz* [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/paris/cz/konzularni_informace/podminky_pro_vstup_do_zeme/zamorske_departementy_a_zamorska_uzemi/index.html.
56. REGIONAL COUNCIL OF ÎLE-DE-FRANCE. Welcome to Paris region. *parisregion.eu* [online]. © 2017 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://parisregion.eu/discover.html>.
57. COMITÉ RÉGIONAL DU TOURISME DE BRETAGNE. Get to know Brittany. *www.brittanytourism.com*. [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://www.brittanytourism.com/get-to-know-brittany>.
58. RÉGION BOURGOGNE-FRANCHE-COMTÉ. Carte d'identité. *www.bourgognefranchecomte.fr* [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.bourgognefranchecomte.fr/Carre-d-identite,1094>.
59. CONSEIL RÉGIONAL HAUTS-DE-FRANCE. Carte d'identité. *www.hautsdefrance.fr* [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.hautsdefrance.fr/categorie/carte-identite/>.
60. CONSEIL RÉGIONAL OCCITANIE. The region. *www.laregion.fr* [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.laregion.fr/-The-region-31410->.
61. COMITÉ RÉGIONAL DE TOURISME PROVENCE-ALPES-CÔTE D'AZUR. Best of Provence-Alpes-Côte d'Azur. *tourismepaca.fr* [online]. © 2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://tourismepaca.fr/en/>
62. CONSEIL RÉGIONAL DE LA GUADELOUPE. Guadeloupe, a land of history. *www.regionguadeloupe.fr* [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: https://www.regionguadeloupe.fr/guadeloupe-regional-council/guadeloupe-a-land-of-history/#_.
63. COMITÉ DU TOURISME DE LA RÉUNION. Practical. *en.reunion.fr* [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://en.reunion.fr/practical>
64. COMITÉ MARTINICAIS DU TOURISME. La Martinique. Overview. *us.martinique.org* [online]. Copyright © 2013 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://us.martinique.org/overview>.
65. COMITÉ DU TOURISME DE MAYOTTE. L'île an lagon. *www.mayotte-tourisme.com* [online]. © 2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.mayotte-tourisme.com/>.

66. OECD, Long-term interest rates (indicator). *data.oecd.org* [online]. © 2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/interest/long-term-interest-rates.htm>.
67. DATA. Western Europe Population. *www.worldometers.info* [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://www.worldometers.info/world-population/western-europe-population/>.
68. OM SOLUTIONS. Francie plánuje do roku 2025 uzavřít až 17 jaderných reaktorů. *o.energetice.cz* [online]. 11. července 2017 08:54 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://oenergetice.cz/rychle-zpravy/francie-planuje-do-roku-2025-uzavrit-az-17-jadernych-reaktoru/>.
69. RAWLE, Emma. Discover France's new regions and capitals. In: *completefrance.com* [online]. 05 July 2016. Updated 08 November 2016. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://www.completefrance.com/home/discover-france-s-new-regions-and-capitals-1-4604961>.
70. Barbière, Cécile. French territorial reform: bigger regions, greater EU influence. In: *www.euractiv.com* [online]. 4.6.2014. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/regional-policy/news/french-territorial-reform-bigger-regions-greater-eu-influence/>.
71. EUROTUNNEL LE SHUTTLE. The Channel Tunnel – interesting facts. *www.eurotunnel.com* [online]. © 2018. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.eurotunnel.com/uk/build/>.
72. THE FRENCH MARITIME CLUSTER. Maritime Transport and Shipping Services. *www.cluster-maritime.fr* [online]. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <http://www.cluster-maritime.fr/en/maritime-economy/15/maritime-transport-and-shipping-services>.
73. SANTANDER TRADE PORTAL. French Foreign Trade. *en.portal.santandertrade.com* [online]. last update 2018. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://en.portal.santandertrade.com/analyse-markets/france/foreign-trade-in-figures>.
74. ČESKÁ TELEVIZE. Francouzský návrh reformy zákoníku práce je podle odborů zklamáním. In: *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. Aktualizováno 31.8.2017. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2226565-francouzsky-navrh-reformy-zakoniku-prace-je-podle-odboru-zklamanim>.

75. DIRECTION DE L'INFORMATION LÉGALE ET ADMINISTRATIVE. Salaire minimum de croissance (SMIC). *www.service-public.fr* [online]. Vérifié le 22 juin 2018. [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F2300>.

Právní předpisy

76. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS) ve znění M10. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02003R1059-20180118>

Seznam zkratek

ATOOUT FRANCE	France tourism development agency Francouzská agentura pro podporu cestovního ruchu
CF	Cohesion Fund Kohézní fond neboli Fond soudržnosti
CGET	Commissariat général à l'égalité des territoires Generální komise pro územní rovnost
CIA	Central Intelligence Agency Ústřední zpravodajská služba v USA
DOM	Département d'outre-mer Zámořské departmenty
ROM	Région d'outre-mer Zámořské regiony
DROM DOM-ROM	Département et région d'outre-mer Zámořské departmenty a regiony
COM	Collectivités d'outre mer Zámořská společenství
TOM	Territoires d'outre mer Zámořská území
CTOM	Collectivités et territoires d'outre mer Zámořská společenství a zámořská území
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development Evropská banka pro obnovu a rozvoj
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
ESI fondy	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	European Union Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropské unie
FRF	Frank
GaREP	Společnost pro regionální ekonomické poradenství
HDP	Hrubý domácí produkt
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
ILO	International Labour Organization Mezinárodní organizace práce
INED	Institut national d'études démographiques Francouzský národní ústav pro demografická studia

ISAP	Informační systém pro implementaci práva EU
INSEE	Institut national de la statistique et des études économiques Francouzský národní institut pro statistiku a ekonomické studie
MMF	Mezinárodní měnový fond
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NATO	North Atlantic Treaty Organization Severoatlantická aliance
NUTS	Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques Nomenklatura územních statistických jednotek
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OECD	Organisation for Economic Co-Operation and Development Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PACA	Provence-Alpes-Côte d'Azur
Interreg	Program meziregionální spolupráce
UN OSN	United Nations Organizace spojených národů
WB	World Bank Světová banka
WHO	World Health Organization Světová zdravotnická organizace
WTO	World Trade Organization Světová obchodní organizace
Z.E.A.T	Zone d'études et d'aménagement du territoire Zóny pro výzkum a územní plánování

Seznam grafů, obrázku a tabulek

Obrázky

Obrázek 3.1 Původní a současná mapa francouzských regionů	41
Obrázek 4.1 Grafické znázornění HDP na obyvatele v běžných cenách v regionech NUTS 2 ve Francii (2016)	55
Obrázek 4.2 Grafické znázornění míry nezaměstnanosti v regionech NUTS 2 ve Francii (2017)	58
Obrázek 4.3 Grafické znázornění míry zaměstnanosti žen ve věku 15-64 let v regionech NUTS 2 ve Francii (2017)	59
Obrázek 4.4 Grafické zobrazení očekávané délky života v regionech NUTS 2 ve Francii (2016)	60
Obrázek 4.5 Grafické znázornění % podílu populace ve věku 30-34 let s vysokoškolským vzděláním v regionech NUTS 2 ve Francii (2017)	61
Obrázek 4.6 Grafické znázornění hustoty zalidnění v regionech NUTS 2 ve Francii (2015)	62
Obrázek 4.7 Grafické znázornění počtu nocí strávených turisty v turistických zařízeních v regionech NUTS 2 ve Francii na 1 000 obyvatel (2015).....	65
Obrázek 4.8 Grafické znázornění disponibilního důchodu v PPS na obyvatele v regionech NUTS 2 ve Francii (2015)	69
Obrázek 4.9 Grafické znázornění dostupného počtu nemocničních lůžek v regionech NUTS 2 ve Francii (2014)	70
Obrázek 4.10 Grafické znázornění francouzských regionů NUTS 2 dle kategorií souhrnného indexu v roce 2007	74
Obrázek 4.11 Grafické znázornění francouzských regionů NUTS 2 dle kategorií souhrnného indexu v roce 2014	75
Obrázek 4.12 Grafické znázornění francouzských regionů NUTS 2 dle kategorií souhrnného indexu v roce 2016	77

Grafy

Graf 3.1 Struktura obyvatelstva ve Francii dle věku (%)	31
Graf 3.2 Hustota zalidnění dle regionů metropolitní Francie (2018)	32
Graf 4.1 Index změn míry nezaměstnanosti v regionech NUTS 2 ve Francii (2008–2017).....	56

Graf 4.2 Vývoj míry nezaměstnanosti (%) ve Francii a EU28 (2000–2017)	57
Graf 4.3 Hustota zalidnění v regionech NUTS 2 ve Francii (2015)	63
Graf 4.4 Nejnavštěvovanější země světa	64
Graf 4.5 Index změn souhrnného indexu (2007–2014)	76
Graf 4.6 Index změn souhrnného indexu (2014–2016)	76

Tabulky

Tabulka 2.1 Klasifikace regionální úrovně NUTS podle počtu obyvatel	9
Tabulka 2.2 Členění horizontální perspektivy (1. a 2. úroveň)	12
Tabulka 2.3 Vybrané hlavní regionální ukazatele	18
Tabulka 2.4 Významné historické mezníky vývoje regionální politiky	22
Tabulka 3.1 Hustota zalidnění ve vybraných státech západní Evropy (2018)	32
Tabulka 3.2 Vybrané makroekonomické ukazatele Francie v letech 2012–2017	34
Tabulka 3.3 Vybrané ukazatele trhu práce ve Francii v letech 2012–2017	37
Tabulka 3.4 Regiony NUTS 1 a NUTS 2 ve Francii	42
Tabulka 4.1 Vybrané ukazatele regionálních disparit podle dimenze soudržnosti	52
Tabulka 4.2 Počet ubytovacích zařízení, míst ke spaní a počet strávených nocí v regionech NUTS 2 ve Francii	67
Tabulka 4.3 Výsledky souhrnných indexů a indexů změn	72
Tabulka 4.4 Francouzské regiony úrovně NUTS dle stanovených kategorií v letech 2007, 2014 a 2016	73
Tabulka 4.5: Rozdělení francouzských regionů dle klasifikace pro rozdělení podpory z fondů EU	80

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne: _____

Karolína Chovancová

Seznam příloh

Příloha 1 Vybrané ukazatele regionálních disparit

Příloha 2 Souhrnné indexy pro vybrané ukazatele a regiony